

**MAZOWIECKIE BIURO PLANOWANIA REGIONALNEGO
W WARSZAWIE**

ISSN 1896-6322

**Indywidualne projekty kluczowe
RPO WM 2007-2013
a realizacja celów SRWM**

46 Mazowsze
ANALIZY I STUDIA

**Indywidualne projekty kluczowe
RPO WM 2007-2013
a realizacja celów SRWM**

seria **MAZOWSZE. Analizy i Studia** nr 5(46)/2015

ISSN 1896-6322

Indywidualne projekty kluczowe RPO WM 2007-2013 a realizacja celów SRWM

Redaktor naczelny:

prof. dr hab. Zbigniew Strzelecki – Dyrektor Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego w Warszawie

Dyrektor Biura: prof. dr hab. Zbigniew Strzelecki

Zastępcy Dyrektora: mgr Bartłomiej Kolipiński, dr arch. Tomasz Sławiński, mgr Elżbieta Sielicka

Przygotowano w Zespole Rozwoju Regionalnego pod kierunkiem

dr Elżbiety Kozubek (Kierownika Zespołu)

Zespół autorski:

dr Elżbieta Kozubek, dr Dariusz Piotrowski, Krzysztof Kacperski, Anna Nitka, dr Maciej Sulmicki, Joanna Gawędzka-Olszewska

Redakcja i opracowanie kartograficzne:

dr Elżbieta Kozubek, mgr Maja Chrapkowska

Tłumaczenie:

dr Maciej Sulmicki

Korekta językowa:

Agnieszka Sawicka

Adres redakcji:

Redakcja *MAZOWSZE. Analizy i Studia*
Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie
ul. Solec 22, 00-410 Warszawa
tel. 22 518 49 33, fax 22 518 49 49
e-mail: redakcja@mbpr.pl; www.mbpr.pl

Wydawca:

Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie
ul. Solec 22, 00-410 Warszawa
tel. 22 518 49 00, fax. 22 518 49 49
e-mail: biuro@mbpr.pl; www.mbpr.pl

Redakcja techniczna, skład i łamanie:

Zespół Wydawniczy Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego w Warszawie

Projekt okładki i układu graficznego serii:

dr Kinga Stanek

Druk:

Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie

Nakład:

100 egz.

Warszawa, sierpień 2015

**Indywidualne projekty kluczowe
RPO WM 2007-2013
a realizacja celów SRWM**

Spis treści

	Wstęp	7
Rozdział 1.	Regionalny program operacyjny województwa mazowieckiego 2007-2013	8
1.1.	Cele szczegółowe i priorytety RPO WM 2007-2013	9
1.2.	Podział środków RPO WM 2007-2013	9
1.3.	Zasady wyboru indywidualnych projektów kluczowych	13
Rozdział 2.	Indywidualne projekty kluczowe RPO WM 2007-2013	14
2.1.	Priorytet I – Tworzenie warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości na Mazowszu	14
2.2.	Priorytet II – Przyspieszenie e-rozwoju Mazowsza	21
2.3.	Priorytet III – Regionalny system transportowy	23
2.4.	Priorytet IV – Środowisko, zapobieganie zagrożeniom i energetyka	27
2.5.	Priorytet V – Wzmacnianie roli miast w rozwoju regionu	30
2.6.	Priorytet VI – Wykorzystanie walorów naturalnych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji	31
2.7.	Priorytet VII – Tworzenie i poprawa warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego	34
Rozdział 3.	Alokacja środków na indywidualne projekty kluczowe w województwie mazowieckim	37
Rozdział 4.	Indywidualne projekty kluczowe a cele pośrednie SRWM 2020	44
4.1.	Cel pośredni 1 – Rozwój kapitału społecznego	44
4.2.	Cel pośredni 2 – Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu	44
4.3.	Cel pośredni 3 – Stymulowanie rozwoju funkcji metropolitalnych Warszawy	46
4.4.	Cel pośredni 4– Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych	46
4.5.	Cel pośredni 5 – Rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz kształtowanie wizerunku regionu	46
	Podsumowanie	50
Załącznik	Wykaz indywidualnych projektów kluczowych RPO WM 2007-2013	52
	Słowniczek pojęć i skrótów	56
	Bibliografia	56
	Spis tabel	57
	Spis rycin	58
	Streszczenie	59
	Abstract	59

Wstęp

Niniejsze opracowanie dotyczy projektów kluczowych, realizowanych w ramach *Regionalnego programu operacyjnego województwa mazowieckiego 2007–2013* (RPO WM 2007-2013). Wpisuje się w szeroko rozumiany proces monitorowania realizacji działań określonych w *Strategii*. Stanowi uzupełnienie informacji zawartych w raporcie opracowywanym w 2011 r., dotyczącym realizacji indywidualnych projektów kluczowych w poszczególnych priorytetach RPO oraz wpływie tych inwestycji na realizację celów *Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do roku 2020*.

Projekty kluczowe są przedsięwzięciami strategicznymi dla rozwoju regionu. Celem opracowania jest przedstawienie rozmieszczenia przestrzennego indywidualnych projektów kluczowych.

W rozdziale pierwszym zostały zawarte ogólne informacje dotyczące celów i priorytetów RPO WM 2007-2013. Przedstawiony został także podział środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz sposób wyboru indywidualnych projektów kluczowych. W drugim rozdziale omówiono rozmieszczenie przestrzenne realizowanych inwestycji, w podziale na priorytety i działania RPO. Rozdział trzeci dotyczy zagadnień związanych z alokacją środków na indywidualne projekty kluczowe. W czwartym rozdziale przedstawiono rozmieszczenie przestrzenne inwestycji kluczowych w odniesieniu do celów strategii rozwoju województwa. Opracowanie jako całość dotyczy działań podejmowanych przez Samorząd Województwa Mazowieckiego, w ramach prowadzenia polityki rozwoju, przy pomocy RPO WM 2007-2013.

Regionalne programy operacyjne stanowią element europejskiej polityki spójności, wdrażanej w Polsce. W *Narodowych strategicznych ramach odniesienia/Narodowej strategii spójności* (NSRO/NSS) określono priorytety i obszary działań oraz system wdrażania funduszy unijnych, tj. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności (FS), dla perspektywy finansowej 2007-2013. Wskazano sześć krajowych programów operacyjnych (Infrastruktura i Środowisko, Innowacyjna Gospodarka, Kapitał Ludzki, Rozwój Polski Wschodniej, Pomoc Techniczna, programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej – EWT) oraz 16 programów regionalnych, w ramach których realizowane były projekty współfinansowane ze środków europejskich.

Regionalne programy operacyjne są narzędziem prowadzenia polityki spójności na poziomie regionalnym. Za zarządzanie i wdrażanie RPO odpowiedzialne są samorządy wojewódzkie, które pełnią funkcję insty-

tucji zarządzających (IZ). Samorządy, jako IZ, otrzymały szerokie kompetencje związane z przygotowaniem i wdrażaniem RPO. Należą do nich m.in. ocena i wybór projektów, dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów, kontrola wdrażania projektów oraz monitorowanie i ewaluacja realizacji programu. IZ wydają także wytyczne, zalecenia i podręczniki dotyczące różnych aspektów realizacji programu oraz prowadzą działania promocyjno-informacyjne¹. Departament Rozwoju Regionalnego i Funduszy Europejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego (wcześniej Departament Strategii i Rozwoju Regionalnego) pełni funkcję instytucji zarządzającej RPO WM 2007-2013.

Regionalny program operacyjny województwa mazowieckiego 2007-2013 był dokumentem służącym realizacji celów *Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do roku 2020*² (SRWM 2020). W RPO WM 2007-2013 wyznaczono kierunek i sposób wykorzystania środków pochodzących z EFRR, umożliwiającą realizację celów istotnych dla rozwoju województwa. Zgodnie z celem głównym RPO WM 2007-2013 – wybrane do realizacji inwestycje powinny skutkować poprawą konkurencyjności i zwiększeniem spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej województwa mazowieckiego.

Projekty kluczowe, umieszczone na liście *Indyktywnego wykazu indywidualnych projektów kluczowych Regionalnego programu operacyjnego województwa mazowieckiego 2007-2013* (IWIPK RPO WM), wybrano spośród zgłoszonych projektów, zgodnie z zasadami omówionymi w rozdziale 1.3. Decyzje dotyczące wyboru poszczególnych inwestycji o szczególnym znaczeniu dla rozwoju regionu podejmował Zarząd Województwa Mazowieckiego, po uwzględnieniu oceny ekspertów oraz wyników przeprowadzonych konsultacji społecznych. Projekty te powinny być zrealizowane do końca 2015 r., a rozliczone do końca marca 2016 r. Przez cały okres wdrażania RPO lista zawierająca indywidualne projekty kluczowe była zmieniana i aktualizowana. Niniejsze opracowanie zostało wykonane na podstawie listy stanowiącej załącznik do zarządzenia Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

¹ Por. <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/wstepdofunduszy-europejskich/strony/nss.aspx>.

² Od drugiej połowy 2013 r. RPO służy również realizacji *Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do 2030 roku. Innowacyjne Mazowsze*, jednak, jako że nowa strategia została przyjęta pod koniec okresu programowania 2007-2013 i nie służyła jako kryterium przy wyborze projektów kluczowych, nie będzie ona brana pod uwagę w niniejszym opracowaniu.

1. Regionalny program operacyjny województwa mazowieckiego 2007-2013

Regionalny program operacyjny województwa mazowieckiego 2007-2013 został przyjęty uchwałą Zarządu Województwa Mazowieckiego 6 listopada 2007 r. Jako jeden z 16 regionalnych programów operacyjnych stanowił podstawę wdrażania polityki spójności na poziomie regionalnym. RPO WM 2007-2013 był istotnym narzędziem tej polityki, między innymi ze względu na znaczące środki dostępne na dofinansowanie działań spójnych z polityką regionalną i strategią rozwoju województwa.

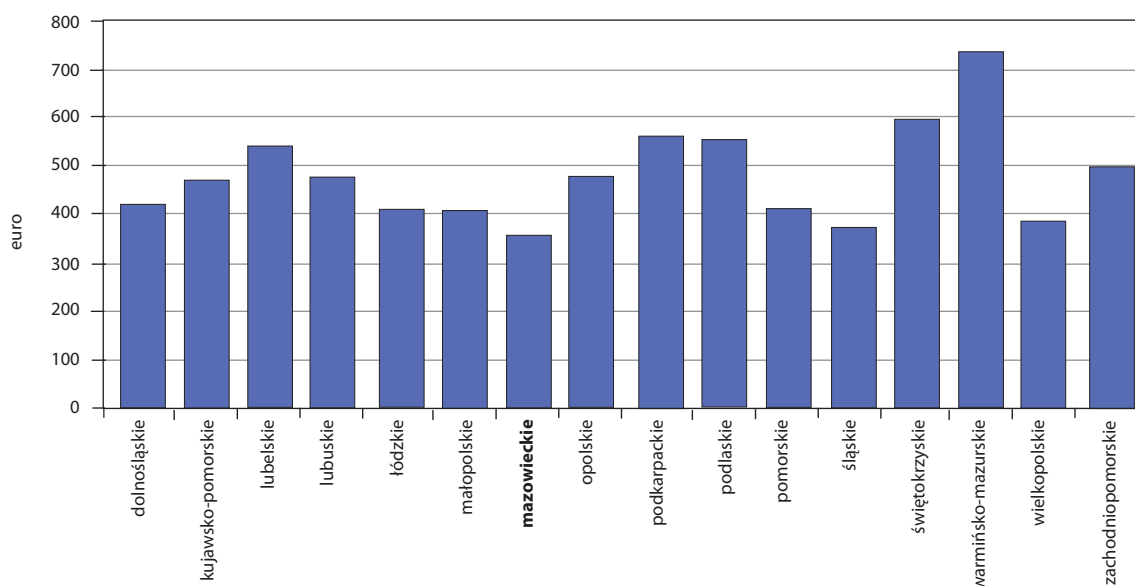
Na realizację regionalnych programów operacyjnych, po podziale środków Krajowej rezerwy wy-

konania i dostosowania technicznego, przeznaczono 17,3 mld euro. 10,8% tych środków, czyli 1,87 mld euro, przypisano Regionalnemu programowi operacyjnemu województwa mazowieckiego 2007-2013. Była to największa alokacja spośród województw (tab. 1.), jednak w przeliczeniu na 1 mieszkańca – Mazowsze znalazło się na ostatnim miejscu. Przykładowo, w województwie warmińsko-mazurskim całkowita wartość RPO była o 43% niższa niż RPO WM 2007-2013, lecz w przeliczeniu na 1 mieszkańca Warmia i Mazury dysponowały dwukrotnie większymi środkami niż Mazowsze (ryc. 1.).

Tabela 1. Podział środków EFRR na poszczególne regionalne programy operacyjne w perspektywie finansowej 2007-2013

Lp.	Województwo	Całkowite dofinansowanie RPO ze środków UE (NSRO/NSS)	Podział środków Krajowej rezerwy wykonania i dostosowania technicznego (2011)			Alokacja po zmianach
			Dostosowanie techniczne	Usuwanie skutków powodzi	Krajowa rezerwa wykonania	
			w euro	w euro	w euro	
1	dolnośląskie	1 213 144 879	10 991 542	292 923	15 754 748	1 240 184 092
2	kujawsko-pomorskie	951 003 820	8 616 447	0	36 432 854	996 053 121
3	lubelskie	1 155 854 549	10 472 471	4 851 110	21 662 778	1 192 840 908
4	lubuskie	439 173 096	3 979 071	0	51 202 931	494 355 098
5	łódzkie	1 006 380 910	9 118 184	0	30 524 824	1 046 023 918
6	małopolskie	1 290 274 402	11 690 364	14 511 586	39 386 870	1 355 863 222
7	mazowieckie	1 831 496 698	16 594 039	1 803 300	18 708 763	1 868 602 800
8	opolskie	427 144 813	3 870 090	6 275 125	54 156 945	491 446 973
9	podkarpackie	1 136 307 823	10 295 370	9 842 879	42 340 885	1 198 786 957
10	podlaskie	636 207 883	8 764 279	0	27 570 809	672 542 971
11	pomorskie	885 065 762	8 019 024	0	45 294 900	938 379 687
12	śląskie	1 712 980 303	15 520 236	8 757 251	9 846 717	1 747 104 507
13	świętokrzyskie	725 807 266	6 576 083	3 665 826	33 478 839	769 528 014
14	warmińsko-mazurskie	1 036 542 041	9 391 455	0	24 616 794	1 070 550 290
15	wielkopolskie	1 272 792 644	11 531 973	0	48 248 915	1 332 573 532
16	zachodniopomorskie	835 437 299	14 569 372	0	12 800 733	862 807 404
	Polska	16 555 614 188	160 000 000	50 000 000	512 029 305	17 277 643 494

Źródło: opracowano na podstawie: Polska. Narodowe strategiczne ramy odniesienia 2007-2013, wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie. Narodowa strategia spójności, dokument zaakceptowany decyzją Komisji Europejskiej zatwierdzającą pewne elementy Narodowych strategicznych ram odniesienia, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, maj 2007 oraz „Podział Krajowej rezerwy wykonania i dostosowania technicznego”, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, marzec 2011.

Ryc. 1. Środki z EFRR w ramach RPO na 1 mieszkańca

Źródło: opracowanie własne z uwzględnieniem podziału Krajowej rezerwy wykonania i dostosowania technicznego, liczba mieszkańców według BDL GUS, stan na 31 grudnia 2010 r.

1.1. Cele szczegółowe i priorytety RPO WM 2007-2013

W RPO WM 2007-2013, celowi głównemu – *poprawie konkurencyjności regionu i zwiększaniu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej województwa* – przyporządkowano cztery cele szczegółowe, które były realizowane przez osiem priorytetów oraz dwadzieścia siedem działań (tab. 2.).

W strukturze RPO WM 2007-2013 wydzielone osie priorytetowe odnosiły się do polityki województwa mazowieckiego, zawartej w głównych dokumentach wyznaczających cele i kierunki rozwoju regionu, tj. w *Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do roku 2020* oraz w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego* (PZPWM). Należy podkreślić spójność powyższych dokumentów z zapisami dokumentów europejskich, takich jak *Strategia lizbońska*, i krajowych, takich jak *Strategia rozwoju kraju na lata 2007-2015* (SRK) oraz NSRO/NSS.

Układ celów *Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do roku 2020* ma charakter hierarchiczny. Cel nadrzędny sformułowano następująco: *wzrost konkurencyjności gospodarki i równoważenie rozwoju społeczno-gospodarczego w regionie podstawą poprawy jakości życia mieszkańców*. Realizowany był przez trzy cele strategiczne: *budowę społeczeństwa informacyjnego i poprawę jakości życia mieszkańców województwa, zwiększenie konkurencyjności regionu w układzie mię-*

dzynarodowym oraz poprawę spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej regionu w warunkach zrównoważonego rozwoju. Kierunki działań zostały wyznaczone w ramach pięciu celów pośrednich.

Na potrzeby niniejszego opracowania dokonano przyporządkowania priorytetów RPO celom pośrednim SRWM 2020 (tab. 3.). Wskazanie zakresu zgodności priorytetów RPO WM 2007-2013 z celami pośrednimi i kierunkami działań SRWM 2020 zostało wykorzystane do przedstawienia przestrzennego rozmieszczenia projektów (rozdział 4.), realizowanych w ramach prowadzonej przez samorząd polityki rozwoju.

1.2. Podział środków RPO WM 2007-2013

W *Regionalnym programie operacyjnym województwa mazowieckiego 2007-2013* przewidziano na realizację inwestycji i zadań 3 mld euro, z czego środki pochodzące z EFRR stanowiły 1,87 mld euro (60,7%). Krajowy wkład publiczny, pochodzący ze środków skarbu państwa i jednostek samorządu terytorialnego, wyniósł 10,7%, zaś ze środków prywatnych – 28,6% (tab. 4.). Choć RPO WM 2007-2013 dotyczył okresu siedmioletniego, zgodnie z zasadą n+2 środki będą wydatkowane do końca 2015 r. Według stanu na dzień 7 kwietnia 2015 r. – podpisane umowy stanowiły 97,5% alokacji, z czego ok. 88% przekazano beneficjentom na podstawie rozliczonych wniosków o płatność.

Tabela 2. Cele i priorytety Regionalnego programu operacyjnego województwa mazowieckiego 2007-2013

Cele szczegółowe	Priorytety	Działania
I. Rozwój gospodarki, w tym gospodarki opartej na wiedzy	I. Tworzenie warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości na Mazowszu	1.1. Wzmocnienie sektora badawczo-rozwojowego
		1.2. Budowa sieci współpracy nauka – gospodarka
		1.3. Kompleksowe przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą
		1.4. Wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu
		1.5. Rozwój przedsiębiorczości
		1.6. Wspieranie powiązań kooperacyjnych o znaczeniu regionalnym
		1.7. Promocja gospodarcza
		1.8. Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie wdrażania najlepszych dostępnych technik (BAT)
	II. Przyspieszenie e-rozwoju Mazowsza	2.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu informacyjnemu
		2.2. Rozwój e- usług
2.3. Technologie komunikacyjne i informacyjne dla MSP		
II. Poprawa i uzupełnienie istniejącej infrastruktury technicznej	III. Regionalny system transportowy	3.1. Infrastruktura drogowa
		3.2. Regionalny transport publiczny
		3.3. Lotniska i infrastruktura lotnicza
	IV. Środowisko, zapobieganie zagrożeniom i energetyka	4.1. Gospodarka wodno-ściekowa
		4.2. Ochrona powierzchni ziemi
		4.3. Ochrona powietrza, energetyka
		4.4. Ochrona przyrody, zagrożenia, systemy monitoringu
III. Aktywizacja miast oraz obszarów atrakcyjnych turystycznie	V. Wzmacnianie roli miast w rozwoju regionu	5.1. Transport miejski
		5.2. Rewitalizacja miast
	VI. Wykorzystanie walorów naturalnych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji	6.1. Kultura
		6.2. Turystyka
IV. Poprawa infrastruktury społecznej, warunkującej rozwój kapitału ludzkiego w regionie.	VII. Tworzenie i poprawa warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego	7.1. Infrastruktura służąca ochronie zdrowia i życia
		7.2. Infrastruktura służąca edukacji
		7.3. Infrastruktura służąca pomocy społecznej
	VIII. Pomoc techniczna	8.1. Wsparcie procesów zarządzania i wdrażania RPO WM
		8.2. Działania informacyjne i promocyjne

Źródło: opracowano na podstawie Regionalnego programu operacyjnego województwa mazowieckiego 2007-2013, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Warszawa, grudzień 2011 oraz Szczegółowego opisu priorytetów Regionalnego programu operacyjnego województwa mazowieckiego 2007 – 2013 (Uszczegółowienia RPO WM), Warszawa, lipiec 2014 .

Największą część (30%) środków ogółem RPO WM 2007-2013 (tab. 4.) przeznaczono na realizację priorytetu I – Tworzenie warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości na Mazowszu oraz na priorytet III – Regionalny system transportowy (22%).

W ramach EFRR największą część (29%) przeznaczono na inwestycje w priorytecie III – Regionalny system transportowy oraz w priorytecie I – Tworzenie warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości na Mazowszu (24%).

Tabela 3. Zgodność Priorytetów RPO WM 2007-2013 ze *Strategią rozwoju województwa mazowieckiego do roku 2020*

Priorytety RPO WM 2007-2013	Cele pośrednie SRWM 2020	Kierunki działań SRWM 2020
I. Tworzenie warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości na Mazowszu	2. Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu	2.1. Rozwój MSP oraz wzrost ich innowacyjności i konkurencyjności
		2.2. Wspieranie instytucji otoczenia biznesu
		2.3. Rozwój nowoczesnych technologii z wykorzystaniem własnego potencjału B+RT
		2.4. Rozwój regionalnych sieci kooperacyjnych i przepływu nowoczesnych technologii
		2.5. Budowa systemu innowacyjnego w regionie
	4. Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych	4.2. Wzmocnienie potencjału rozwojowego ośrodków subregionalnych i małych miast
5. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz kształtowanie wizerunku regionu	5.1. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i integracji regionalnej	
	5.2. Poprawa i promocja atrakcyjności inwestycyjnej w regionie	
II. Przyspieszenie e-rozwoju Mazowsza	1. Rozwój kapitału społecznego	1.1. Rozwój społeczeństwa informacyjnego i teleinformatyzacji
III. Regionalny system transportowy	3. Stymulowanie rozwoju funkcji metropolitalnych Warszawy	3.1. Wzmocnienie powiązań Warszawy z otoczeniem regionalnym, krajowym i międzynarodowym
	4. Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych	4.1. Poprawa dostępności komunikacyjnej i transportu w regionie, w tym lotnictwa cywilnego
IV. Środowisko, zapobieganie zagrożeniom i energetyka	1. Rozwój kapitału społecznego	1.7. Poprawa bezpieczeństwa publicznego
	3. Stymulowanie rozwoju funkcji metropolitalnych Warszawy	3.3. Przeciwdziałanie degradacji krajobrazu i środowiska przyrodniczego OMW
	4. Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych	4.3. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich
		4.5. Ochrona i rewitalizacja środowiska przyrodniczego dla zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju
V. Wzmacnianie roli miast w rozwoju regionu	1. Rozwój kapitału społecznego	1.5. Dążenie do poprawy warunków i zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych
		1.6. Intensyfikacja działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych
	3. Stymulowanie rozwoju funkcji metropolitalnych Warszawy	3.2. Rozwój i poprawa standardów infrastruktury technicznej
		3.4. Zahamowanie narastania chaosu w przestrzennym zagospodarowaniu stolicy i jej otoczeniu
	4. Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych	4.2. Wzmocnienie potencjału rozwojowego ośrodków subregionalnych i małych miast
		5.1. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i integracji regionalnej
	5. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz kształtowanie wizerunku regionu	5.3. Promocja i zwiększanie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej regionu w oparciu o walory środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego
		5.4. Kształtowanie tożsamości regionu oraz kreowanie i promocja jego produktu
VI. Wykorzystanie walorów naturalnych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji	4. Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych	4.3. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich
		5.3. Promocja i zwiększanie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej regionu w oparciu o walory środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego
	5. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz kształtowanie wizerunku regionu	5.4. Kształtowanie tożsamości regionu oraz kreowanie i promocja jego produktu
VII. Tworzenie i poprawa warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego	1. Rozwój kapitału społecznego	1.2. Wzrost poziomu wykształcenia i poprawa jakości kadr
		1.3. Wzrost zatrudnienia w regionie i przeciwdziałanie bezrobociu
		1.4. Podniesienie standardów ochrony zdrowia i zmniejszenie różnic w dostępie do świadczeń zdrowotnych

Źródło: Regionalny program operacyjny województwa mazowieckiego 2007-2013, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Warszawa, grudzień 2011.

Tabela 4. Podział środków na poszczególne priorytety RPO WM 2007-2013 (w euro)

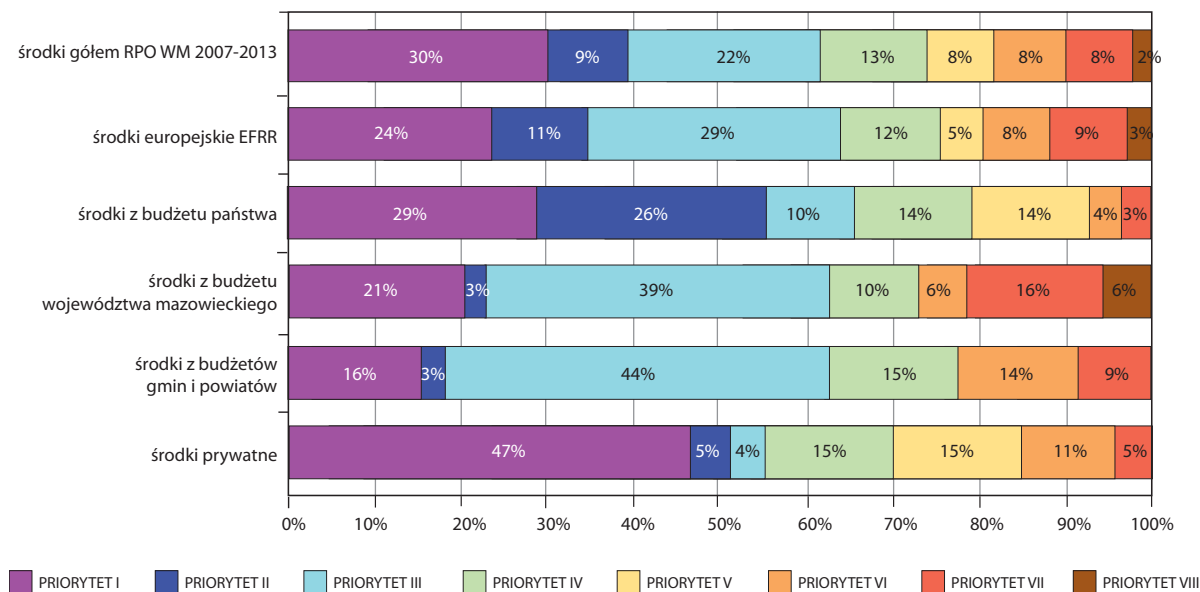
Priorytet RPO WM 2007-2013	Ogółem RPO WM 2007-2013	Środki publiczne (UE + krajowe)	Unia Europejska z EFRR	Krajowy wkład publiczny					Prywatne
				Ogółem	Budżet państwa	Budżety JST		Inne	
						Województwa	Gmin i powiatów		
1	2 (3+10)	3 (4+5)	4	5 (6+7+8+9)	6	7	8	9	10
I	926 048 245	517 709 864	440053384	77 656 480	33 097 506	18350619	17 658 321	8550034	408 338 381
II	281 650 139	241 326 620	205127627	36 198 993	30 368 845	2 966 029	2 864 119	0	40 323 519
III	680 595 664	645 058 912	548279887	96 779 025	11 710 894	34997225	50 070 906	0	35 536 752
IV	386 935 554	258 430 641	215911358	42 519 283	15 550 491	8805374	17 025 918	1137500	128 504 913
V	237 580 400	105 580 400	89743340	15 837 060	15 837 060	0	0	0	132 000 000
VI	259 310 560	166 685 560	140182726	26 502 834	4 312 500	4 965 621	15 693 004	1531709	92 625 000
VII	239 423 180	198 923 180	169834703	29 088 477	3993750	13860741	9 726 486	1 507 500	40 500 000
VIII	64 641 060	64 641 060	59469775	5 171 285	0	5 171 285	0	0	0
razem	3 076 184 802	2 198 356 237	1 868 602 800	329 753 437	114 871 046	89 116 894	113 038 754	12 726 743	877 828 565

Źródło: opracowanie własne na podstawie Szczegółowego opisu priorytetów Regionalnego programu operacyjnego województwa mazowieckiego 2007-2013 (Uszczegółowienie RPO WM), wrzesień 2014, załącznik nr 1. Indykatywna tabela finansowa zobowiązań dla RPO WM, w podziale na priorytety i działania z przyporządkowaniem kategorii interwencji funduszy strukturalnych, lata 2007-2013 (w euro), s. 238-240.

W ramach środków pochodzących z krajowego wkładu publicznego, w kategorii środków z budżetu państwa, najwięcej środków (29%) przeznaczono na priorytet I – Tworzenie warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości na Mazowszu oraz priorytet II – Przyspieszenie e-rozwoju Mazowsza (26%).

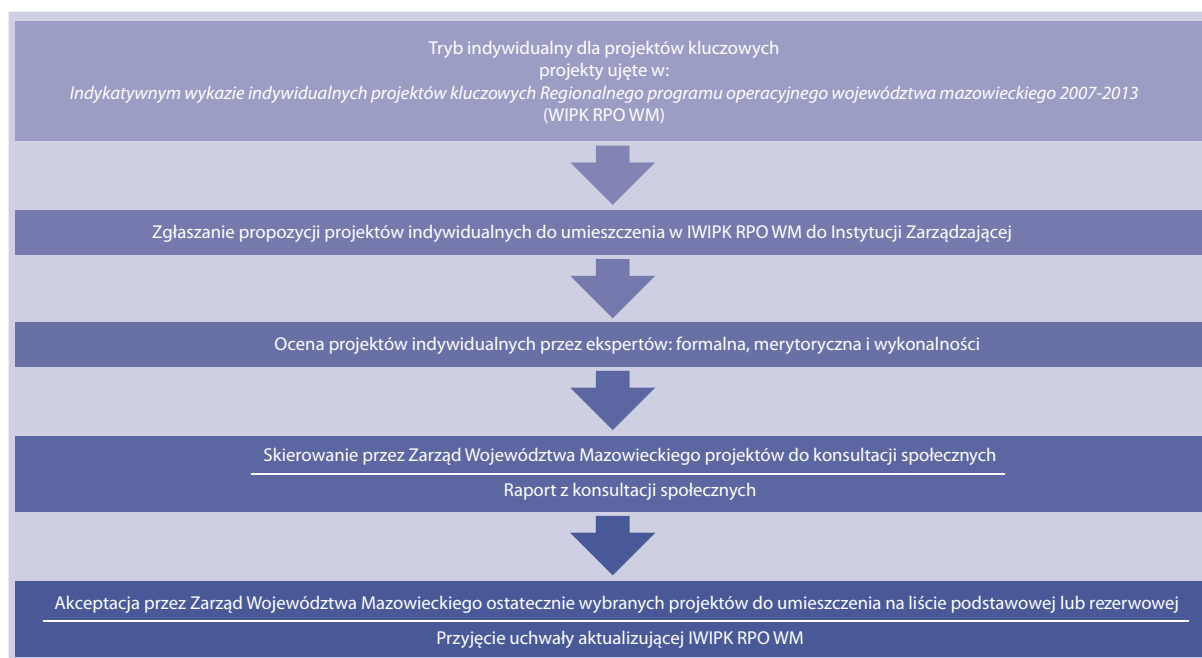
W ramach środków budżetu województwa mazowieckiego najwięcej środków (39%) przeznaczono na priorytet III – Regionalny system transportowy. Istotną część środków budżetu województwa (21%) przeznaczono też na priorytet I – Tworzenie warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości na Mazow-

Ryc. 2. Podział środków przeznaczonych na poszczególne osie priorytetowe RPO WM 2007-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Obwieszczenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 12 czerwca 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu uchwały Rady Ministrów w sprawie zakresu i warunków dofinansowania Regionalnego programu operacyjnego województwa mazowieckiego na lata 2007-2013 (M.P. 2013 r., poz. 631).

Ryc. 3. Procedura wyboru indywidualnych projektów kluczowych w ramach RPO WM 2007-2013

Źródło: Opracowanie własne

szu oraz na priorytet VII – *Tworzenie i poprawa warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego* (16%). Łącznie na te trzy priorytety samorząd województwa przeznaczył 67,3 mln euro, co stanowiło prawie 76% wszystkich środków pochodzących z budżetu województwa. Podobną strukturą charakteryzowały się wydatki inwestycyjne jednostek samorządu terytorialnego, poziomu powiatowego i gminnego. Z ogólnej kwoty wkładu finansowego, pochodzącego z budżetów powiatów i gmin, tj. 113 mln euro, najwięcej przeznaczono również na priorytet III (44%), priorytet I (16%) oraz priorytet VI – *Wykorzystanie walorów naturalnych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji* (14% środków).

Środki prywatne stanowiły blisko 29% środków ogółem RPO WM 2007-2013, czyli 878 mln euro. Z tej kwoty – 47% przeznaczono na realizację priorytetu I – *Tworzenie warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości na Mazowszu*. Po 15% środków prywatnych przeznaczono na priorytet IV – *Środowisko, zapobieganie zagrożeniom i energetyka* i priorytet V – *Wzmacnianie roli miast w rozwoju regionu*.

1.3. Zasady wyboru indywidualnych projektów kluczowych

Zgodnie z przyjętymi zasadami wyboru projektów, w ramach *Regionalnego programu operacyjnego województwa mazowieckiego 2007-2013*, zastosowano

następujące sposoby (tryby): konkursowy zamknięty z preselekcją, konkursowy zamknięty bez preselekcji, konkursowy otwarty bez preselekcji, indywidualny, systemowy (projekty pomocy technicznej) oraz w ramach Inicjatywy JESSICA (*Joint European Support for Sustainable Investments in City Areas*).

Przy wyborze projektów do *Indykatywnego wykazu indywidualnych projektów kluczowych Regionalnego programu operacyjnego województwa mazowieckiego 2007 – 2013* stosowano tryb indywidualny. Wybór projektów był zgodny z *Wytycznymi w zakresie jednolitego systemu zarządzania i monitoringu projektów indywidualnych, zgodnych z art. 28 ust. 1 Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*³. Reguły umieszczania nowych projektów, wprowadzania zmian do projektów, usuwania projektów oraz postępowania z projektami znajdującymi się na liście rezerwowej zostały określone w *Zasadach modyfikacji projektów kluczowych i Indykatywnego wykazu indywidualnych projektów kluczowych RPO WM 2007-2013*⁴.

Zgodnie z obowiązującą procedurą potencjalne projekty kluczowe były zgłaszane przez wnioskodawców do Instytucji Zarządzającej. Po dokonaniu

³ Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2014 r. poz. 1649)

⁴ <http://mazowia.eu/aktualnosci/zasady-modyfikacji-indykatywnego-wykazu-indywidualnych-projektow-kluczowych-dla-rpo-wm-2007-2013-oraz-wprowadzania-zmian-do-projektow-znajdujacych-sie-na-iwipk-dla-rpo-wm-2007-2013-nr2-kat-87.html>

wstępnej weryfikacji, przedstawiano je Zarządowi Województwa Mazowieckiego. Następnie eksperci oceniali ich zgodność z „idealnym projektem kluczowym”, w oparciu o kryteria wypracowane przy zastosowaniu *metody grupowej wielokryterialnej oceny projektów regionalnych*⁵. Wybrane projekty musiały być zgodne z kierunkami działań określonymi w *Strategii rozwoju województwa do roku 2020* oraz polityką przestrzenną sformułowaną w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego*. Projekty kluczowe powinny też mieć istotny wpływ na podniesienie konkurencyjności województwa w układzie krajowym i europejskim, cechować się innowacyjnością oraz korzystnie wpływać na inne sfery społeczno-gospodarcze (efekt synergiczny).

Zastosowano następujące kryteria oceny:

- stopień realizacji kierunków działań określonych w SRWM 2020;
- stopień zgodności z politykami przestrzennymi określonymi w PZPWM i/lub zapisami innych wojewódzkich dokumentów sektorowych, stosownych do danego działania RPO WM 2007-2013;
- stopień oddziaływania na konkurencyjność województwa w skali regionalnej, krajowej i europejskiej;

- wpływ na spójność regionu pod względem gospodarczym, społecznym i przestrzennym;
- zasięg przestrzennego oddziaływania projektu;
- stopień efektu synergicznego na inne sfery społeczno-gospodarcze niż przedmiot projektu;
- stopień innowacyjności: innowacyjność organizacyjna, technologiczna, techniczna, zarządcza itp.

Po zapoznaniu się z informacją na temat wyników oceny dokonanej przez ekspertów, Zarząd Województwa Mazowieckiego kierował projekty do konsultacji społecznych. Wyniki konsultacji przedstawiane były Zarządowi. Następnie Zarząd uchwałą podejmował decyzję o umieszczeniu wybranych projektów na liście podstawowej lub rezerwowej IWIPK RPO WM. Umieszczenie projektu na liście podstawowej wiązało się z rezerwacją środków na jego realizację. Projekty własne województwa mazowieckiego były przygotowywane do realizacji na podstawie decyzji Zarządu Województwa. W szczególnych przypadkach istniała możliwość umieszczenia projektu na liście podstawowej RPO WM 2007-2013 bez zachowania powyższej procedury. Tryb ten zastosowano jedynie przy wyborze projektu związanego z likwidowaniem skutków powodzi.

2. Indywidualne projekty kluczowe RPO WM 2007-2013

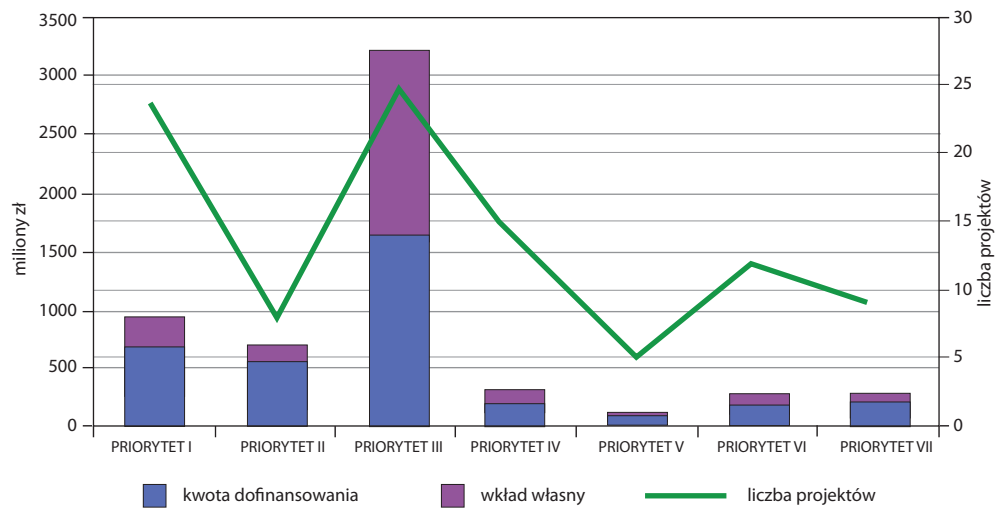
Indykacyjny wykaz indywidualnych projektów kluczowych dla RPO WM 2007–2013, z dnia 2 września 2014 r., zawiera 97 projektów o łącznej wartości 5,8 mld zł. Przewidziana wartość dofinansowania pochodzącego ze środków europejskich wynosiła 3,5 mld zł. Najwięcej projektów, o najwyższej łącznej wartości, wskazano w priorytecie III – *Regionalny system transportowy oraz w priorytecie I – Tworzenie warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości na Mazowszu*. Pierwszeństwo dla tych dziedzin wynikało z potrzeby poprawy dostępności transportowej województwa, będącej jednym z warunków rozwoju społecznego i gospodarczego regionu, jak też ukierunkowania rozwoju gospodarki na innowacje – w celu zwiększenia konkurencyjności województwa.

⁵ L. Kruś, 2006, *Metoda grupowej wielokryterialnej oceny projektów regionalnych z punktu widzenia ich istotności dla województwa mazowieckiego*. Ekspertyza, Instytut Badań Systemowych Polskiej Akademii Nauk, Warszawa.

2.1. Priorytet I – Tworzenie warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości na Mazowszu

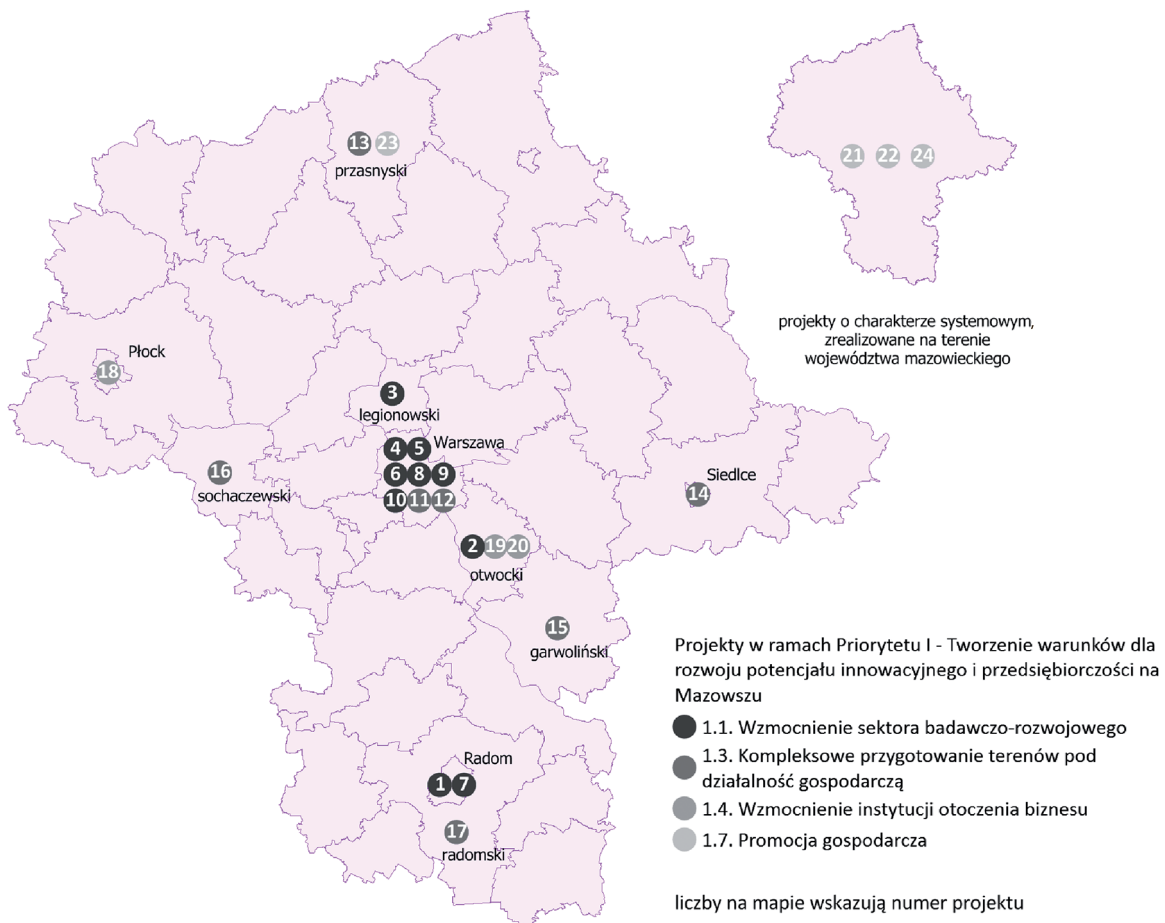
W priorytecie I RPO WM 2007-2013 realizowane były inwestycje związane z poprawą konkurencyjności województwa mazowieckiego. Wybrane inwestycje powinny przyczynić się do tworzenia korzystnych warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości. Zgodnie z założeniami priorytetu I, przy wyborze projektów szczególny nacisk położony został na rozwój gospodarki opartej na wiedzy, wspieranie sektora badawczo-naukowego oraz rozwoju przedsiębiorczości. Zarząd Województwa przyjął do realizacji: 10 inwestycji w działaniu 1.1. *Wzmocnienie sektora badawczo-rozwojowego*, 7 inwestycji w działaniu 1.3. *Kompleksowe przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą*, 3 inwestycje w działaniu

Ryc. 4. Wartość i liczba realizowanych projektów kluczowych według priorytetów

Źródło: opracowanie własne MBPR na podstawie Załącznika nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

Ryc. 5. Indywidualne projekty kluczowe, realizowane w ramach priorytetu I RPO WM 2007-2013

Źródło: opracowanie własne MBPR na podstawie Załącznika nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

1.4. Wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu oraz 4 inwestycje w działaniu 1.7. Promocja gospodarcza.

Działanie 1.1. Wzmocnienie sektora badawczo-rozwojowego

W działaniu 1.1. Wzmocnienie sektora badawczo-rozwojowego zostały wybrane inwestycje mające na celu „zwiększenie transferu innowacji do gospodarki poprzez wzmocnienie potencjału infrastrukturalnego sfery badawczo-rozwojowej oraz wspieranie inwestycji w badania i przedsięwzięcia rozwojowe” (tab. 5.).

Cel pierwszego projektu jest zawarty w jego tytule: *Stworzenie powiązań kooperacyjnych między sferą badawczą a przedsiębiorstwami w celu poprawy konkurencyjności regionu i zwiększenia spójności gospodarczej i społecznej* (1). Przedmiotem projektu była budowa i wyposażenie hali technologicznej, obejmującej 7 specjalistycznych laboratoriów (chemii gospodarczej i kosmetyków, badań fizykochemicznych, mikrobiologiczne, oceny kosmetyków, tribologiczne, odzysku chromu, fotowoltaiki) oraz wyposażenie laboratorium technologicznego, znajdującego się na Wydziale Mechanicznym Uniwersytetu Techniczno-Humanistycznego w Radomiu, na potrzeby dydaktyki i prowadzenia działań badawczo-rozwojowych⁶. Inwestycja ta przyczynia się do wzmocnienia potencjału dydaktycznego oraz badawczo-rozwojowego uczelni. Projekt dotyczy utworzenia w południowej części Mazowsza bazy na potrzeby badań naukowych i ich wykorzystania w przemyśle chemicznym, energetycznym, metalowym i skórzanym. Badania prowadzone będą w czterech grupach tematycznych: nowe materiały i technologie wytwarzania dla potrzeb przemysłu kosmetycznego, produktów chemii gospodarczej i przemysłowej; nowoczesnych technologii produkcji narzędzi skrawających i badań materiałowych; zastosowania ogniw fotowoltaicznych oraz elektrowni wiatrowych małej mocy w zintegrowanych systemach zasilania pompowni wodociągowych i ściekowych oraz recyklingu.

W ramach projektu *Wzmocnienie potencjału innowacyjnego ośrodka w Świerku w zakresie rozwoju technologii wykorzystujących promieniowanie jonizujące*⁷ (2) rozbudowano bazę infrastrukturalną Narodowego Centrum Badań Jądrowych.

Utworzone, w ramach projektu kluczowego *Konwersja Energii i Źródła Odnawialne w gminie Jabłonna* (3), Centrum Badawcze Polskiej Akademii Nauk prowadzi prace badawcze związane z wykorzystaniem

⁶ http://uniwersytetradom.pl/art/display_article.php?id=3114
<http://uniwersytetradom.pl/redirect.php?action=setcategory&id=1762>

⁷ <http://www.4lab.pl/strona/opis-projektu/14>

nowych źródeł energii odnawialnej i źródeł niekonwencjonalnych, biopaliw, a także – wdrażaniem nowych technologii, w tym akumulacji energii.

Dzięki realizacji projektu *Aparatura WCB – Weterynaryjne Centrum Badawcze* (4) powstała na Mazowszu ogólnopolska, unikatowa baza do realizacji eksperymentalnych badań. Centrum stanowi zintegrowany zespół laboratoriów do badań na zwierzętach użytkowych. Prowadzone w Centrum badania dotyczyć będą dziedzin z pogranicza medycyny i weterynarii, w zakresie fizjologii i patofizjologii zwierząt oraz chorób i schorzeń stanowiących zagrożenie dla zdrowia publicznego. Przewidziano zarówno badania podstawowe, m.in. w zakresie nauk biomedycznych, medycznych i weterynaryjnych, jak i badania nad lekami, suplementami diety oraz dodatkami do pasz dla zwierząt. Centrum będzie prowadzi także działalność edukacyjną⁸.

Realizacja projektu *Rozbudowa laboratoriów i stworzenie prototypów linii doświadczalnych dla innowacyjnych technologii przygotowanych do wdrożenia przez grupy badawcze Instytutu Wysokich Ciśnień Polskiej Akademii Nauk* (5) przyczyniła się do współpracy nauki z przemysłem oraz wdrażania nowych produktów.

Powstanie instytucji *Warszawska Przestrzeń Technologiczna – Centrum Zarządzania Innowacjami i Transferem Technologii Politechniki Warszawskiej* (6) – wypełnia lukę w infrastrukturze badawczo-rozwojowej związanej z efektywnym wykorzystaniem polskiego potencjału naukowego w ramach innowacyjnego biznesu. Centrum zajmuje się badaniami, transferem nowych technologii i zarządzaniem innowacjami. Jest też lokalizacyjnie i funkcjonalnie zintegrowane z sąsiednim „Centrum Innowacji Filtrowa 1a”.

Doposażenie Instytutu Eksploatacji Pojazdów i Maszyn Politechniki Radomskiej im. K. Pułaskiego w aparaturę naukowo-dydaktyczną z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz ochrony przed skażeniami motoryzacyjnymi środowiska (7) umożliwiło powstanie wiodącego ośrodka eksperckiego oraz dydaktyczno-szkoleniowego branży motoryzacyjnej. W ramach projektu zainstalowano sprzęt z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego i ochrony przed motoryzacyjnymi skażeniami środowiska oraz nowoczesny system do kompleksowej diagnostyki pojazdów.

W ramach projektu *Centrum Innowacyjnych Technologii Lotniczych i Kosmicznych* (8) wybudowano kompleks z laboratoriami i salami wykładowymi. W centrum prowadzone będą prace nad projektowa-

⁸ <http://rpo.mazovia.pl/content/aparatura-wcb-weterynaryjne-centrum-badawcze>

Tabela 5. Działanie 1.1. Wzmocnienie sektora badawczo-rozwojowego

Lp.	Nazwa / Tytuł projektu	Orientacyjny koszt całkowity (zł)	Orientacyjna kwota dofinansowania (zł)	Beneficjent
PRIORYTET I – Tworzenie warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości na Mazowszu				
1.1. Wzmocnienie sektora badawczo-rozwojowego				
1.	Stworzenie powiązań kooperacyjnych między sferą badawczą a przedsiębiorstwami w celu poprawy konkurencyjności regionu i zwiększenia spójności gospodarczej i społecznej	12 223 850	10 372 453	Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny im. K. Pułaskiego w Radomiu
2.	Wzmocnienie potencjału innowacyjnego ośrodka w Świerku w zakresie rozwoju technologii wykorzystujących promieniowanie jonizujące	39 675 525	33 675 466	Narodowe Centrum Badań Jądrowych
3.	Centrum Badawcze Polskiej Akademii Nauk „Konwersja Energii i Źródła Odnawialne w gminie Jabłonna”	91 261 349	75 832 687	Instytut Maszyn Przepływowych im. Roberta Szwalskiego Polskiej Akademii Nauk
4.	Aparatura WCB (Weterynaryjne Centrum Badawcze)	12 738 502	10 266 942	Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
5.	Rozbudowa laboratoriów i stworzenie prototypów linii doświadczalnych dla innowacyjnych technologii, przygotowanych do wdrożenia przez grupy badawcze Instytutu Wysokich Ciśnień Polskiej Akademii Nauk	37 446 445	26 732 500	Instytut Wysokich Ciśnień Polskiej Akademii Nauk (IWC PAN)
6.	Warszawska Przestrzeń Technologiczna – Centrum Zarządzania Innowacjami i Transferem Technologii Politechniki Warszawskiej	74 734 253	59 500 000	Politechnika Warszawska
7.	Doposażenie Instytutu Eksploatacji Pojazdów i Maszyn Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. K. Pułaskiego w Radomiu w aparaturę naukowo-dydaktyczną z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz ochrony przed skażeniami motoryzacyjnymi środowiska	7 648 407	6 492 593	Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny im. K. Pułaskiego w Radomiu
8.	Centrum Innowacyjnych Technologii Lotniczych i Kosmicznych	48 333 486	18 106 970	Instytut Lotnictwa
9.	Mazowieckie Centrum Laboratoryjne Nauk Przyrodniczych UKSW źródłem zwiększenia transferu wiedzy ze świata nauki do gospodarki, dzięki wzmocnieniu infrastruktury badawczo-rozwojowej	58 824 018	27 872 560	Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
10.	Centrum grafenu i innowacyjnych nanotechnologii – etap I	42 500 000	36 125 000	Instytut Technologii Materiałów Elektronicznych
SUMA		425 385 835	304 977 147	

Źródło: Załącznik nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

nium, tworzeniem i badaniem „struktur lotniczych oraz kosmicznych”, a także nad innowacyjnymi technologiami („inteligentnymi materiałami”), optymalizacją sił aerodynamicznych i zwiększeniem bezpieczeństwa samolotów.

W ramach projektu *Mazowieckie Centrum Laboratoryjne Nauk Przyrodniczych UKSW źródłem zwiększenia transferu wiedzy ze świata nauki do gospodarki, dzięki wzmocnieniu infrastruktury badawczo-rozwo-*

jowej (9), wybudowano laboratoria i wyposażono je w specjalistyczny sprzęt, co pozwoli Centrum pełnić funkcję zaplecza doświadczalnego uczelni dla kierunków chemii, fizyki i biologii.

Centrum grafenu i innowacyjnych nanotechnologii (10) funkcjonować będzie w ramach Instytutu Technologii Materiałów Elektronicznych (ITME), specjalizującego się w pracach nad materiałami nowej generacji, opracowywaniu nowych materiałów i bada-

Tabela 6. Działanie 1.3. Kompleksowe przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą

Lp.	Nazwa / Tytuł projektu	Orientacyjny koszt całkowity (zł)	Orientacyjna kwota dofinansowania (zł)	Beneficjent
PRIORYTET I – Tworzenie warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości na Mazowszu				
1.3. Kompleksowe przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą				
11.	Warszawska Przestrzeń Technologiczna – Centrum Przedsiębiorczości Smolna 6	8 274 107	6 715 049	Miasto Stołeczne Warszawa
12.	Warszawska Przestrzeń Technologiczna – Centrum Kreatywności Targowa 56	29 998 827	25 473 793	Miasto Stołeczne Warszawa
13.	Dyfuzja procesów rozwojowych na terenie Północnego Mazowsza, poprzez kompleksowe uzbrojenie terenów inwestycyjnych w północnej części powiatu przasnyskiego – etap 1	35 620 375	29 894 820	Powiat Przasnyski
14.	Kompleksowe przygotowanie terenów inwestycyjnych w mieście Siedlce przy ul. Brzeskiej, włączonych do Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej	6 054 014	4 704 374	Miasto Siedlce
15.	Uzbrojenie Terenów Inwestycyjnych Garwolińskiej Strefy Aktywności Gospodarczej w Garwolinie – etap II	16 000 000	13 600 000	Powiat Garwoliński
16.	Kompleksowe przygotowanie terenów pod działalność inwestycyjną w gminie Teresin – etap II	19 179 475	16 302 553	Gmina Teresin
17.	Przygotowanie terenów pod utworzenie Centrum Dystrybucji i Przetwórstwa Rolnego	10 330 472	8 780 902	Gmina Przytyk
	SUMA	125 457 270	105 471 491	

Źródło: Załącznik nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

niu ich właściwości oraz możliwości wykorzystania w nauce i gospodarce, w tym zwłaszcza – elektronicznie i optoelektronicznie. Należy podkreślić, że ITME bywa wskazywany wśród 13 najważniejszych ośrodków badania grafenu na świecie, obok takich potentatów, jak: Stanford University, Cornell University czy MIT. W ramach projektu wyposażono Centrum w nowoczesną aparaturę badawczo-naukową, która umożliwi prowadzenie badań nad metamateriałami, kryształami fotonicznymi, nanokompozytami, a w szczególności – nad grafenem. Tematyka badań Centrum należy do najbardziej innowacyjnych, rozwojowych i perspektywicznych dziedzin w badaniach światowych⁹.

Działanie 1.3. Kompleksowe przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą

W działaniu 1.3. *Kompleksowe przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą*, jako kluczowe wskazano projekty, których celem była *poprawa infrastruktury technicznej oraz instytucjonalnej poprzez*

⁹ http://mazowia.eu/g2/oryginal/2014_03/52001bd3b6f05a-c985e395b7f5249487.pdf

wykorzystanie endogenicznego potencjału, w tym atrakcyjnego położenia regionu i rezerw terenowych dla inwestycji, w celu umożliwienia lokalizacji działalności gospodarczej, badawczo-rozwojowej i pochodnych, co powinno przyczynić się do poprawy konkurencyjności regionu.

W ramach realizacji projektu *Warszawska Przestrzeń Technologiczna powstało Centrum Przedsiębiorczości Smolna 6* (11), którego zadaniem jest wspieranie przedsiębiorców i integrowanie środowisk naukowo-akademickich, instytucji otoczenia biznesu oraz przedsiębiorstw. W ramach inwestycji wybudowano obiekt, który będzie wykorzystywany do świadczenia usług doradczych i szkoleniowych, skierowanych do przedsiębiorców i osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą.

Natomiast *Warszawska Przestrzeń Technologiczna – Centrum Kreatywności Targowa 56* (12) pełnić będzie rolę technicznego, organizacyjnego i logistycznego zaplecza dla działań związanych z wspieraniem przedsiębiorczości na terenie m.st. Warszawy. W ramach projektu przewidziano renowację i adaptację ww. obiektu.

Wypromowanie Przasnyskiej Strefy Gospodarczej jest głównym celem projektu *Dyfuzja procesów rozwojowych na terenie Północnego Mazowsza poprzez kompleksowe uzbrojenie terenów inwestycyjnych w północnej części powiatu przasnyskiego – etap 1* (13). W ramach projektu prowadzono działania promujące tereny inwestycyjne oraz wykonano i uruchomiono portal internetowy.

W województwie mazowieckim realizowane są trzy inwestycje mające na celu uzbrojenie terenów inwestycyjnych: kompleksowe przygotowanie terenów inwestycyjnych w Siedlcach, należących do Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (14), uzbrojenie terenów inwestycyjnych Garwolińskiej Strefy Aktywności Gospodarczej w Garwolinie (15) oraz kompleksowe przygotowanie terenów pod działalność inwestycyjną w gminie Teresin (16). W przypadku projektu (16) docelowo jego realizacja ma przyczynić się do zatrudnienia ok. 3000 osób z terenu gminy i powiatu, co wpłynie na zmniejszenie bezrobocia w regionie. Projekt zakłada, że realizacja inwestycji umożliwi rozszerzenie działalności istniejących dużych firm, m.in. logistycznych, zatrudniających około 8000 osób z terenu gminy i powiatu sochaczewskiego.

Realizacja projektu *Przygotowanie terenów pod utworzenie Centrum Dystrybucji i Przetwórstwa Rolnego* (17) w miejscowości Słowików – pozwoli rolnikom, również z sąsiednich gmin, takich jak Potworów, Klwów, Zakrzew, Przysucha i Radzanów, rozwijać działalność handlową.

Działanie 1.4. Wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu

Celem działania 1.4. Wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu jest rozwój sieci instytucji otoczenia biznesu (IOB) i zwiększenie dostępności do usług konsultacyjnych i doradczych oraz zwiększenie dostępności firm do kapitału zewnętrznego poprzez tworzenie systemu wsparcia finansowego przedsiębiorstw. W związku z tym, Zarząd Województwa Mazowieckiego przyjął do realizacji trzy projekty związane ze wzmocnieniem systemu IOB, w celu wspierania działalności innowacyjnej poprzez wsparcie rozwoju parków przemysłowych, naukowo-technologicznych oraz inkubatorów przedsiębiorczości.

W ramach projektu *Płocki Park Przemysłowo-Technologiczny* (PPP-T) (18) powstały nowe obiekty kubaturowe oraz zostało wyposażone Centrum Usług Biznesowych i Laboratorium Centralne. W oparciu o nowoczesne technologie informatyczno-komunikacyjne inwestorom parku świadczone będą usługi z sektora obsługi outsourcingowej dla biznesu (*Business Process Outsourcing – BPO*) i centrów usług wspólnych (*Shared Service Center – SSC*).

Realizacja projektu *Budowa Parku Naukowo-Technologicznego wraz z modernizacją infrastruktury towarzyszącej ośrodka w Świerku* (19) związana jest z wdrażaniem efektów prac badawczo rozwojowych Narodowego Centrum Badań Jądrowych w Świerku. Projekt powinien przyczynić się także do rozwoju nowoczesnych, innowacyjnych podmiotów gospodarczych, funkcjonujących w obszarze zaawansowanej

Tabela 7. Działanie 1.4. Wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu

Lp.	Nazwa / Tytuł projektu	Orientacyjny koszt całkowity (zł)	Orientacyjna kwota dofinansowania (zł)	Beneficjent
PRIORYTET I – Tworzenie warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości na Mazowszu				
1.4. Wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu				
18.	Płocki Park Przemysłowo – Technologiczny I	118 134 256	37 109 644	Płocki Park Przemysłowo-Technologiczny SA
19.	Budowa Parku Naukowo-Technologicznego wraz z modernizacją infrastruktury towarzyszącej ośrodka w Świerku	50 000 000	42 499 337	Narodowe Centrum Badań Jądrowych
20.	Park Innowacyjny Celestynów Unipress – budowa infrastruktury technicznej	11 960 693	8 534 500	Instytut Wysokich Ciśnień Polskiej Akademii Nauk (IWC PAN)
	SUMA	180 094 949	88 143 481	

Źródło: Załącznik nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

technologii. Inwestycja ta jest komplementarna z projektem *Wzmocnienie potencjału innowacyjnego ośrodka w Świerku w zakresie rozwoju technologii wykorzystujących promieniowanie*.

W ramach projektu *Park Innowacyjny Celestynów Unipress – budowa infrastruktury technicznej* (20) powstały budynki dostosowane do potrzeb badawczo-technologicznych. Będą one udostępniane placówkom naukowym w celu kończenia procesu badań oraz nowym firmom – do komercyjnego wdrażania nowoczesnych technologii. Modułarna, uniwersalna konstrukcja hal laboratoryjno-produkcyjnych umożliwia ich rozbudowę lub zmianę przeznaczenia w miarę zmieniających się potrzeb technologicznych. Przygotowane technologie, gotowe do natychmiastowego zastosowania, pozwolą przedsiębiorcom na wdrożenie rozwiązań przy minimalnym ryzyku biznesowym. Uzbrojenie techniczne i aparaturowe laboratoriów oraz prototypów linii doświadczalnych umożliwia dalsze doskonalenie technologii, równoległe z wdrożeniem przemysłowym. Inwestycja ma ułatwić proces komercjalizacji wyników badań naukowych.

Działanie 1.7. Promocja gospodarcza

Poprzez działanie 1.7. *Promocja gospodarcza*, województwo mazowieckie promowane jest jako region przyjazny dla przedsiębiorców i wytwarzania oraz wdrażania nowych technologii. Realizowane przedsięwzięcia ukierunkowane były na udostępnianie

przedsiębiorcom oraz inwestorom kompleksowej i zintegrowanej informacji przestrzennej o sposobie zagospodarowania oraz przeznaczenia terenów.

W ramach projektu *Przyspieszenie wzrostu konkurencyjności województwa mazowieckiego przez budowanie społeczeństwa informacyjnego i gospodarki opartej na wiedzy poprzez stworzenie zintegrowanych baz wiedzy o Mazowszu* (21) utworzone zostały bazy wiedzy o regionie oraz wdrożone systemy informacyjne, umożliwiające szerokie wykorzystanie danych przestrzennych w gospodarce regionu.

Realizacja projektu *Mazowsze – promocja gospodarcza serca Polski* (22) przyczynia się do promocji gospodarczej Mazowsza, w tym kampanii wizerunkowej oraz misji gospodarczych i udziału w targach międzynarodowych. Celem projektu jest przyciąganie krajowych i zagranicznych inwestorów oraz aktywizacja przedsiębiorców i mieszkańców z regionu. Duże znaczenie dla rozwoju gospodarczego województwa może mieć też projekt, realizowany przez Agencję Rozwoju Mazowsza SA, *Mazowsze przyjazne dla biznesu* (24).

Wypromowanie Przasnyskiej Strefy Gospodarczej to główny cel projektu *Zwiększenie potencjału rozwojowego północnej części Mazowsza poprzez promocję gospodarczą terenów inwestycyjnych Przasnyskiej Strefy Gospodarczej* (23). Celem projektu jest aktywizacja przedsiębiorców z kraju i zagranicy do inwestowania w nowopowstałe tereny przemysłowe w powiecie przasnyskim. Jednym z działań promujących jest

Tabela 8. Działanie 1.7. Promocja gospodarcza

Lp.	Nazwa / Tytuł projektu	Orientacyjny koszt całkowity (zł)	Orientacyjna kwota dofinansowania (zł)	Beneficjent
PRIORYTET I – Tworzenie warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości na Mazowszu				
1.7. Promocja gospodarcza				
21.	Przyspieszenie wzrostu konkurencyjności województwa mazowieckiego przez budowanie społeczeństwa informacyjnego i gospodarki opartej na wiedzy, poprzez stworzenie zintegrowanych baz wiedzy o Mazowszu	180 000 000	153 000 000	Samorząd Województwa Mazowieckiego
22.	Mazowsze – promocja gospodarcza serca Polski	26 052 052	25 390 583	Samorząd Województwa Mazowieckiego
23.	Zwiększenie potencjału rozwojowego północnej części Mazowsza poprzez promocję gospodarczą terenów inwestycyjnych Przasnyskiej Strefy Gospodarczej	515 000	437 750	Powiat Przasnyski
24.	Mazowsze przyjazne dla biznesu	1 329 037	979 577	Agencja Rozwoju Mazowsza SA
	SUMA	207 896 089	179 807 910	

Źródło: Załącznik nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

uruchomienie portalu promocyjno-informacyjnego, dotyczącego terenów inwestycyjnych.

2.2. Priorytet II – Przyspieszenie e-rozwoju Mazowsza

W priorytecie II zostały wybrane projekty mające wspierać rozwój społeczeństwa informacyjnego. Na dobór przedsięwzięć bezpośredni wpływ miały zapisy *Strategii e-rozwoju województwa mazowieckiego na lata 2007-2013*. Do realizacji wybrano 3 projekty w działaniu 2.1. *Przeciwdziałanie wykluczeniu informacyjnemu* oraz 5 projektów w działaniu 2.2. *Rozwój e-usług*.

Działanie 2.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu informacyjnemu

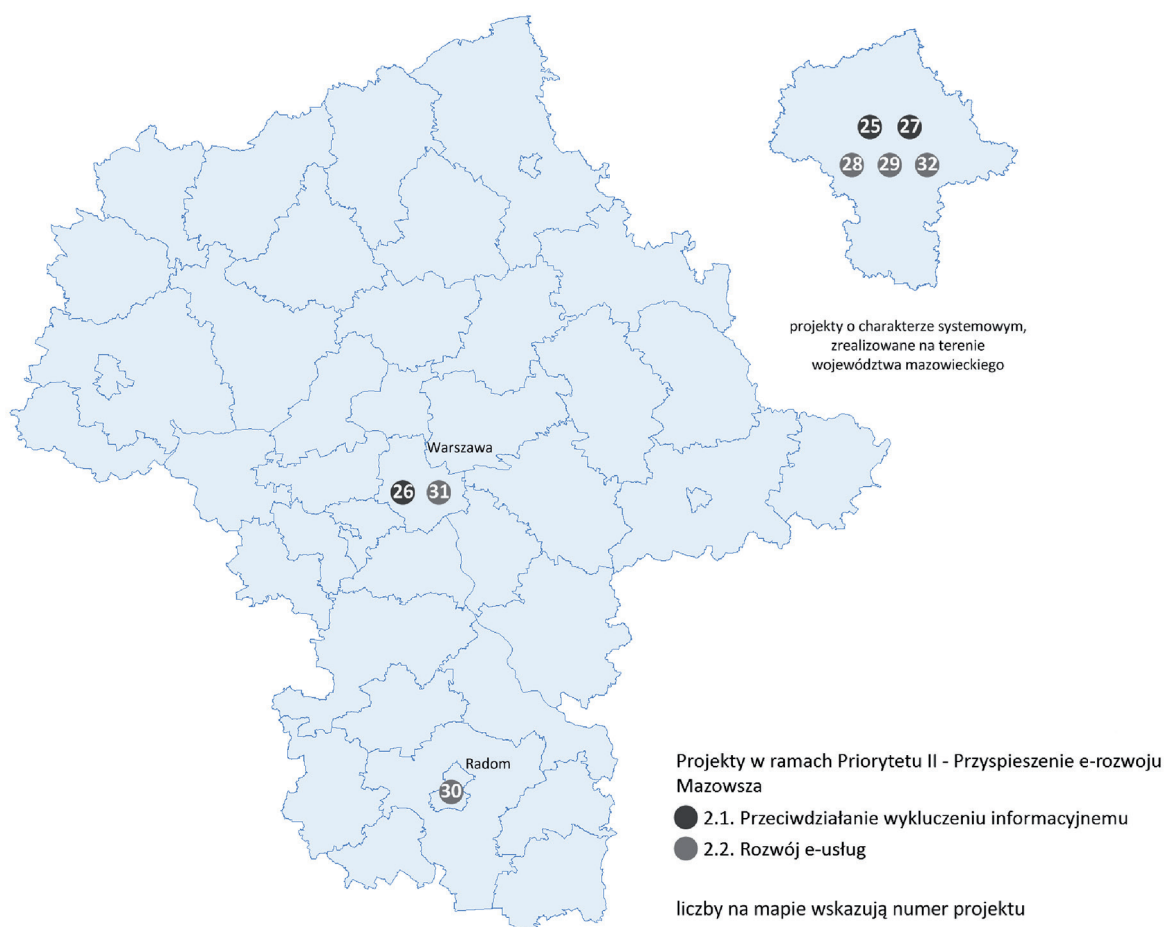
Zarząd Województwa Mazowieckiego umieścił w wykazie indywidualnych projektów kluczowych,

w działaniu 2.1. *Przeciwdziałanie wykluczeniu informacyjnemu*, trzy ważne inwestycje ukierunkowane na zmniejszanie dysproporcji w dostępie do technologii informacyjno-komunikacyjnych, szczególnie na obszarach o niskim wskaźniku potencjału e-rozwoju. Realizacja tych inwestycji pozwoli na rozwój publicznych e-usług, o wymiarze regionalnym (25, 27) oraz lokalnym (26), dostępnych dla obywateli i przedsiębiorców.

W ramach projektu *Internet dla Mazowsza* (25) rozbudowywana jest sieć szerokopasmowa, obejmująca obszar województwa mazowieckiego. Realizacja projektu dotyczy rozbudowy sieci światłowodowej, punktów rozgałęźnych oraz punktów dystrybucyjnych. W projekcie przewidziano budowę sieci szerokopasmowego Internetu we wszystkich gminach Mazowsza.

Realizacja projektu z zakresu służby zdrowia – *e-zdrowie dla Mazowsza* (27) – pozwoli na informatyzację 23 mazowieckich szpitali, dla których pod-

Ryc. 6. Indywidualne projekty kluczowe realizowane w ramach priorytetu II RPO WM 2007-2013

Źródło: opracowanie własne MBPR na podstawie Załącznika nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

Tabela 9. Działanie 2.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu informacyjnemu

Lp.	Nazwa / Tytuł projektu	Orientacyjny koszt całkowity (zł)	Orientacyjna kwota dofinansowania (zł)	Beneficjent
PRIORYTET II – Przyspieszenie e-rozwoju Mazowsza				
2.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu informacyjnemu				
25.	Internet dla Mazowsza	493 339 400	392 395 519	Samorząd Województwa Mazowieckiego
26.	Modernizacja i rozbudowa sieci teleinformatycznej Urzędu m.st. Warszawy	20 309 875	11 345 278	Miasto Stołeczne Warszawa
27.	e-zdrowie dla Mazowsza	88 000 000	72 906 302	Samorząd Województwa Mazowieckiego
	SUMA	601 649 275	476 647 099	

Źródło: Załącznik nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

miotem tworzącym lub właścicielem jest Samorząd Województwa Mazowieckiego. Do końca 2015 roku w placówkach zostanie wdrożone repozytorium elektronicznej dokumentacji medycznej (EDM). Projekt zakłada również utworzenie Centrum Analiz Statystyczno-Ekonomicznych (CASE).

Projekt *Modernizacja i rozbudowa sieci teleinformatycznej Urzędu m.st. Warszawy* (26) dotyczy rozbudowy i modernizacji infrastruktury teleinformatycznej urzędu. Zapewniony zostanie szybszy i bezpieczniejszy dostęp do Internetu dla urzędników i interesantów samorządowej administracji Warszawy.

Realizowane projekty pozwalają tworzyć podstawy infrastrukturalne rozwoju e-usług publicznych, spełniających potrzeby obywateli oraz zwiększają wykorzystanie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK). Zastosowanie TIK w sferze zarządzania przyczyni się do wzrostu efektywności realizowanych procesów, skróci czas wykonywania poszczególnych czynności, zmniejszy koszty świadczenia usług publicznych oraz funkcjonowania administracji.

Działanie 2.2. Rozwój e-usług

Projekty przyjęte do realizacji w ramach działania 2.2. *Rozwój e-usług* nastawione są na tworzenie systemu usług on-line w ramach platformy zintegrowanych usług publicznych, dostępnych dla mieszkańców i przedsiębiorców.

Realizacji projektu *Rozwój e-usług i ich dostępu dla obywateli w ramach Mazowieckiej Sieci Społeczeństwa Informacyjnego „M@zowszanie”* (28) dotyczy organizowania stacjonarnych miejsc dostępu do e-usług.

Utworzone punkty dostępu do Internetu stanowią wsparcie dla lokalnych inicjatyw na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu cyfrowemu. Projekt zakłada realizację zadań ujętych w *Strategii e-rozwoju województwa mazowieckiego na lata 2007-2013* w zakresie: udzielania profesjonalnej pomocy osobom zainteresowanym dostępem do treści i usług Internetu, zapewnienia dostępu do komputera i Internetu, wprowadzenia nowoczesnych sposobów doradztwa, promowania i wdrażania idei społeczeństwa informacyjnego na wsi i w małych miastach, ułatwiania dostępu do informacji lokalnych, jak również – usprawnienia przepływu informacji i wiedzy na obszarze Mazowsza.

Celem projektu *Rozwój elektronicznej administracji w samorządach województwa mazowieckiego wspomagającej niwelowanie dwudzielności potencjału województwa* (29) jest wsparcie samorządów lokalnych w usprawnieniu funkcjonowania elektronicznej administracji, a tym samym – poprawa obsługi obywateli. Budowę centralnego systemu zarządzania dla jednostek organizacyjnych policji, za pośrednictwem wojewódzkiego węzła dostępowego zapewniającego ochronę sieci wewnętrznej przed atakami z zewnątrz, zapewnił projekt *Rozwój infrastruktury teleinformatycznej i e-usług w policji mazowieckiej* (30). Projekt objął 28 mazowieckich komend policji.

W ramach projektu *e-usługi w ochronie zdrowia* (31) został wprowadzony pakiet usług elektronicznych, wspomagających personel i pacjentów Szpitala Klinicznego im. Ks. Anny Mazowieckiej. W ramach elektronicznego systemu dostępne są moduły pozwalające na mobilną obsługę, m.in. izby przyjęć, oddziałów szpitalnych, statystyki przyjęcio-

Tabela 10. Działanie 2.2. Rozwój e-usług

Lp.	Nazwa / Tytuł projektu	Orientacyjny koszt całkowity (zł)	Orientacyjna kwota dofinansowania (zł)	Beneficjent
PRIORYTET II – Przyspieszenie e – rozwoju Mazowsza				
2.2. Rozwój e-usług				
28.	Rozwój e-usług i ich dostępu dla obywateli w ramach Mazowieckiej Sieci Społeczeństwa Informacyjnego „M@zowszanie”	22 730 362	20 869 558	Samorząd Województwa Mazowieckiego
29.	Rozwój elektronicznej administracji w samorządach województwa mazowieckiego, wspomagającej niwelowanie dwudzielności potencjału województwa	60 000 000	51 000 000	Samorząd Województwa Mazowieckiego
30.	Rozwój infrastruktury teleinformatycznej i e-usług w policji mazowieckiej	1 614 695	1 372 491	Komenda Wojewódzka Policji z siedzibą w Radomiu
31.	e-usługi w ochronie zdrowia	4 978 407	3 860 489	Szpital Kliniczny im. ks. Anny Mazowieckiej w Warszawie
32.	Elektroniczna Platforma Wymiany i Obiegu Dokumentów Administracji Rządowej Województwa Mazowieckiego (EPWiOD)	11 492 000	9 768 200	Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie
	SUMA	100 815 464	86 870 738	

Źródło: Załącznik nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

wo-wypisowej, wymiany informacji pomiędzy użytkownikami, konsultacji, rozliczenia z Narodowym Funduszem Zdrowia (NFZ), dokumentacji i zleceń medycznych.

W ramach realizacji projektu (32) zostanie utworzona **Elektroniczna Platforma Wymiany i Obiegu Dokumentów Administracji Rządowej Województwa Mazowieckiego** (EPWiOD). Projekt realizowany jest w trzynastu jednostkach administracji rządowej w województwie mazowieckim, tzn. w Mazowieckim Urzędzie Wojewódzkim w Warszawie, z delegaturami w Ostrołęce, Płocku, Radomiu, Ciechanowie i Siedlcach, w Komendzie Wojewódzkiej Państwowej Straży Rybackiej, Mazowieckim Kuratorium Oświaty, Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków, Wojewódzkim Inspektoracie Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Wojewódzkim Inspektoracie Inspekcji Farmaceutycznej, Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Środowiska, Wojewódzkim Inspektoracie Inspekcji Handlowej, Wojewódzkim Inspektoracie Weterynarii, Wojewódzkim Inspektoracie Nadzoru Budowlanego, Wojewódzkim Inspektoracie Transportu Drogowego i w Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej. Wdrożenie projektu spowoduje ujednoczenie procedur i standardów działań.

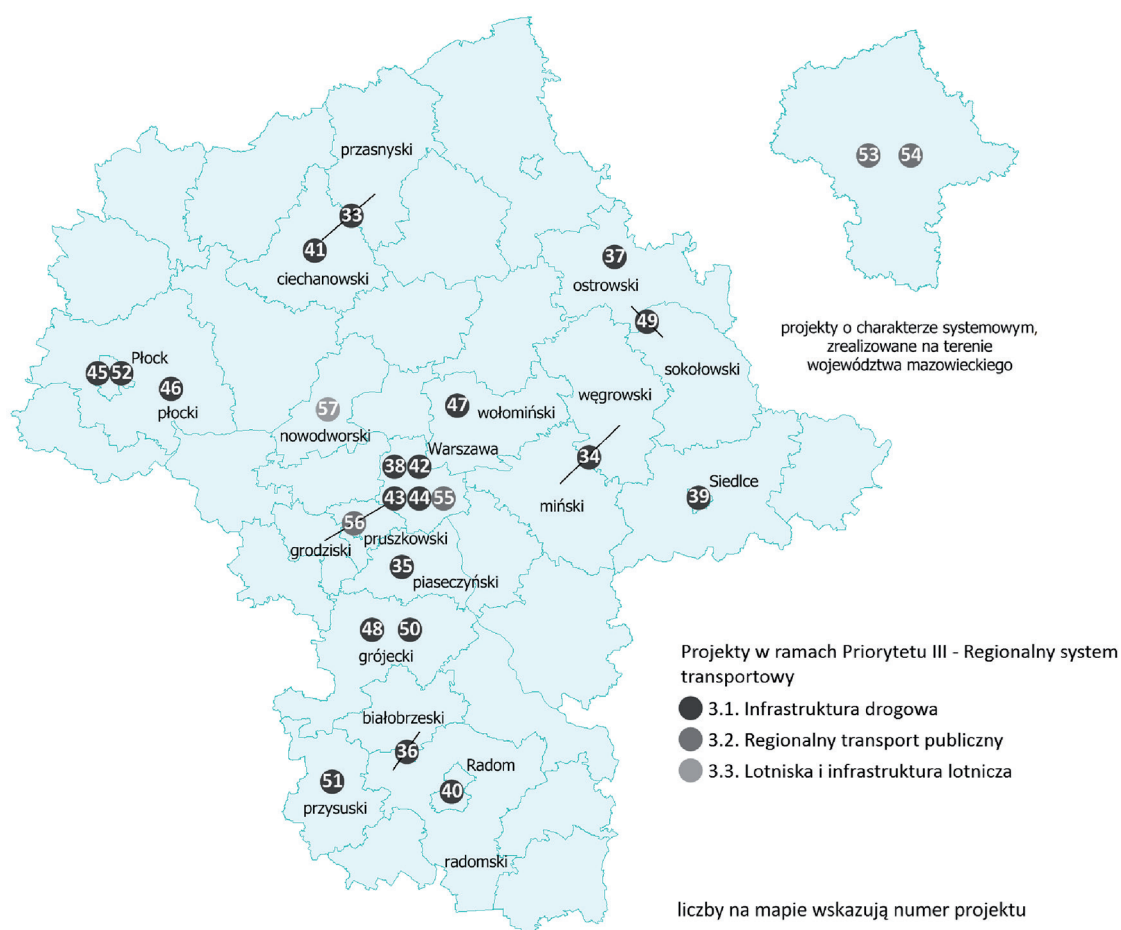
2.3. Priorytet III – Regionalny system transportowy

W ramach priorytetu III realizowane były projekty mające na celu *poprawę spójności komunikacyjnej i przestrzennej województwa mazowieckiego oraz wspomaganie dyfuzji procesów rozwojowych z głównego ośrodka regionu – Warszawy oraz z ośrodków subregionalnych na pozostałe obszary województwa* (cel główny priorytetu), szczególnie w zakresie poprawy standardu i jakości regionalnej sieci drogowej oraz bezpieczeństwa ruchu drogowego, poprawy dostępności i jakości usług w zakresie regionalnego transportu publicznego oraz rozwoju regionalnego transportu lotniczego (cele szczegółowe priorytetu). Do realizacji przyjęto 20 projektów w działaniu 3.1. *Infrastruktura drogowa*, 4 projekty w działaniu 3.2. *Regionalny transport publiczny* oraz 1 projekt w działaniu 3.3. *Lotniska i infrastruktura lotnicza*.

Działanie 3.1. Infrastruktura drogowa

Celem projektów realizowanych w działaniu 3.1. *Infrastruktura drogowa* była poprawa parametrów technicznych i standardu regionalnej sieci drogowej, a także poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Ryc. 7. Indywidualne projekty kluczowe realizowane w ramach priorytetu III RPO WM 2007-2013

Źródło: opracowanie własne MBPR na podstawie Załącznika nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

gowego oraz zwiększenie atrakcyjności i dostępności terenów inwestycyjnych. Zarząd Województwa Mazowieckiego szczególną wagę przypisał projektom dotyczącym dróg wojewódzkich, stanowiących bezpośrednie połączenie z drogami krajowymi i międzynarodowymi, a w szczególności – z siecią TEN-T, oraz projektom dotyczącym dróg powiatowych, gminnych i odcinków dróg wojewódzkich w miastach na prawach powiatu. Dla osiągnięcia zakładanego celu, jako infrastruktura towarzysząca, realizowane były działania dotyczące poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego, inteligentnych systemów transportowych, ochrony środowiska, turystyki i społeczeństwa informacyjnego. Do realizacji wybrano projekty ujęte w tab. 11.

W ramach działania dotyczącego infrastruktury drogowej dofinansowano inwestycje w zakresie:

- **budowy nowych połączeń drogowych**, tj. budowy nowego przebiegu dróg wojewódzkich nr 627 (37 i 49) i 728 (50);

- **przebudowy istniejących dróg wojewódzkich** nr 617 (33), 637 (34), 724 (35), 732 (36), 631 (47), 728 (48) i 727 (51);
- **budowy obwodnic** w Siedlcach (39) i Radomiu (40);
- **realizacji inwestycji ułatwiających ruch w miastach** – w Ciechanowie (41), Płocku (52 i 45), Warszawie (42 i 43);
- **przebudowy węzłów i skrzyżowań** (38);
- **budowy obiektów mostowych** – budowa mostu przez rzekę Jeziorokę w Konstancinie-Jeziornej (35) oraz modernizacja wiaduktu nad torami PKP w ciągu ul. Powązkowskiej w Warszawie (44).

Na wyróżnienie zasługuje projekt **Odbudowa dróg gminnych: G5, G9, G30, G37, G38, G39, G42, G45 – uszkodzonych w wyniku powodzi 2010 r. na terenie gminy Słubice** (46). W ramach projektu odbudowano ponad 21 kilometrów dróg gminnych. Realizacja inwestycji była niezbędna ze względu na potrzebę zapewnienia warunków szybkiej ewakuacji ludności z terenów zagrożonych powodzią, położonych na brzegu Wisły.

Tabela 11. Działanie 3.1. Infrastruktura drogowa

Lp.	Nazwa / Tytuł projektu	Orientacyjny koszt całkowity (zł)	Orientacyjna kwota dofinansowania (zł)	Beneficjent
PRIORYTET III – Regionalny system transportowy				
3.1. Infrastruktura drogowa				
33.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 617, relacji Przasnysz – Ciechanów, na całej długości, tj. od km 0+000 do km 23+885	59 260 515	48 704 043	Samorząd Województwa Mazowieckiego
34.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 637, relacji Warszawa – Węgrów, na odcinku od km 44+000 do km 79+362	132 485 663	128 623 959	Samorząd Województwa Mazowieckiego
35.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 724, relacji Warszawa – Góra Kalwaria, wraz z przebudową mostu przez rzekę Jeziorokę w mieście Konstancin-Jeziorna	58 714 536	54 214 173	Samorząd Województwa Mazowieckiego
36.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 732, relacji Stary Gózd – Przytyk, na całej długości, tj. od km 0+000 do km 16+580	55 617 247	43 442 493	Samorząd Województwa Mazowieckiego
37.	Budowa drogi wojewódzkiej nr 627 na odcinku od km 57+722 do km 60+778 wraz z budową mostu przez rzekę Bug oraz rozbiórką starego mostu	81 978 199	65 800 217	Samorząd Województwa Mazowieckiego
38.	Budowa skrzyżowania drogi krajowej nr 2 z Trasą Siekierkowską.	154 972 972	107 108 450	Miasto Stołeczne Warszawa
39.	Budowa wewnętrznej obwodnicy miasta Siedlce	50 505 439	42 903 233	Miasto Siedlce
40.	Budowa obwodnicy południowej w Radomiu	203 030 080	71 225 000	Miasto Radom
41.	Poprawa regionalnego systemu transportowego przez budowę w Ciechanowie pętli łączącej drogi krajowe nr 50 i 60, drogi wojewódzkie 617 i 615 oraz siedem dróg powiatowych	195 815 421	102 000 000	Gmina Miejska Ciechanów
42.	Przebudowa ul. Modlińskiej na odcinku od Mostu Grota Roweckiego do mostu nad Kanałem Żerańskim	117 591 259	79 634 561	Miasto Stołeczne Warszawa
43.	Budowa ul. Nowolazurowej na odcinku od Al. Jerozolimskich do Trasy AK – Zadanie A: od Al. Jerozolimskich do ul. ks. Juliana Chrościckiego	481 790 695	113 438 538	Miasto Stołeczne Warszawa
44.	Modernizacja wiaduktu nad torami PKP w ciągu ul. Powązkowskiej	34 218 353	24 454 874	Miasto Stołeczne Warszawa
45.	Rozbudowa ulicy Otolińskiej w Płocku wraz z brakującą infrastrukturą	46 916 938	24 734 150	Miasto Płock
46.	Odbudowa dróg gminnych: G5, G9, G30, G37, G38, G39, G42, G45, uszkodzonych w wyniku powodzi 2010 r. na terenie gminy Słubice	8 187 546	8 185 841	Gmina Słubice
47.	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 631, relacji Nowy Dwór Mazowiecki – Warszawa; rozbudowa odcinka Zielonka – granica Warszawy do przekroju dwujezdniowego	50 019 865	48 950 551	Samorząd Województwa Mazowieckiego
48.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 728, relacji Grójec – Nowe Miasto nad Pilicą – granica województwa, odcinek od km 0+500 do km 20+809	70 455 077	68 165 794	Samorząd Województwa Mazowieckiego
49.	Budowa nowego przebiegu drogi wojewódzkiej nr 627, relacji Ostrołęka – Małkinia – Kosów Lacki – Sokołów Podlaski, na odcinku o długości ok. 15 km, od miasta Treblinka do miasta Kosów Lacki	70 500 000	65 839 764	Samorząd Województwa Mazowieckiego
50.	Budowa nowego przebiegu drogi wojewódzkiej nr 728 w Nowym Mieście nad Pilicą, odcinek od drogi wojewódzkiej nr 707 (ul. Kolejowa) do drogi wojewódzkiej nr 728 (ul. Tomaszowska)	8 151 699	6 751 306	Samorząd Województwa Mazowieckiego
51.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 727 na odcinku od km 0+000 do km 10+182,50	29 587 991	24 222 880	Samorząd Województwa Mazowieckiego
52.	Budowa łącznika pomiędzy Rondem Wojska Polskiego a węzłem obwodnicy północno-zachodniej „Bielska” wraz z budową węzła „Boryszewo”, na połączeniu trasy z ul. Otolińską, na terenie gminy Miasto Płock – etap I	43 569 373	30 326 777	Gmina Miasto Płock
	SUMA	1 953 368 868	1 158 726 604	

Źródło: Załącznik nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

Tabela 12. Działanie 3.2. Regionalny transport publiczny

Lp.	Nazwa / Tytuł projektu	Orientacyjny koszt całkowity (zł)	Orientacyjna kwota dofinansowania (zł)	Beneficjent
PRIORYTET III – Regionalny system transportowy				
3.2. Regionalny transport publiczny				
53.	Zakup 11 nowych, dwukabinowych lokomotyw elektrycznych, przeznaczonych do prowadzenia składów pociągów pasażerskich zmiennokierunkowych, złożonych z wagonów typu push-pull, ze świadczeniem usług serwisowych w okresie czterech lat od daty przekazania każdej lokomotywy oraz przeszkoleniem pracowników zamawiającego	206 306 371	79 066 344	Koleje Mazowieckie – KM Sp. z o.o.
54.	Modernizacja elektrycznych zespołów trakcyjnych	204 355 850	83 068 023	Koleje Mazowieckie – KM Sp. z o.o.
55.	Budowa parkingów strategicznych „Parkuj i Jedź” (Park & Ride) – II etap	105 725 549	43 406 369	Miasto Stołeczne Warszawa
56.	Zakup kolejowego taboru pasażerskiego do obsługi połączeń regionalnych na linii Warszawskiej Kolei Dojazdowej w Warszawskim Obszarze Metropolitalnym	284 126 729	109 642 319	Warszawska Kolej Dojazdowa Sp. z o.o.
	SUMA	800 514 499	315 183 055	

Źródło: Załącznik nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

Działanie 3.2. Regionalny transport publiczny

Inwestycje wybrane w ramach działania 3.2. *Regionalny transport publiczny* koncentrowały się na zwiększeniu konkurencyjności oraz poprawie jakości i dostępności usług, świadczonych w zakresie transportu publicznego o charakterze regionalnym, oraz poprawie bezpieczeństwa pasażerów korzystających z tych usług. W ramach realizowanych projektów środki z RPO przeznaczono na:

- zakup 11 nowych, dwukabinowych lokomotyw elektrycznych, przeznaczonych do prowadze-

nia składów pociągów pasażerskich zmiennokierunkowych (53);

- modernizację elektrycznych zespołów trakcyjnych, wykorzystywanych w regionalnych przewozach kolejowych na terenie województwa mazowieckiego (54);
- zakup elektrycznych zespołów trakcyjnych nowej generacji do obsługi Warszawskiej Kolei Dojazdowej (WKD) (56);
- budowę 4 parkingów kubaturowych *Parkuj i Jedź* (55).

Tabela 13. Działanie 3.3. Lotniska i infrastruktura lotnicza

Lp.	Nazwa / Tytuł projektu	Orientacyjny koszt całkowity (zł)	Orientacyjna kwota dofinansowania (zł)	Beneficjent
PRIORYTET III – Regionalny system transportowy				
3.3. Lotniska i infrastruktura lotnicza				
57.	Uruchomienie lotniska komunikacyjnego poprzez modernizację istniejącej infrastruktury oraz budowę nowej, związanej z obsługą samolotów i pasażerów, na terenie byłego lotniska wojskowego w Modlinie (Nowy Dwór Mazowiecki).	454 006 476	163 291 136	Mazowiecki Port Lotniczy Warszawa-Modlin Sp. z o.o.
	SUMA	454 006 476	163 291 136	

Źródło: Załącznik nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

Działanie 3.3. Lotniska i infrastruktura lotnicza

Jedynym projektem kluczowym w działaniu 3.3. Lotniska i infrastruktura lotnicza było **uruchomienie lotniska komunikacyjnego poprzez modernizację istniejącej infrastruktury oraz budowę nowej, związanej z obsługą samolotów i pasażerów, na terenie byłego lotniska wojskowego w Modlinie (57)**. Międzynarodowy port lotniczy w Modlinie stanowi ważny element infrastruktury komunikacyjnej regionu w ujęciu krajowym i międzynarodowym. Jego funkcjonowanie powinno sprzyjać kreowaniu nowych inicjatyw gospodarczych, społecznych i biznesowych.

2.4. Priorytet IV – Środowisko, zapobieganie zagrożeniom i energetyka

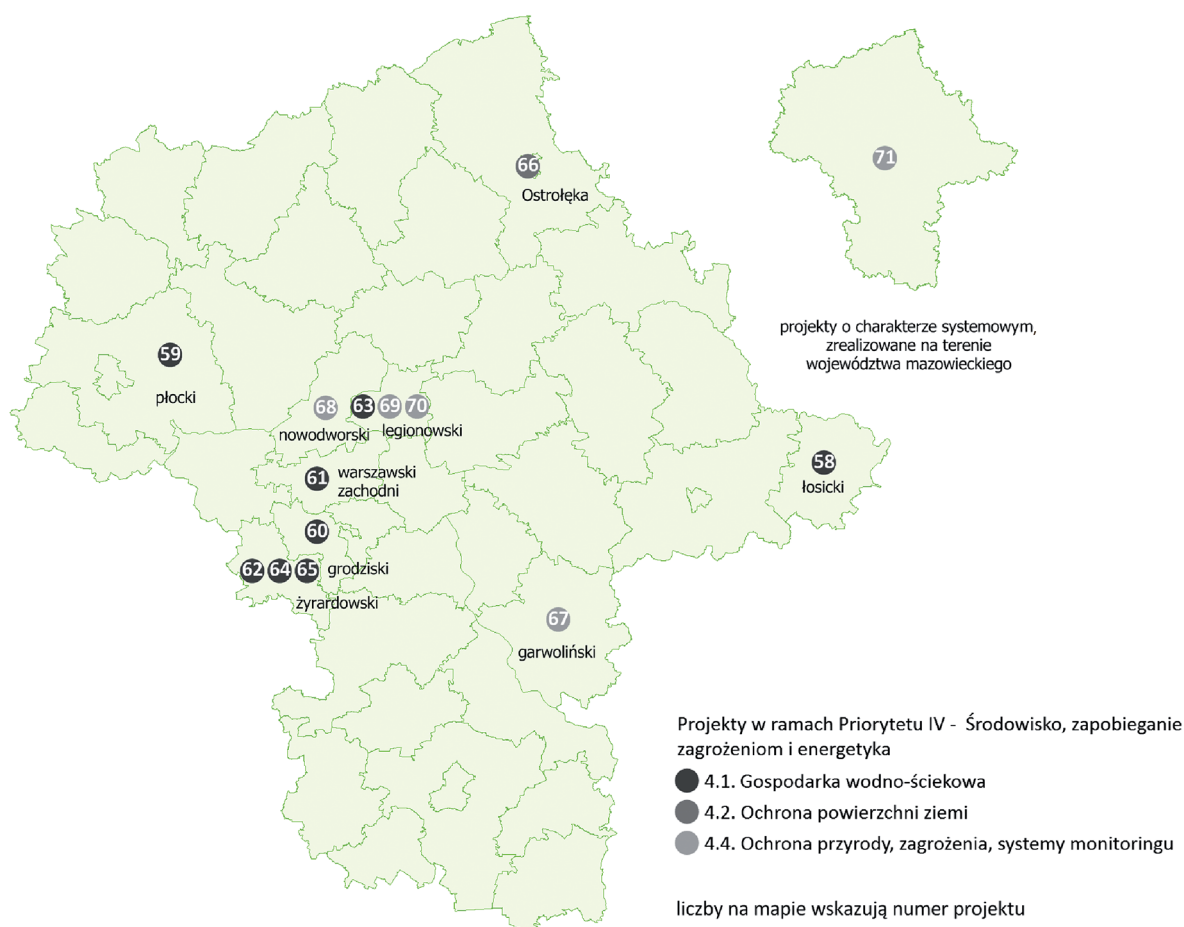
Działania realizowane w ramach priorytetu IV mają wpływ na poprawę stanu środowiska naturalnego

województwa mazowieckiego. W priorytecie tym sformułowano cztery cele szczegółowe:

- ograniczenie ilości zanieczyszczeń przedostających się do powietrza, wód i gleb oraz przeciwdziałanie ich negatywnym skutkom;
- rozbudowa i modernizacja infrastruktury elektroenergetycznej i ciepłowniczej regionu i zwiększenie wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych i kogeneracyjnych o wysokiej sprawności;
- wzrost bezpieczeństwa mieszkańców województwa mazowieckiego poprzez tworzenie systemów zapobiegania i zwalczania zagrożeń naturalnych i katastrof ekologicznych;
- usprawnienie zarządzania środowiskiem oraz zachowanie bioróżnorodności.

Zarząd Województwa Mazowieckiego przyjął do realizacji 8 projektów z zakresu gospodarki wodno-ściekowej (działanie 4.1.), 1 projekt dotyczący ochro-

Ryc. 8. Indywidualne projekty kluczowe realizowane w ramach priorytetu IV RPO WM 2007-2013

Źródło: opracowanie własne MBPR na podstawie Załącznika nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

ny powierzchni ziemi (działanie 4.2.) oraz 5 projektów w działaniu 4.4. *Ochrona przyrody, zagrożenia, systemy monitoringu.*

Działanie 4.1. Gospodarka wodno-ściekowa

W ramach działania 4.1. *Gospodarka wodno-ściekowa* wspierane były przedsięwzięcia zmierzające do optymalizacji gospodarki wodno-ściekowej, zredukowania zanieczyszczeń odprowadzanych do wód oraz zapewnienia odpowiedniej jakości i ilości wody pitnej. Zarząd Województwa Mazowieckiego podjął decyzję o wsparciu projektów chroniących obszary cenne przyrodniczo oraz wykorzystywane rekreacyjnie.

Realizacja projektu *Ochrona Kampinoskiego Parku Narodowego poprzez rozbudowę oczyszczalni ścieków*

Mokre Łąki w Truskawiu wraz z budową kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej w Gminie Izabelin (61) przyczynia się do ograniczenia ilości szkodliwych substancji, przedostających się do gleby, wód podziemnych i powierzchniowych na obszarze chronionym oraz podniesienia jakości życia mieszkańców gminy Izabelin.

Ważnym projektem, mającym na celu ochronę Jeziora Zegrzyńskiego będącego miejscem turystyki i rekreacji oraz źródłem wody pitnej, było dokończenie, realizowanej od 1998 r., opaski kanalizacyjnej Jeziora Zegrzyńskiego wraz z pompowniami i oczyszczalnią ścieków w miejscowości Dębe – w ramach projektu *Dokończenie budowy ochronnego systemu kanalizacyjnego Zalewu Zegrzyńskiego na terenach gmin Nieporęt*

Tabela 14. Działanie 4.1. Gospodarka wodno-ściekowa

Lp.	Nazwa / Tytuł projektu	Orientacyjny koszt całkowity (zł)	Orientacyjna kwota dofinansowania (zł)	Beneficjent
PRIORYTET IV – Środowisko, zapobieganie zagrożeniom i energetyka				
4.1. Gospodarka wodno-ściekowa				
58.	Kompleksowa kanalizacja Miasta i Gminy – jako realizacja programu ochrony środowiska wschodniego Mazowsza	13 805 856	11 469 105	Miasto i Gmina Łosice
59.	Uporządkowanie gospodarki ściekowej w zlewni jezior Ciechomiczkiego, Górskiego i Zdwojskiego w gminie Łąck – etap I	11 800 602	8 207 340	Gmina Łąck
60.	Budowa kanalizacji sanitarnej w gminie Żabia Wola oraz budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Żabia Wola	18 743 115	8 914 886	Gmina Żabia Wola
61.	Ochrona Kampinoskiego Parku Narodowego poprzez rozbudowę oczyszczalni ścieków Mokre Łąki w Truskawiu wraz z budową kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej w gminie Izabelin	25 172 312	15 171 087	Gmina Izabelin
62.	Budowa kanalizacji sanitarnej w gminie Wiskitki oraz budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Guzów	51 595 906	25 904 625	Gmina Wiskitki
63.	Dokończenie budowy ochronnego systemu kanalizacyjnego Zalewu Zegrzyńskiego na terenach gmin Nieporęt i Serock – wchodzących w skład Aglomeracji Serock, w celu przeciwdziałania degradacji krajobrazu i środowiska przyrodniczego na Mazowszu	41 955 667	27 531 621	Gmina Nieporęt
64.	Budowa kanalizacji sanitarnej w gminie Mszczonów oraz rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w miejscowości Grabce Józefpolskie	14 844 644	11 318 851	Gmina Mszczonów
65.	Budowa kanalizacji sanitarnej w gminie Puszcza Mariańska oraz rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w miejscowości Bartniki	12 216 632	5 853 703	Gmina Puszcza Mariańska
	SUMA	190 134 734	144 371 218	

Źródło: Załącznik nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

Tabela 15. Działanie 4.2. Ochrona powierzchni ziemi

Lp.	Nazwa / Tytuł projektu	Orientacyjny koszt całkowity (zł)	Orientacyjna kwota dofinansowania (zł)	Beneficjent
PRIORYTET IV – Środowisko, zapobieganie zagrożeniom i energetyka				
4.2. Ochrona powierzchni ziemi				
66.	Stacja segregacji odpadów komunalnych miasta Ostrołęki i gmin powiatu ostrołęckiego	42 473 567	24 353 734	Miasto Ostrołęka
	SUMA	42 473 567	24 353 734	

Źródło: Załącznik nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

i Serock – wchodzących w skład Aglomeracji Serock, w celu przeciwdziałania degradacji krajobrazu i środowiska przyrodniczego na Mazowszu (63).

Innym projektem, obejmującym inwestycje ograniczające postępującą degradację środowiska i poprawiające warunki życia mieszkańców, jest *Uporządkowanie gospodarki ściekowej w zlewni jezior Ciechomickiego, Górskiego i Zdwońskiego w gminie Łąck – etap I (59)*. Na liście znalazły się też ważne projekty, związane z budową kanalizacji i oczyszczalni

w gminach Żabia Wola (60), Wiskitki (62), Mszczonów (64) i Puszcza Mariańska (65).

Działanie 4.2. Ochrona powierzchni ziemi

W działaniu 4.2. *Ochrona powierzchni ziemi* – dofinansowanie otrzymał projekt realizowany na obszarze powiatu ostrołęckiego: *Stacja segregacji odpadów komunalnych miasta Ostrołęki i gmin powiatu ostrołęckiego (68)*. Powinien on przyczynić się do zmniejszenia ilości składowanych odpadów i ograniczenia

Tabela 16. Działanie 4.4. Ochrona przyrody, zagrożenia, systemy monitoringu

Lp.	Nazwa / Tytuł projektu	Orientacyjny koszt całkowity (zł)	Orientacyjna kwota dofinansowania (zł)	Beneficjent
PRIORYTET IV – Środowisko, zapobieganie zagrożeniom i energetyka				
4.4. Ochrona przyrody, zagrożenia, systemy monitoringu				
67.	Przebudowa wału przeciwpowodziowego kl. II w km 23+040 – 35+000 prawobrzeżnej doliny Wisły, na odcinku Bączki – Antoniówka Świerzowska, gmina Maciejowice, pow. garwoliński – etap I w km 30+900 do 35+000	20 000 000	19 800 000	Samorząd Województwa Mazowieckiego
68.	Przebudowa wału przeciwpowodziowego rzeki Wisły w km 541+400÷546+800, gmina Czosnów	24 232 660	23 990 333	Samorząd Województwa Mazowieckiego
69.	Udrożnienie ujściowego odcinka rzeki Bug, od ujścia do rzeki Narew do km 5+000 – etap I	5 644 403	4 797 743	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie
70.	Remont zapory bocznej Jeziora Zegrzyńskiego Kania-Popowo	11 120 088	9 452 075	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie
71.	Wsparcie systemu ratowniczo-gaśniczego na terenie województwa mazowieckiego poprzez zakup specjalistycznego sprzętu w zakresie zapobiegania i ograniczania skutków zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałania poważnym awariom	7 819 680	3 824 722	Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie
	SUMA	68 816 831	61 864 873	

Źródło: Załącznik nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

ich negatywnego wpływu na środowisko. Środki zostały przeznaczone na budowę stacji segregacji odpadów w miejscowości Gaworki (gmina Rzekuń).

Działanie 4.4. Ochrona przyrody, zagrożenia, systemy monitoringu

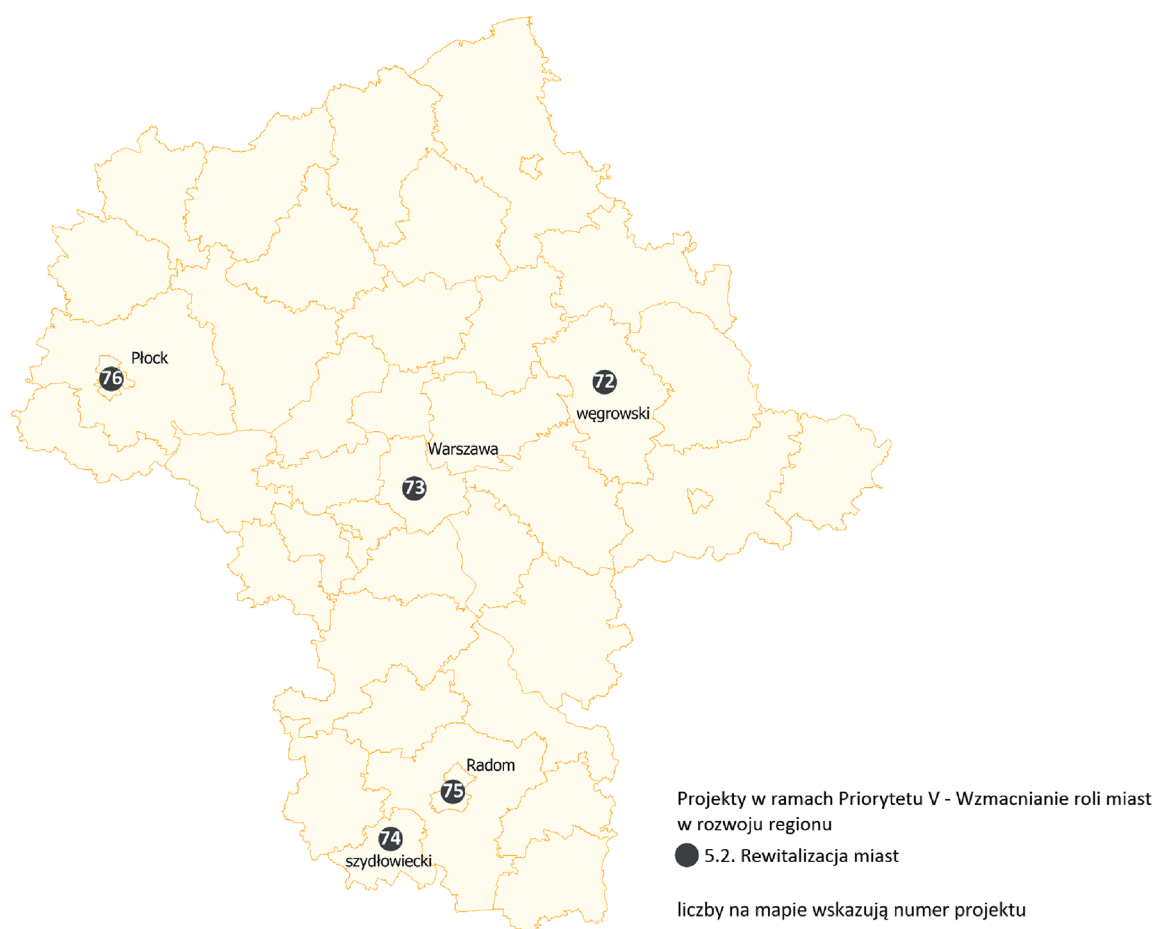
W ramach działania 4.4. *Ochrona przyrody, zagrożenia, systemy monitoringu* realizowane były projekty związane z doskonaleniem systemów zarządzania i monitoringu środowiska, ochroną dziedzictwa przyrodniczego, zapobieganiem zagrożeniom i ograniczeniem ich skutków. W zakresie budowy, modernizacji i poprawy stanu technicznego urządzeń przeciwpowodziowych wybrane zostały projekty: *Przebudowa wału przeciwpowodziowego prawobrzeżnej doliny Wisły na odcinku Bączki – Antoniówka Świerzowska gm. Maciejowice* (67), *Przebudowa wału przeciwpowodziowego rzeki Wisły w gm. Czosnów* (68) oraz *Remont zapory bocznej Jeziora Zegrzyńskiego Kania-Popowo* (70). Projekt *Udrożnienie ujściowego odcinka rzeki*

Bug – od ujścia do rzeki Narew (69) – związany jest z utrzymywaniem w dobrym stanie rzek oraz związanej z nimi infrastruktury. Natomiast projekt – *Wsparcie systemu ratowniczo-gaśniczego na terenie województwa mazowieckiego poprzez zakup specjalistycznego sprzętu w zakresie zapobiegania i ograniczania skutków zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałania poważnym awariom* (71) – przyczynia się do wzrostu bezpieczeństwa publicznego.

2.5. Priorytet V – Wzmacnianie roli miast w rozwoju regionu

W priorytecie V zostały wybrane indywidualne projekty kluczowe, nakierowane na *wykorzystanie potencjału endogenicznego miast dla aktywizacji społeczno-gospodarczej regionu* (cel główny priorytetu). Zarząd Województwa Mazowieckiego wybrał do realizacji 5 projektów w działaniu 5.2. *Rewitalizacja miast*, które są związane z odnową obszarów zdegradowanych i zagrożonych marginalizacją.

Ryc. 9. Indywidualne projekty kluczowe realizowane w ramach priorytetu V RPO WM 2007-2013

Źródło: opracowanie własne MBPR na podstawie Załącznika nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

Tabela 17. Działanie 5.2. Rewitalizacja miast

Lp.	Nazwa / Tytuł projektu	Orientacyjny koszt całkowity (zł)	Orientacyjna kwota dofinansowania (zł)	Beneficjent
PRIORYTET V – Wzmacnianie roli miast w rozwoju regionu				
5.2. Rewitalizacja miast				
72.	Rewitalizacja Rynku Mariackiego w Węgrowie	18 138 040	14 837 183	Miasto Węgrów
73.	Skarbiec dziedzictwa kultury – Bazylika Archikatedralna i Muzeum Archidiecezji Warszawskiej	20 903 144	17 767 672	Parafia Archikatedralna św. Jana Chrzciciela w Warszawie
74.	Odnowa zabytkowych obiektów i przestrzeni publicznej w Szydłowcu, poprawa funkcjonalności i dostępności infrastruktury kulturalnej i turystycznej dla mieszkańców Mazowsza	30 114 965	25 384 301	Gmina Szydłowiec
75.	Centralny Ośrodek Szkolenia Inspekcji Transportu Drogowego – rewitalizacja obiektów WITD w Radomiu	7 922 806	4 447 998	Mazowiecki Wojewódzki Inspektor Transportu Drogowego
76.	Rewitalizacja zabytkowych budynków dawnego kolegium i dawnej kolegiaty św. Michała w Płocku	29 909 769	25 164 661	Miasto Płock
	SUMA	106 988 724	87 601 815	

Źródło: Załącznik nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

Działanie 5.2. Rewitalizacja miast

Realizacja projektów, umieszczonych na liście indykatywnej w działaniu 5.2. *Rewitalizacja miast*, przyczynia się do odnowy zdegradowanych obszarów wybranych miast, będących siedzibami powiatów. Działania rewitalizacyjne, przeprowadzone głównie w zabytkowych obszarach miast, przyczyniają się do przekształcenia i wykorzystania obiektów i terenów na cele społeczne lub gospodarcze.

Realizacja projektu *Rewitalizacja Rynku Mariackiego w Węgrowie* (72) – ma umożliwić przywrócenie rynkowi utraconych funkcji centrum społeczno-gospodarczego miasta. Z kolei projekt *Skarbiec dziedzictwa kultury – Bazylika Archikatedralna i Muzeum Archidiecezji Warszawskiej* (73) dotyczy przeprowadzenia zintegrowanych prac konserwatorsko-remontowych w Bazylice Archikatedralnej i dzwonnicy oraz otwarcie placówki muzealnej w dawnej siedzibie dziekana. *Odnowa zabytkowych obiektów i przestrzeni publicznej w Szydłowcu, poprawa funkcjonalności i dostępności infrastruktury kulturalnej i turystycznej dla mieszkańców Mazowsza* (74) – obejmuje renowację zabytkowego zespołu zamkowo-parkowego dla Muzeum Ludowych Instrumentów Muzycznych. W ramach projektu zagospodarowano Skwer Staromiejski, przeprowadzono gruntowny remont budynku „Pod Dębem” oraz zrewitalizowano Park Radziwiłłowski.

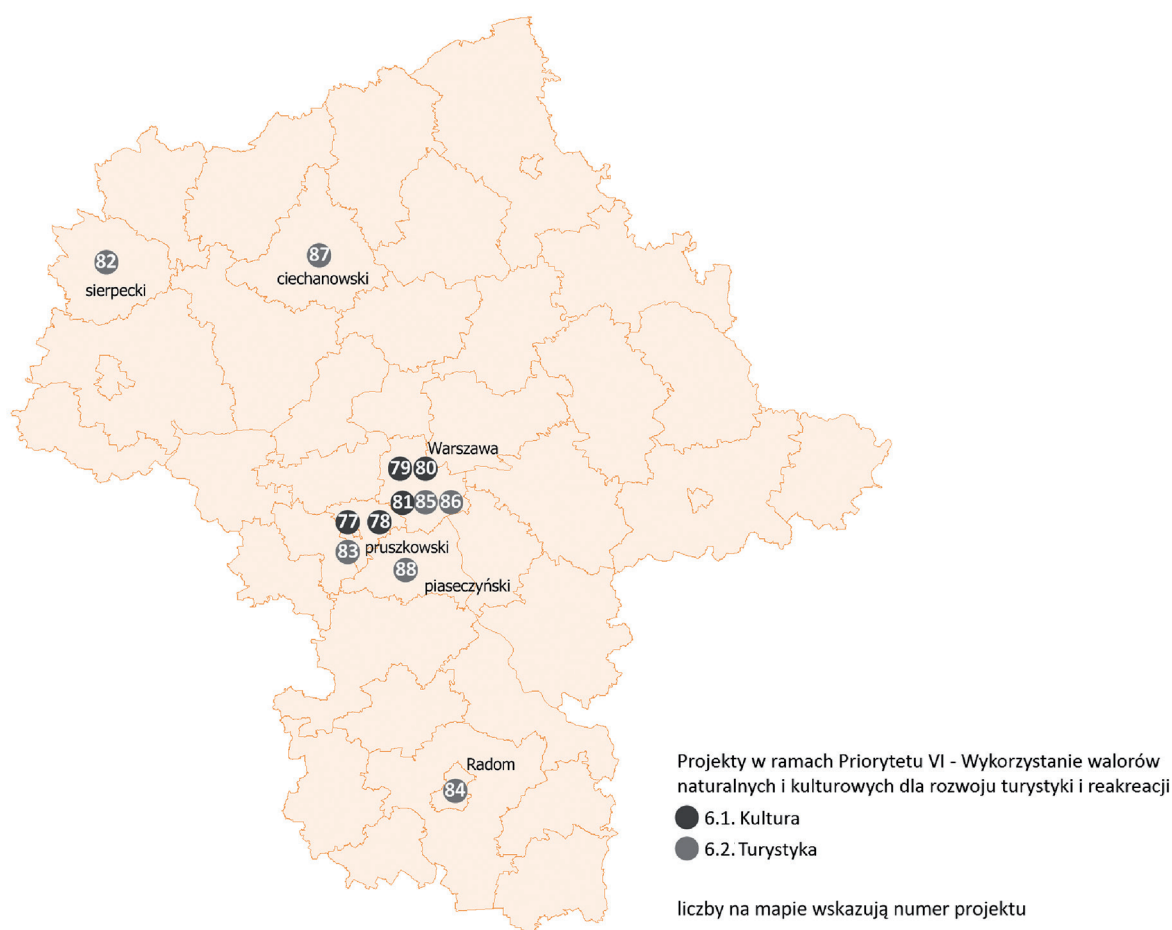
Realizacja projektu *Rewitalizacja zabytkowych budynków dawnego kolegium i dawnej kolegiaty św. Michała w Płocku* (76) umożliwiła przeprowadzenie kompleksowego remontu zabytkowych budynków, będących obecnie siedzibą liceum ogólnokształcącego, dzięki czemu budynki są dostosowane do wymogów przeciwpożarowych i potrzeb osób niepełnosprawnych. Projekt objął też odnowienie i rozbudowę muzeum mieszczącego się w historycznych podziemiach Kolegiaty.

W ramach projektu *Centralny Ośrodek Szkolenia Inspekcji Transportu Drogowego – Rewitalizacja obiektów WITD w Radomiu* (75) – wyremontowano obiekt, w którym znalazły się sale wykładowe, sala egzaminacyjna, siłownia, sala gimnastyczna oraz świetlica dla dzieci i młodzieży.

2.6. Priorytet VI – Wykorzystanie walorów naturalnych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji

W ramach priorytetu realizowanych jest 5 projektów w zakresie poprawy oferty kulturalnej i wzrostu dostępności do kultury oraz 7 projektów w zakresie promocji i zwiększania atrakcyjności turystycznej regionu. Realizowane projekty powinny przyczynić się do rozwoju turystyki i kultury w miastach i na obszarach wiejskich.

Ryc. 10. Indywidualne projekty kluczowe realizowane w ramach priorytetu VI RPO WM 2007-2013

Źródło: opracowanie własne MBPR na podstawie Załącznika nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

Działanie 6.1. Kultura

W ramach działania 6.1. *Kultura*, projekty nakierowane są – zgodnie z celem głównym działania – na poprawę oferty kulturalnej i wzrost dostępności do kultury. Projekty te przyczyniają się do zachowania tożsamości i różnorodności kulturowej, wzrostu atrakcyjności regionu poprzez rozwój sektora kultury w miastach i na obszarach wiejskich oraz rozwoju turystyki kulturowej.

Realizacja projektu „*Matecznik Mazowsze*” – *centrum folklorystyczne* (77) miała na celu utworzenie ośrodka wydarzeń kulturalnych wraz z zapleczem technicznym, zapewniającym wysoki poziom usług dla odwiedzających. Wybudowana została sala widowiskowo-edukacyjna Europejskiego Centrum Promocji Kultury Regionalnej i Narodowej „*Matecznik Mazowsze*” w Otrębusach (gm. Brwinów). Projekt objął również kompleksowe wyposażenie sceniczne, w tym instalacje teatralne.

Projekt *Zabytkowy Park Mazowsza wizytówką regionu* (78) objął rewitalizację zabytkowego zespołu pałacowo-parkowego Karolin w Otrębusach (gm. Brwinów). Zaplanowano scenę plenerową, na której odbywać się będą wydarzenia artystyczne, promujące kulturę ludową, organizowane przez Zespół Pieśni i Tańca „*Mazowsze*”. Oba projekty wykazują duży stopień komplementarności w zakresie działań mających na celu ochronę dziedzictwa kulturalnego Mazowsza.

W ramach projektu *Renowacja Kościoła Świętego Krzyża wraz z zabudowaniami poklasztorowymi w Warszawie jako ważnego obiektu dziedzictwa kultury narodowej* (79) został odrestaurowany barokowy kościół Św. Krzyża w Warszawie z I połowy XVI wieku. Wykonano renowację Ołtarza Najświętszego Sakramentu (Ołtarza Ojczyzn), wentylacji i klimatyzacji kościoła, jak też konserwację Nekropolii Świętokrzyskiej.

Przedmiotem projektu: *Kompleksowa poprawa oferty kulturalnej i wzrost dostępności do kultury*

Tabela 18. Działanie 6.1. Kultura

Lp.	Nazwa / Tytuł projektu	Orientacyjny koszt całkowity (zł)	Orientacyjna kwota dofinansowania (zł)	Beneficjent
PRIORYTET VI – Wykorzystanie walorów naturalnych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji				
6.1. Kultura				
77.	„Matecznik Mazowsze” – centrum folklorystyczne	58 775 257	29 905 440	Państwowy Zespół Ludowy Pieśni i Tańca „Mazowsze” im. Tadeusza Sygietyńskiego
78.	Zabytkowy Park Mazowsza wizytówką regionu	10 953 905	10 708 789	Państwowy Zespół Ludowy Pieśni i Tańca „Mazowsze” im. Tadeusza Sygietyńskiego
79.	Renowacja Kościoła Świętego Krzyża wraz z zabudowaniami poklasztorными w Warszawie jako ważnego obiektu dziedzictwa kultury narodowej	19 256 644	16 368 148	Parafia pw. Św. Krzyża w Warszawie
80.	Kompleksowa poprawa oferty kulturalnej i wzrost dostępności do kultury obiektów Muzeum Niepodległości w Warszawie poprzez rewitalizację i modernizację oddziału – Cytadeli Warszawskiej – w szczególności X Pawilonu, XI Pawilonu, Bramy Bielańskiej i dziedzińca	12 799 066	10 202 369	Muzeum Niepodległości w Warszawie
81.	Modernizacja z elementami przebudowy zabytkowego budynku Teatru Polskiego im. Arnolda Szyfmana w Warszawie	17 131 429	12 986 295	Teatr Polski im. Arnolda Szyfmana w Warszawie
	SUMA	118 916 301	80 171 041	

Źródło: Załącznik nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

obiektów Muzeum Niepodległości w Warszawie poprzez rewitalizację i modernizację oddziału – Cytadeli Warszawskiej – w szczególności X Pawilonu, XI Pawilonu, Bramy Bielańskiej i dziedzińca (80) – jest poprawa warunków ekspozycyjnych muzeum. Dokonano modernizacji sali kinowo-konferencyjnej.

Dzięki realizacji projektu *Modernizacja z elementami przebudowy zabytkowego budynku Teatru Polskiego im. Arnolda Szyfmana w Warszawie* (81) zostały przeprowadzone prace modernizacyjne oraz konserwacyjne wnętrza i elewacji Teatru Polskiego.

Działanie 6.2. Turystyka

Dzięki realizacji inwestycji, ujętych w działaniu 6.2. *Turystyka*, możliwy jest rozwój infrastruktury turystycznej.

Budowa centrum kulturalno-rekreacyjnego w Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu (82) przyczynia się do rozszerzenia oferty kulturalnej w oparciu o nowo utworzoną bazę noclegową i gastronomiczną (projekt obejmuje budowę hotelu, audytorium z zapleczem, salą tłumaczy i sceną, basenu hotelowego oraz SPA).

Dzięki realizacji projektu *Zaplecze noclegowe Matecznik Mazowsze wraz z adaptacją stajni na Karczmę*

Staropolską (83) Europejskiego Centrum Promocji Kultury Regionalnej i Narodowej Matecznik Mazowsze, województwo wzbogaciło się o zaplecze noclegowe powstałe w zaadaptowanej zabytkowej stajni.

Efektów gospodarczych należy oczekiwać także po realizacji projektu *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury uzdrowskiej Konstancina-Zdrój* (88). W ramach przedsięwzięcia rozbudowana i zmodernizowana została infrastruktura uzdrowska. Projekt obejmował budowę pawilonu „Centrum Hydroterapii” oraz modernizację budynku sanatorium „Przy Źródle”. W dobudowanym budynku „Centrum Hydroterapii” znalazły się: baseny i jacuzzi solankowe, kriokomora, sauna sucha i mokra, bicze wodne, grota lodowa, sala gimnastyczna oraz gabinety fizykoterapii.

Dwukondygnacyjny pawilon, przystosowany do organizacji wydarzeń kulturalnych, powstał dzięki realizacji projektu *Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Północnego Mazowsza – Budowa Oranżerii, z funkcją konferencyjno-kulturalną, na terenie Zabytkowego Zespołu Pałacowo-Parkowego Muzeum Romantyzmu w Opinogórze* (87). Ponadto na terenie zabytkowego parku odtworzona została oranżeria, istniejąca do połowy XX w.

Tabela 19. Działanie 6.2. Turystyka

Lp.	Nazwa / Tytuł projektu	Orientacyjny koszt całkowity (zł)	Orientacyjna kwota dofinansowania (zł)	Beneficjent
PRIORYTET VI – Wykorzystanie walorów naturalnych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji				
6.2. Turystyka				
82.	Budowa centrum kulturalno-rekreacyjnego w Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu	54 848 207	43 711 859	Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu
83.	Zaplecze noclegowe Matecznik Mazowsze wraz z adaptacją stajni na Karczmę Staropolską	23 126 648	15 268 393	Państwowy Zespół Ludowy Pieśni i Tańca „Mazowsze” im. Tadeusza Sygietyńskiego
84.	Zdarzyło się kiedyś nad wodą – trasa turystyczna w radomskim skansenie	20 454 466	15 826 561	Muzeum Wsi Radomskiej w Radomiu
85.	Budowa Muzeum – Miejsce Pamięci Palmiry	7 643 107	2 654 273	Miasto Stołeczne Warszawa
86.	Rewaloryzacja i adaptacja przedpola Pałacu w Wilanowie, barokowej perły mazowieckich rezydencji królewskich, dla potrzeb obsługi i recepcji turystycznej – etap I	5 031 966	3 624 413	Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie
87.	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Północnego Mazowsza – budowa oranżerii, z funkcją konferencyjno-kulturalną, na terenie Zabytkowego Zespołu Pałacowo-Parkowego Muzeum Romantyzmu w Opinogórze – etap II	11 877 656	9 555 115	Muzeum Romantyzmu w Opinogórze
88.	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury uzdrowskiej Konstancina-Zdrój	36 068 014	8 815 327	Uzdrowisko Konstancin Zdrój SA
	SUMA	159 050 064	99 455 941	

Źródło: Załącznik nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

W ramach projektu *Zdarzyło się kiedyś nad wodą – trasa turystyczna w radomskim skansenie* (84) – została utworzona edukacyjna ścieżka przyrodnicza wraz z infrastrukturą (wieżą widokową, pomostem nad bagnami), dająca możliwość obserwacji rzadkich gatunków roślin i zwierząt.

W ramach projektu *Rewaloryzacja i adaptacja przedpola Pałacu w Wilanowie, barokowej perły mazowieckich rezydencji królewskich, dla potrzeb obsługi i recepcji turystycznej* (86) zostały wykonane prace dotyczące zagospodarowania i ukształtowania terenu (ścieżki i mała architektura) oraz odbudowy historycznej kompozycji szaty roślinnej.

W ramach projektu *Budowa Muzeum – Miejsce Pamięci Palmiry* (85) utworzono infrastrukturę okoturystyczną, związaną z miejscem upamiętniającym ofiary zbrodni hitlerowskiej. Przedmiotem projektu była rozbiórka starego obiektu, budowa nowego budynku oraz zakup niezbędnego wyposażenia muzeum.

2.7. Priorytet VII – Tworzenie i poprawa warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego

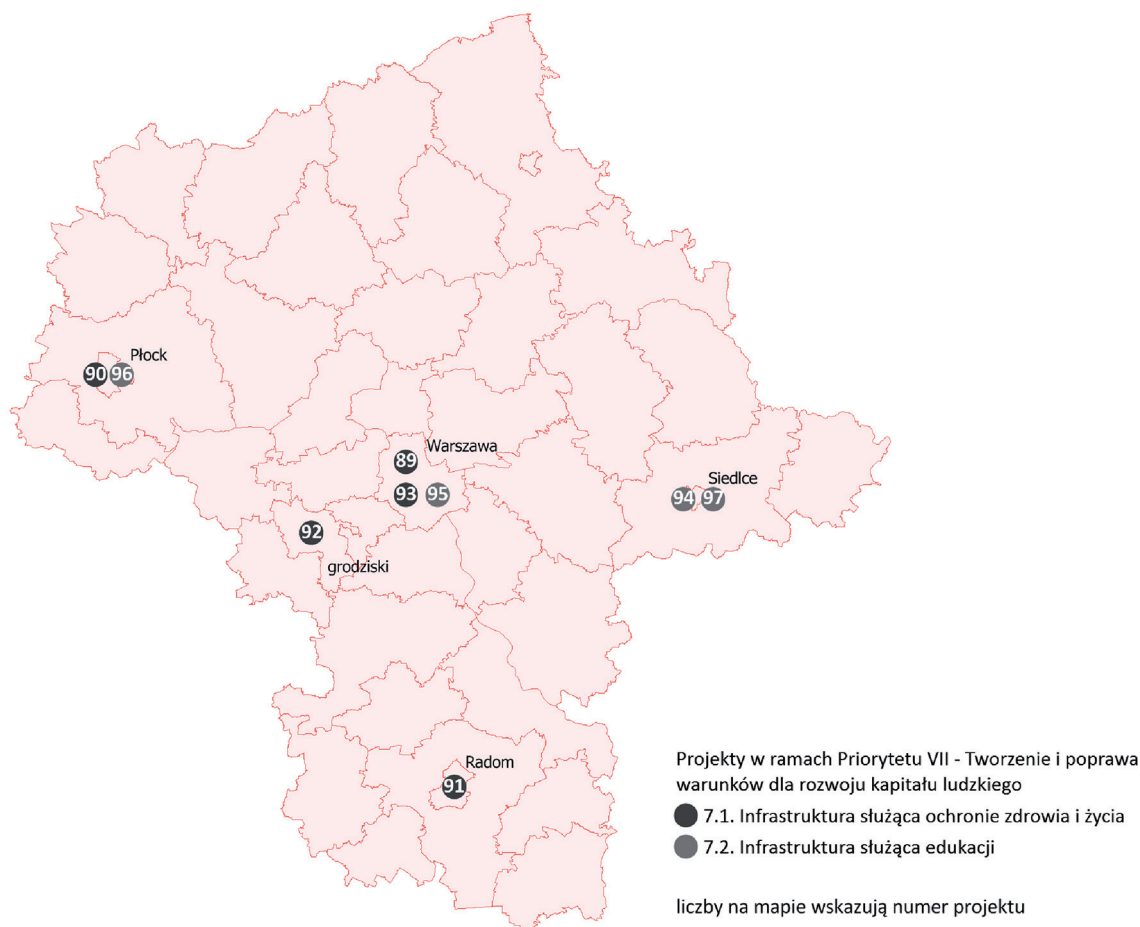
W ramach realizacji celu głównego priorytetu VII RPO – *Poprawa dostępności i jakości infrastruktury o charakterze społecznym* – było realizowanych 5 projektów w obszarze *poprawa dostępności i jakości opieki zdrowotnej* oraz 4 projekty w obszarze *poprawa dostępności i jakości infrastruktury edukacyjnej*.

Działanie 7.1. Infrastruktura służąca ochronie zdrowia i życia

W ramach działania 7.1. *Infrastruktura służąca ochronie zdrowia i życia* Zarząd Województwa Mazowieckiego wybrał do realizacji 5 projektów, mających na celu poprawę stanu infrastruktury i doposażenie w sprzęt medyczny lecznictwa otwartego i zamkniętego.

Realizacja projektu *Rozbudowa Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego w Płocku wraz z wyposażeniem*

Ryc. 11. Indywidualne projekty kluczowe realizowane w ramach priorytetu VII RPO WM 2007-2013

Źródło: opracowanie własne MBPR na podstawie Załącznika nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

(90) polegała na budowie i wyposażeniu pawilonu szpitalnego w nowoczesny sprzęt i aparaturę medyczną, doposażeniu apteki zakładowej oraz zakładu bakteriologii. Dzięki realizacji projektu poprawią się warunki na oddziałach: neurologicznym, onkologicznym, nefrologicznym, dziecięcym, kardiologicznym, wewnętrznym i ratunkowym.

Celem głównym projektu *Budowa Pawilonu Ginekologiczno-Położniczego, z wykorzystaniem istniejącej konstrukcji, w Radomskim Szpitalu Specjalistycznym im. dr. Tytusa Chałubińskiego wraz z jego wyposażeniem* (91) – była poprawa stanu infrastruktury szpitala. Projekt zakładał budowę pawilonu ginekologiczno-położniczego z wykorzystaniem istniejącej konstrukcji żelbetonowej oraz zakup sprzętu, urządzeń i mebli medycznych.

Projekt *Modernizacja systemu neuronawigacji poprzez uzupełniający zakup oprogramowania do operacji prowadzonych obrazem w zakresie centralnego układu nerwowego* (89) dotyczył zakupu oprogramowania uzupełniającego do posiadanego systemu neuronawigacji w Mazowieckim Szpitalu Wojewódzkim (Bródnowskim) w Warszawie.

Przedmiotem projektu (92) było *zwiększenie dostępności i jakości usług medycznych, świadczonych w samodzielnym publicznym specjalistycznym szpitalu zachodnim im. Jana Pawła II w Grodzisku Mazowieckim, poprzez zakup specjalistycznego sprzętu medycznego wraz z niezbędnym wyposażeniem*. Podobnym zakresem inwestycji cechował się projekt *Zakup innowacyjnego sprzętu dla Mazowieckiego Szpitala Bródnowskiego Sp. z o.o.* (93).

Tabela 20. Działanie 7.1. Infrastruktura służąca ochronie zdrowia i życia

Lp.	Nazwa / Tytuł projektu	Orientacyjny koszt całkowity (zł)	Orientacyjna kwota dofinansowania (zł)	Beneficjent
PRIORYTET VII – Tworzenie i poprawa warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego				
7.1. Infrastruktura służąca ochronie zdrowia i życia				
89.	Modernizacja systemu neuronawigacji poprzez uzupełniający zakup oprogramowania do operacji prowadzonych obrazem w zakresie centralnego układu nerwowego	689 410	585 999	Mazowiecki Szpital Wojewódzki w Warszawie Sp. z o.o.
90.	Rozbudowa Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego w Płocku wraz z wyposażeniem	69 983 095	58 760 242	Wojewódzki Szpital Zespołowy w Płocku
91.	Budowa pawilonu Ginekologiczno-Położniczego, z wykorzystaniem istniejącej konstrukcji, w Radomskim Szpitalu Specjalistycznym im. dr Tytusa Chałubińskiego wraz z jego wyposażeniem	35 068 944	26 610 018	Radomski Szpital Specjalistyczny
92.	Zwiększenie dostępności i jakości usług medycznych, świadczonych w Samodzielnym Publicznym Specjalistycznym Szpitalu Zachodnim im. Jana Pawła II w Grodzisku Mazowieckim, poprzez zakup specjalistycznego sprzętu medycznego wraz z niezbędnym wyposażeniem	11 485 721	9 762 863	Szpital Zachodni w Grodzisku Mazowieckim
93.	Zakup innowacyjnego sprzętu dla Mazowieckiego Szpitala Bródnowskiego Sp. z o.o.	20 300 000	20 097 000	Mazowiecki Szpital Bródnowski w Warszawie Sp. z o.o.
	SUMA	137 527 170	115 816 122	

Źródło: Załącznik nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

Działanie 7.2. Infrastruktura służąca edukacji

Projekty realizujące działanie 7.2. *Infrastruktura służąca edukacji* nakierowane były na tworzenie bazy dydaktycznej, mającej przyczynić się do wyrównywania szans edukacyjnych. Realizowane inwestycje powinny przyczynić się do wzrostu konkurencyjności regionu i rozwoju kapitału ludzkiego w województwie.

W ramach projektu *Budowa budynku Wydziału Humanistycznego z Pracownią Rzeźby dla Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach przy ul. Żytniej* (94) powstały pomieszczenia dydaktyczne, w tym: sale audytoryjne, sale wykładowe, sale seminaryjne oraz zespoły pracowni: malarstwa, grafiki, fotografiki, muzyki z salą koncertową oraz pawilon rzeźby.

Przedmiotem projektu *Budowa budynku dydaktycznego dla potrzeb Wydziału Lingwistyki Stoso-*

wanej oraz Wydziału Neofilologii Uniwersytetu Warszawskiego w rejonie ulic Lipowej – Dobrej – Wiślanej – Browarnej w Warszawie (95) – była budowa obiektu dydaktycznego dla dwóch wydziałów Uniwersytetu Warszawskiego: Lingwistyki Stosowanej i Neofilologii, gdzie zlokalizowane zostały: sale wykładowe, pomieszczenia biblioteczne, pracownie i laboratoria dydaktyczne oraz pracownie informatyczne.

W ramach projektu *Poprawa jakości infrastruktury dydaktyki Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Płocku* (96) rozbudowano i przebudowano budynki uczelni. Również przedmiotem projektu *Rozbudowa i zakup wyposażenia Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Siedlcach* (97) była rozbudowa placówki. Prace obejmowały: powiększenie kubatury szkoły poprzez dobudowanie nowego obiektu, wyremontowanie zabytkowej kamienicy, zakup wyposażenia oraz zagospodarowanie terenu.

Tabela 21. Działanie 7.2. Infrastruktura służąca edukacji

Lp.	Nazwa / Tytuł projektu	Orientacyjny koszt całkowity (zł)	Orientacyjna kwota dofinansowania (zł)	Beneficjent
PRIORYTET VII – Tworzenie i poprawa warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego				
7.2. Infrastruktura służąca edukacji				
94.	Budowa budynku Wydziału Humanistycznego z Pracownią Rzeźby dla Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach przy ul. Żytniej – II etap.	41 862 868	24 910 995	Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach
95.	Budowa budynku dydaktycznego dla potrzeb Wydziału Lingwistyki Stosowanej oraz Wydziału Neofilologii Uniwersytetu Warszawskiego w rejonie ulic Lipowej – Dobrej – Wiślanej – Browarnej w Warszawie – etap I	65 390 908	37 100 994	Uniwersytet Warszawski
96.	Poprawa jakości infrastruktury dydaktyki Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Płocku	24 745 097	18 980 576	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Płocku
97.	Rozbudowa i zakup wyposażenia Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Siedlcach	14 080 461	11 968 392	Samorząd Województwa Mazowieckiego
SUMA		146 079 334	92 960 957	

Źródło: Załącznik nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

3. Alokacja środków na indywidualne projekty kluczowe w województwie mazowieckim

Wartość projektów z listy indykatywnej stanowiła ok. 48% środków przeznaczonych na realizację RPO WM 2007-2013. Środki z EFRR, przewidziane na re-

alizację projektów znajdujących się na liście indykatywnej, stanowiły 50% środków unijnych przeznaczonych na realizację RPO WM 2007-2013.

Tabela 22. Udział indywidualnych projektów kluczowych w środkach z EFRR przeznaczonych na RPO 2007-2013 według priorytetów

Priorytety RPO WM 2007-2013	Alokacja z EFRR		W tym indywidualne projekty kluczowe	Udział indywidualnych projektów kluczowych w środkach z EFRR
	w EURO	Wartość szacunkowa w zł	w zł	w %
PRIORYTET I	440 053 384	1 776 584 209	678 400 053	38,2
PRIORYTET II	205 127 627	828 141 576	563 517 837	68,0
PRIORYTET III	548 414 472	2 214 059 763	1 637 200 795	73,9
PRIORYTET IV	215 301 647	869 216 146	200 589 825	23,1
PRIORYTET V	89 743 340	362 311 952	87 601 815	24,2
PRIORYTET VI	150 182 726	606 317 936	179 626 982	29,6
PRIORYTET VII	164 834 703	665 470 663	208 777 079	31,4
razem	1 813 657 899	6 685 720 060	3 350 931 057	50,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie Szczegółowego opisu priorytetów Regionalnego programu operacyjnego województwa mazowieckiego 2007-2013 (Uszczegółowienie RPO WM), sierpień 2011, załącznik nr 1. Indyktywne tabela finansowa zobowiązań dla RPO WM, w podziale na priorytety i działania, z przyporządkowaniem kategorii interwencji funduszy strukturalnych, lata 2007-2013 (w euro), s. 237-239 oraz Załącznika nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

Tabela 23. Przeciętna wartość projektów i dofinansowania z EFRR w priorytetach RPO WM 2007-2013

Priorytety RPO WM 2007-2013	Przeciętny orientacyjny koszt całkowity projektu w mln zł	Przeciętna orientacyjna kwota dofinansowania projektu w mln zł
PRIORYTET I	39,1	28,3
PRIORYTET II	87,8	70,4
PRIORYTET III	128,3	65,5
PRIORYTET IV	21,5	14,3
PRIORYTET V	21,4	17,5
PRIORYTET VI	23,2	15,0
PRIORYTET VII	31,5	23,2
razem	60,0	36,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

W Indykatorywnym wykazie indywidualnych projektów kluczowych dla RPO WM 2007-2013 znalazły się duże projekty. W efekcie przeciętny orientacyjny koszt całkowity projektu kluczowego wynosił 60 mln zł, przy przeciętnej orientacyjnej kwocie dofinansowania wynoszącej 36,7 mln zł (tab. 23.). Wartość poszczególnych projektów była zróżnicowana i wynosiła od

515 tys. zł (23) do 493,4 mln zł (25). Projekty uzyskały dofinansowanie od 437,7 tys. zł (23) do 392,3 mln zł (25).

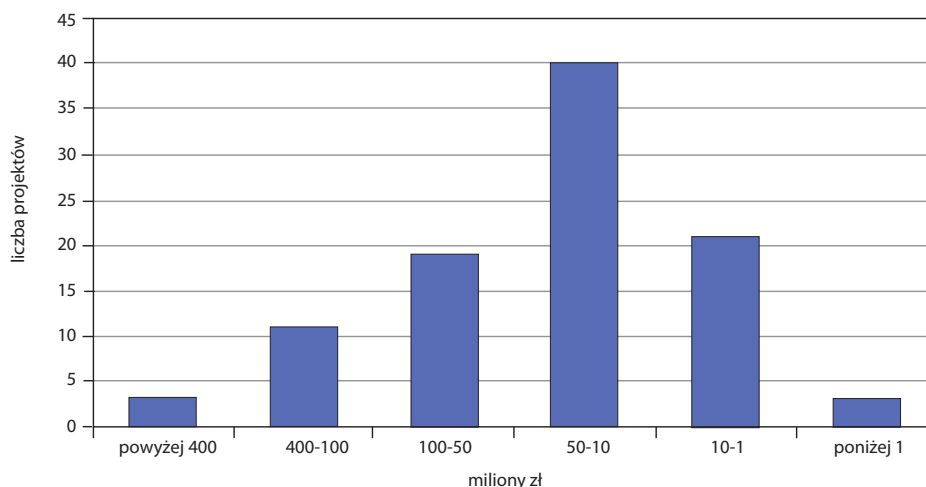
W 14 przypadkach wartość projektów przekroczyła 100 mln zł, w tym trzech – 400 mln zł. Są to: *Internet dla Mazowsza* (25), *Budowa ul. Nowolazurowej* (43), *Uruchomienie lotniska komunikacyjnego w Modlinie* (57). Inwestycje przekraczające 100 mln zł uzyskały łącznie dofinansowanie o wartości 1,66 mld zł. Trzy największe – otrzymały prawie 20% wszystkich środków europejskich, wydatkowanych na realizację indywidualnych projektów kluczowych.

Dziewięć spośród pozostałych 11 projektów o wartości powyżej 100 mln zł – to głównie inwestycje w dziedzinie transportu:

- uzupełnienie taboru kolejowego: zakup kolejowego taboru (56), zakup dwukabinowych lokomotyw elektrycznych (53) oraz modernizacja elektrycznych zespołów trakcyjnych (54);
- budowa odcinków dróg i węzłów komunikacyjnych oraz rozbudowa regionalnego systemu transportowego: budowa obwodnicy południowej w Radomiu (40), budowa pętli łączącej drogi krajowe w Ciechanowie (41), budowa skrzyżowania drogi krajowej nr 2 z Trasą Siekierkowską (38), rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 637 relacji Warszawa – Węgrów (34) oraz przebudowa ul. Modlińskiej w Warszawie (42).

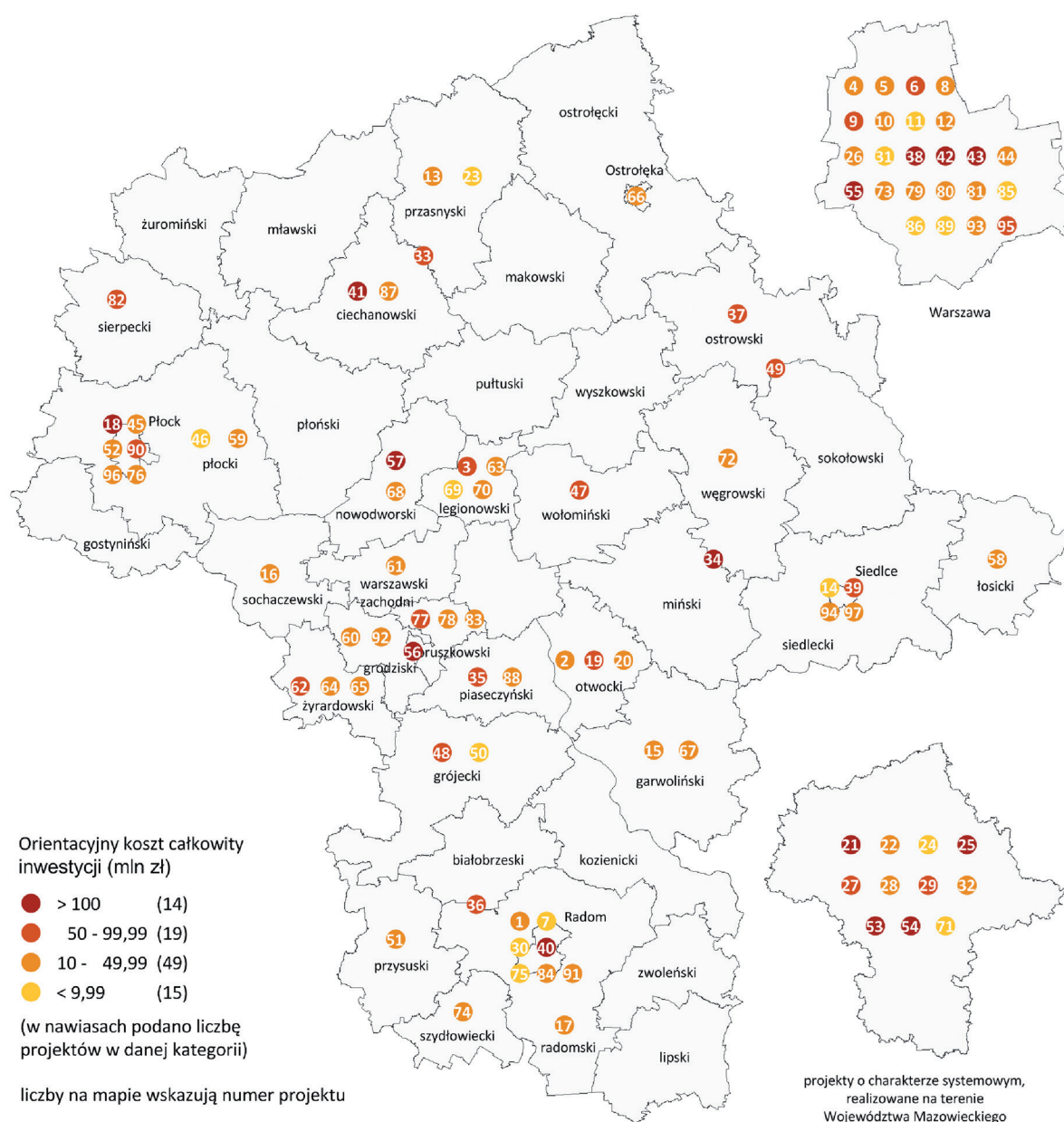
Ostatnie dwa duże projekty dotyczą gospodarki opartej na wiedzy oraz społeczeństwa informacyjnego: tworzenie zintegrowanych baz wiedzy o Mazow-

Ryc. 12. Klasyfikacja indywidualnych projektów kluczowych według wartości

Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

Ryc. 13. Wartość indywidualnych projektów kluczowych

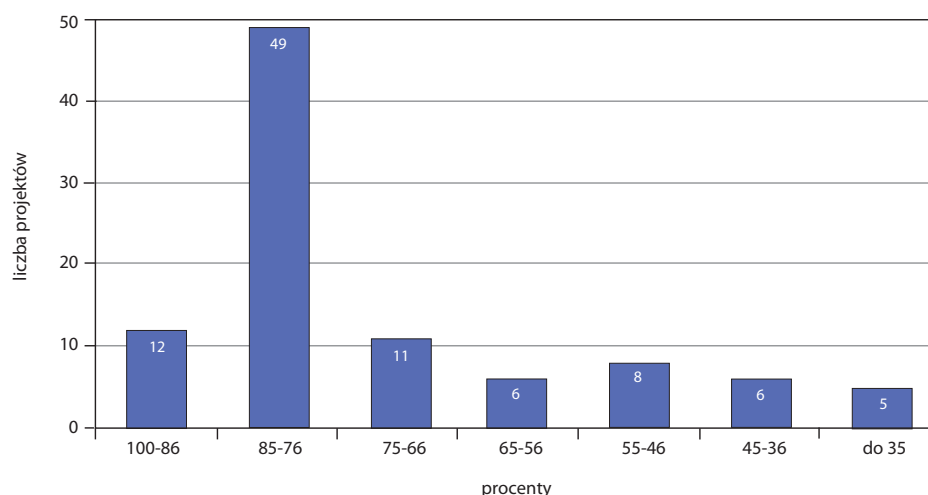

Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

szu (21) i budowa infrastruktury Płockiego Parku Przemysłowo-Technologicznego (18).

Najbardziej liczną kategorią projektów były te o wartości od 10 do 50 mln. W tej grupie znalazło się łącznie 40 projektów. Drugim najliczniejszym przedziałem był ten od 50 do 100 mln zł (19 projektów), trzecim – od 1 do 10 mln zł (21 projektów), a najmniej licznym – poniżej 1 mln zł (3 projekty) (ryc. 12.). Rozmieszczenie przestrzenne projektów przedstawiono na ryc. 13.

Średni poziom dofinansowania z budżetu Unii Europejskiej, dla wszystkich projektów zamieszczonych na liście inedykatywnej, wynosił ok. 61%. Pomiedzy poszczególnymi inwestycjami występowało jednak duże zróżnicowanie. Najniższe dofinansowanie projektu drogowego (43) wyniosło 24%, zaś dofinansowanie projektu związanego z odbudową dróg po powodzi (46) – 100%. Większość projektów otrzymała dofinansowanie powyżej 75%, z czego dofinansowanie przekraczające 85% aż 12 projektów (ryc. 14.).

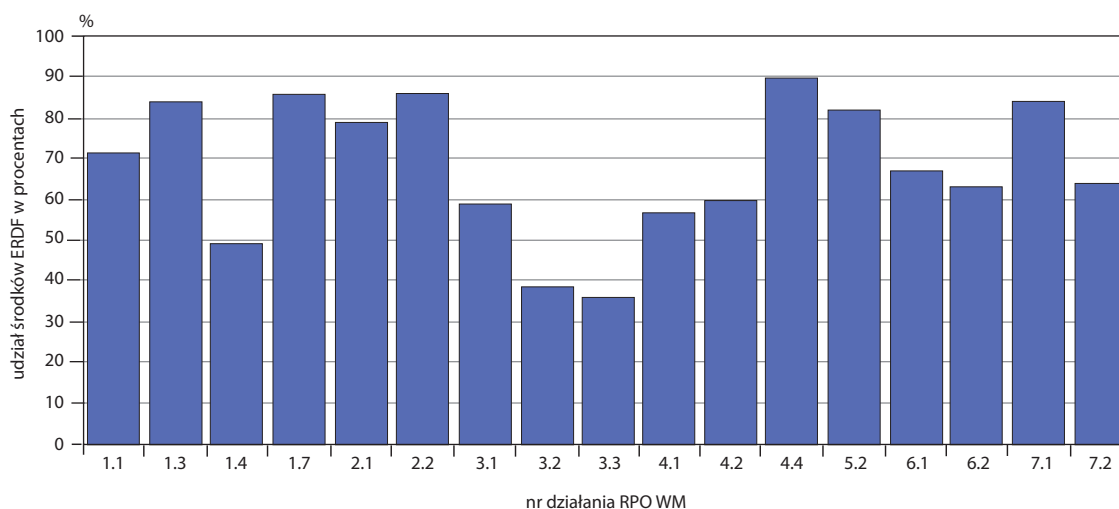
Ryc. 14. Poziom dofinansowania indywidualnych projektów kluczowych w RPO WM

Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

Wysokim poziomem dofinansowania cechowały się projekty własne Samorządu Województwa Mazowieckiego.

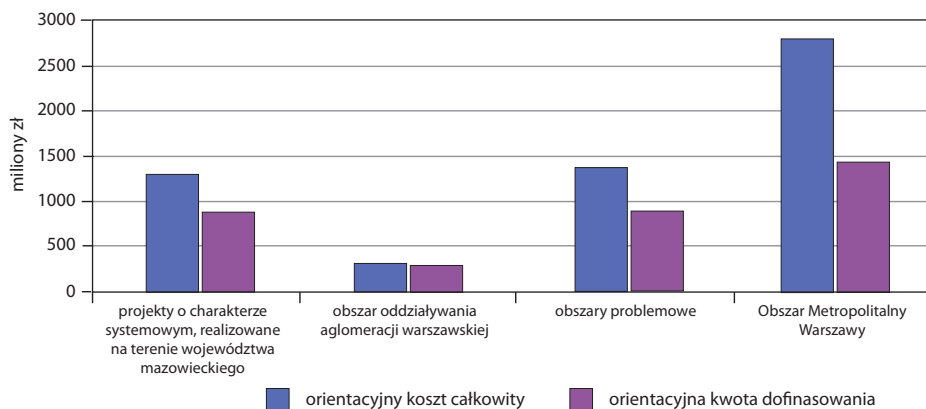
Dofinansowanie projektów, przekraczające 80%, dotyczyło 6 działań (ryc. 15.). W największym stopniu były dofinansowywane projekty z zakresu zabez-

pieczeń przeciwpowodziowych (działanie 4.4. – 90%), projekty związane z promocją gospodarczą (działanie 1.7. – 86%), rozwojem e-usług (działanie 2.2. – 86%) oraz kompleksowym przygotowaniem terenów pod działalność gospodarczą (działanie 1.3. – 84%). Wysokie przeciętne dofinansowanie dotyczyło również pro-

Ryc. 15. Przeciętne dofinansowanie projektów w działaniach RPO WM

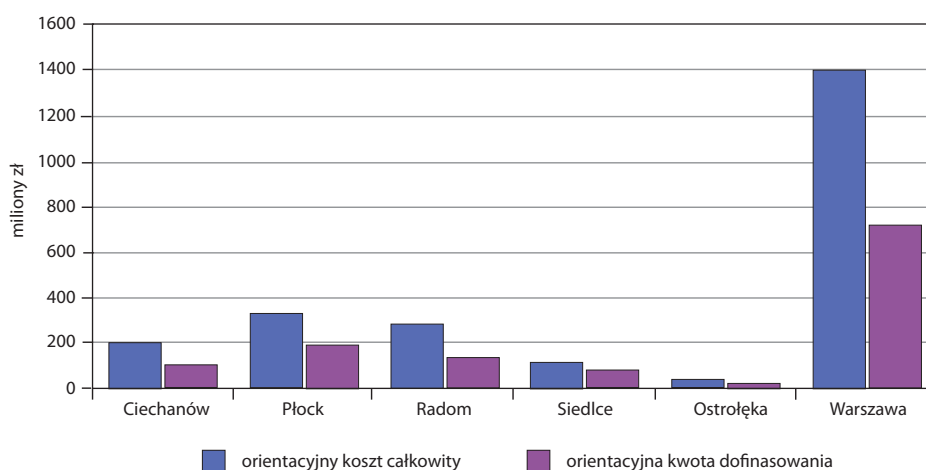
Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

Ryc. 16. Wartość indywidualnych projektów kluczowych według typu obszaru województwa mazowieckiego

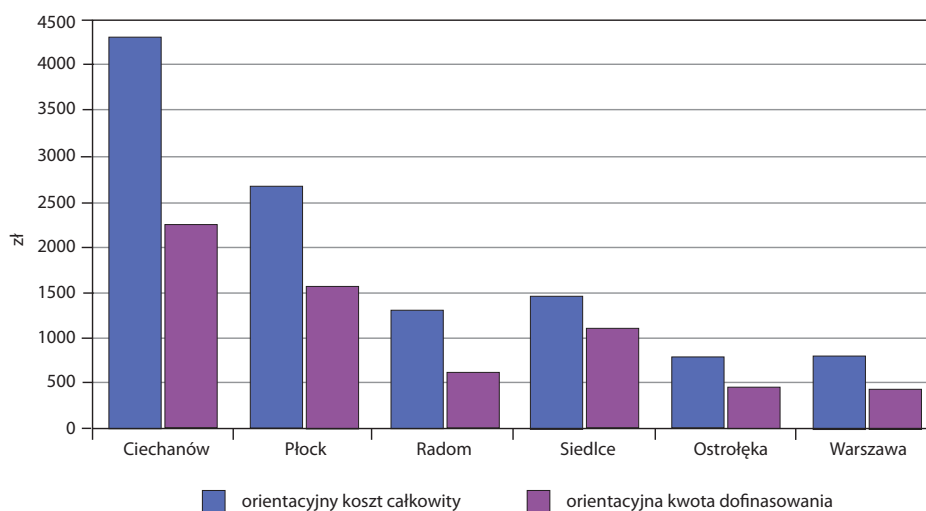
Źródło: opracowanie własne MBPR na podstawie Załącznika nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

Ryc. 17. Wartość indywidualnych projektów kluczowych w głównych miastach województwa mazowieckiego

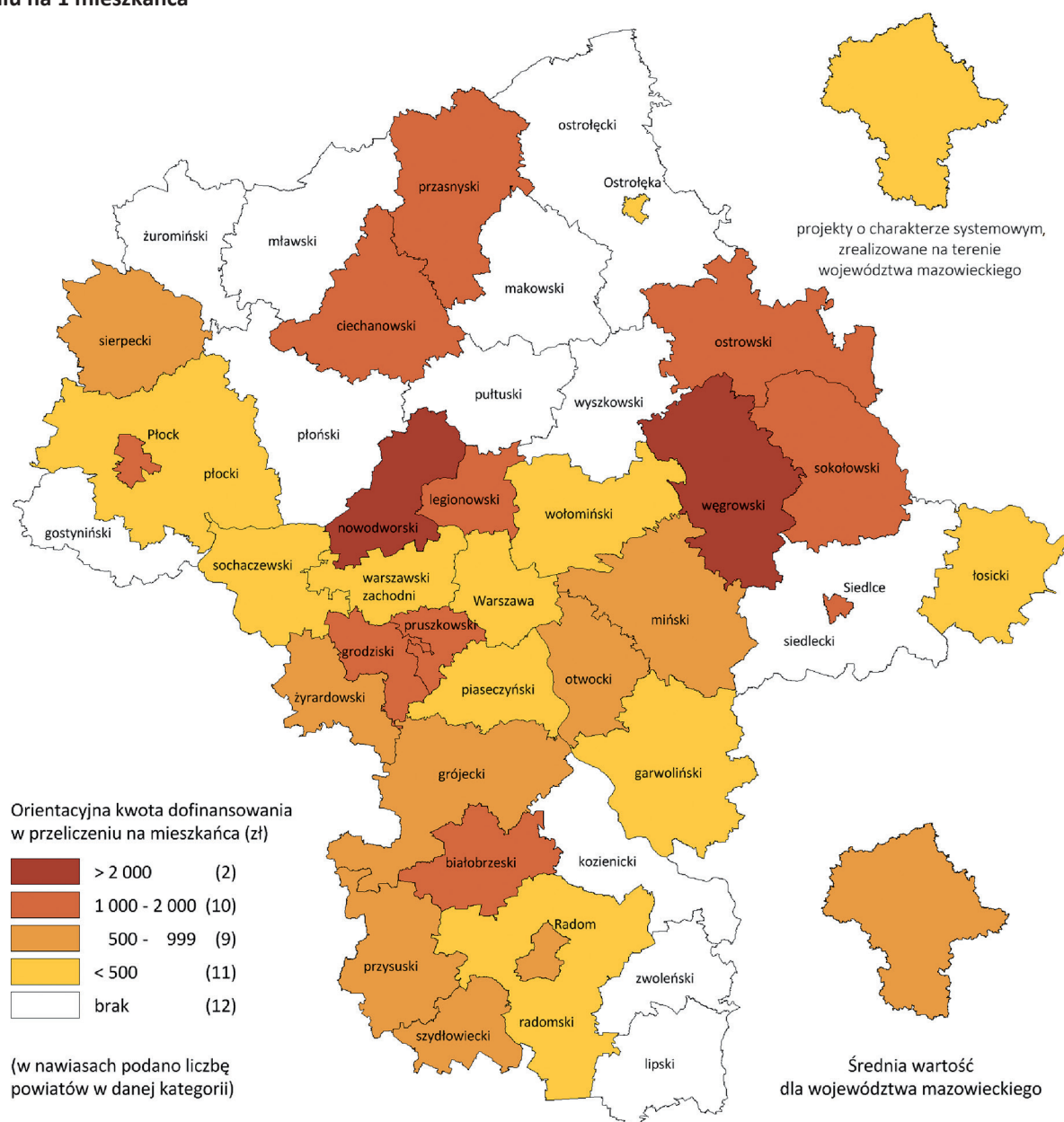
Źródło: opracowanie własne MBPR na podstawie Załącznika nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

Ryc. 18. Wartość indywidualnych projektów kluczowych w głównych miastach województwa mazowieckiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Źródło: opracowanie własne MBPR na podstawie Załącznika nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r. oraz BDL GUS

Ryc. 19. Wartość indywidualnych projektów kluczowych w powiatach województwa mazowieckiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca

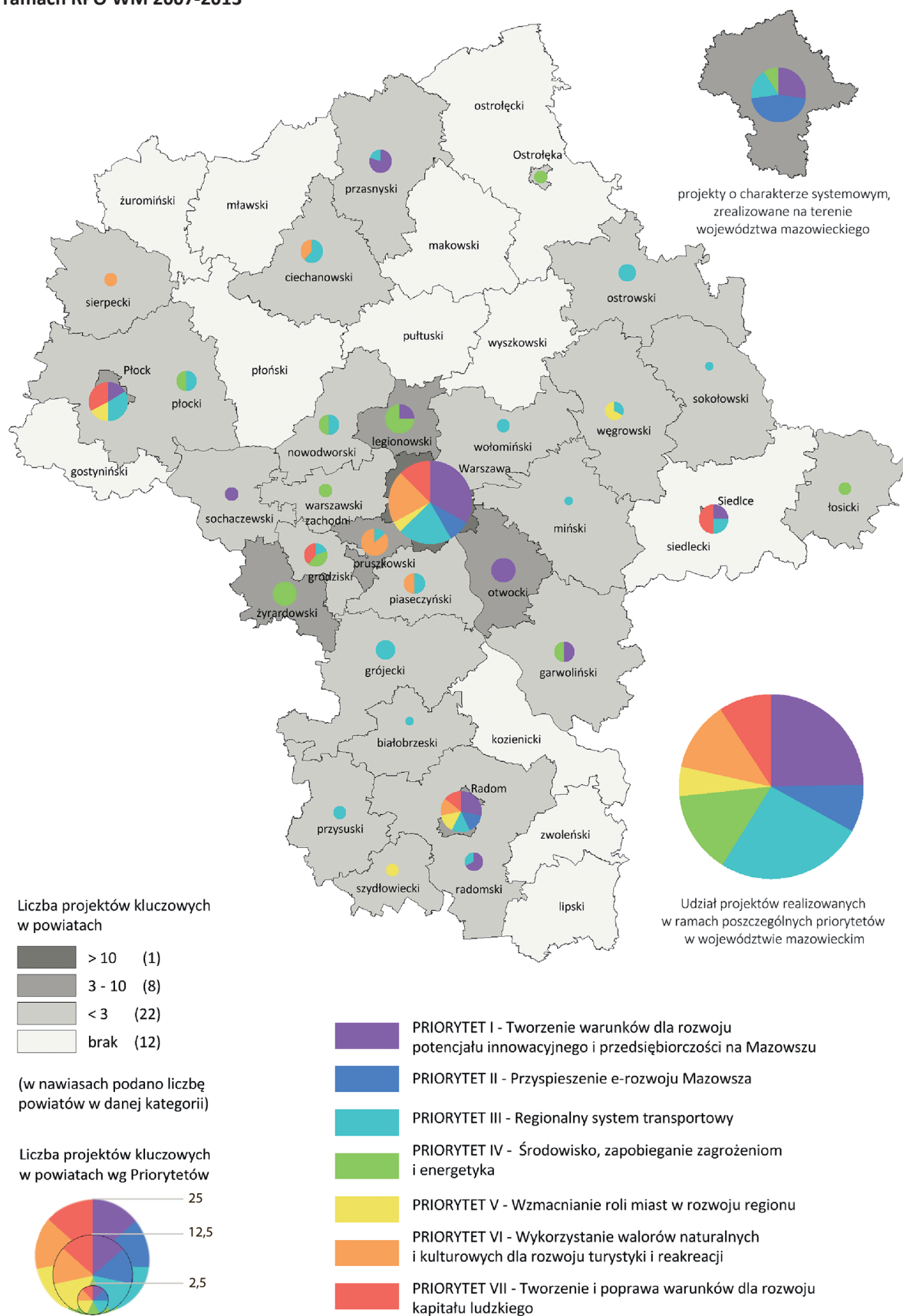
Źródło: opracowanie własne MBPR na podstawie Załącznika nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r. oraz BDL GUS

projektów mających na celu rewitalizację miast (działanie 5.2. – 82%) oraz inwestycji w infrastrukturę służącą ochronie zdrowia i życia (działanie 7.1. – 84%). Natomiast najniższy poziom dofinansowania przypadł na regionalny transport publiczny (działanie 3.2. – 39%) oraz na infrastrukturę lotniczą (działanie 3.3. – 36%).

Indywidualne projekty kluczowe zostały zagregowane według typów obszarów, określonych w *Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do roku 2020* (ryc. 16.).

Natomiast na rycinie 17. przedstawiono wartość indywidualnych projektów kluczowych, realizowanych w głównych miastach regionu, a na rycinie 18. – wartości te podzielono przez liczbę mieszkańców poszczególnych miast. Rycina 19. przedstawia wartość indywidualnych projektów kluczowych w przeliczeniu na mieszkańca we wszystkich powiatach województwa, zaś rycina 20. – rozmieszczenie projektów według ich liczby i priorytetów.

Ryc. 20. Przestrzenne rozmieszczenie projektów z Indykatywnej listy projektów kluczowych, realizowanych w ramach RPO WM 2007-2013

Źródło: opracowanie własne MBPR na podstawie Załącznika nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.

4. Indywidualne projekty kluczowe a cele pośrednie SRWM 2020

Jak podkreślono na wstępie, *Regionalny program operacyjny województwa mazowieckiego 2007-2013* jest dokumentem służącym realizacji celów *Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do roku 2020*. Wydzielone w strukturze RPO WM osie priorytetowe są zgodne z celami pośrednimi i kierunkami działań SRWM 2020 (tab. 3.). W niniejszym rozdziale przedstawiono przestrzenne rozmieszczenie projektów, realizowanych w ramach poszczególnych celów pośrednich i kierunków działań SRWM 2020.

4.1. Cel pośredni 1 – Rozwój kapitału społecznego

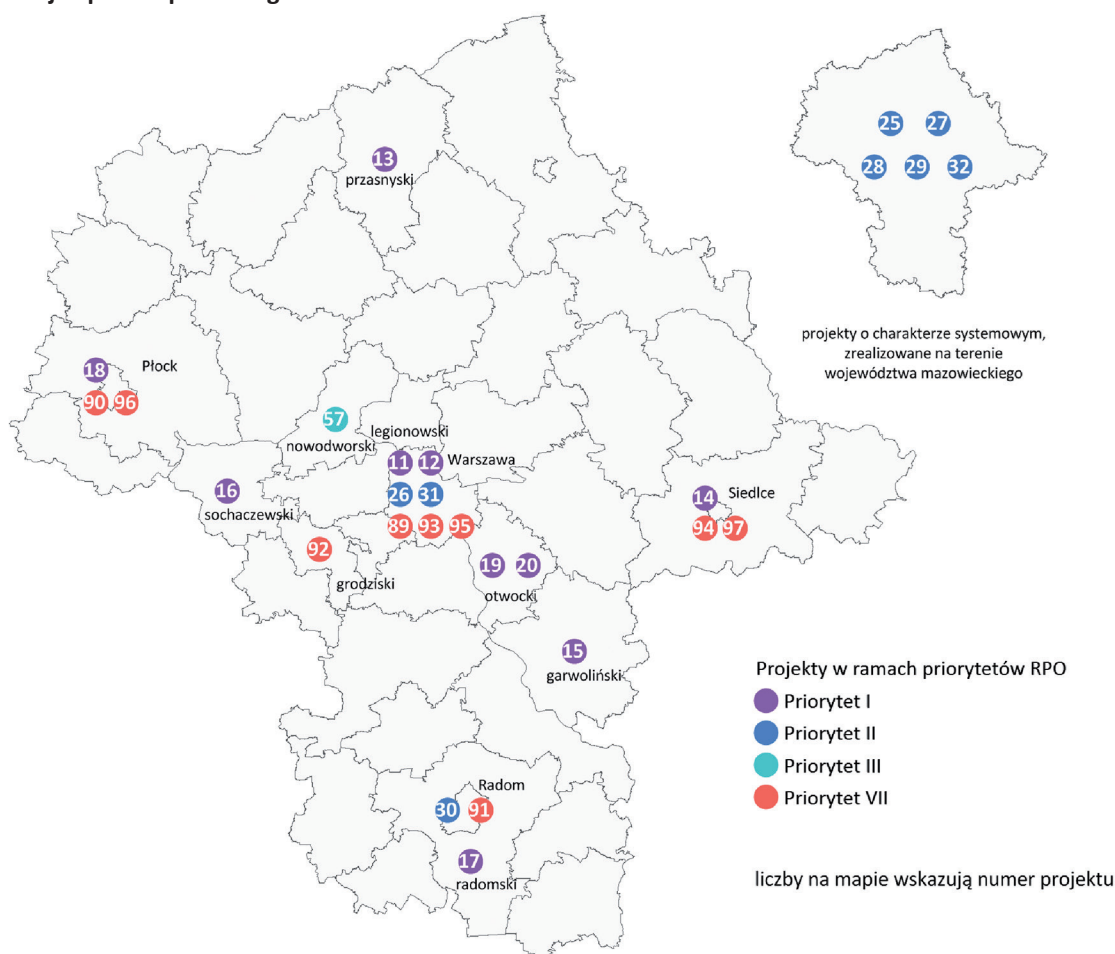
Cel pośredni 1 – Rozwój kapitału społecznego SRWM 2020 – obejmuje kierunki działań związane z doskonaleniem i rozwojem potencjału ludzkiego w celu

sprowadzenia wymogom nowoczesnej gospodarki opartej na wiedzy, informacji i innowacjach.

4.2. Cel pośredni 2 – Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu

Drugi cel pośredni SRWM 2020 – *Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu* – ukierunkowany jest na tworzenie warunków sprzyjających generowaniu innowacji oraz budowie gospodarki zdolnej do konkurencyjności na rynkach krajowych i zagranicznych. W IWIPK zostały umieszczone inwestycje mające na celu wspieranie przedsiębiorczości oraz instytucji okołobiznesowych, tworzenie regionalnych sieci współpracy i trwałych powiązań instytucjonalnych pomiędzy uczestnikami regionalnego systemu innowacji, podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej regionu.

Ryc. 21. Przestrzenne rozmieszczenie projektów realizowanych w ramach 1. celu pośredniego SRWM 2020 – Rozwój kapitału społecznego

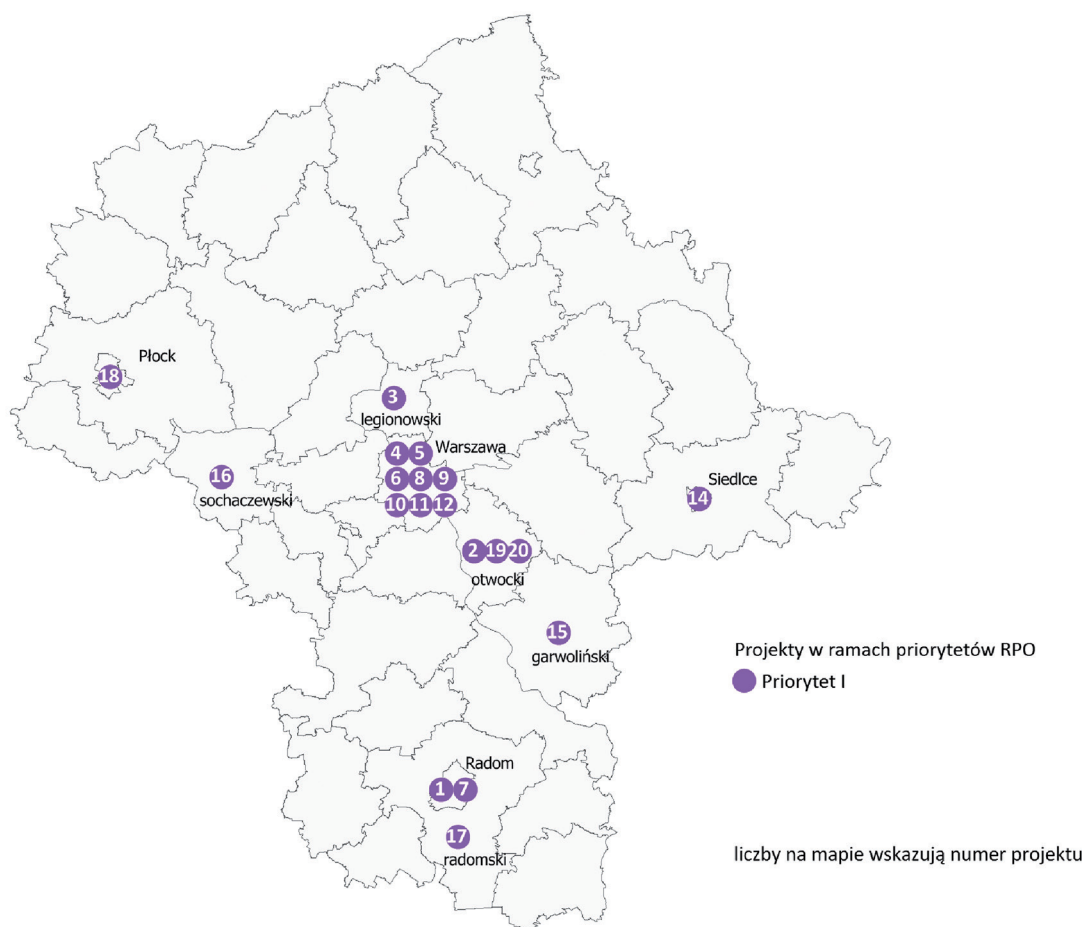
Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r. oraz *Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do 2020 roku*.

Tabela 24. Realizacja 1. celu pośredniego SRWM 2020 – Rozwój kapitału społecznego

Kierunek działań SRWM	Poszczególne działania w obrębie kierunku działań SRWM 2020	Numery indywidualnych projektów kluczowych
1.1. Rozwój społeczeństwa informacyjnego i teleinformatyzacji	Zwiększenie dostępu do nowych technologii informatycznych oraz rozwój umiejętności ich wykorzystywania	25-27
	Informatyzacja województwa mazowieckiego, zapewniająca e-rozwój regionu	28-32
1.2. Wzrost poziomu wykształcenia i poprawa jakości kadr	Budowa oraz rozbudowa obiektów na rzecz szkolnictwa wyższego, wzbogacenie infrastruktury dydaktycznej	94-97
1.3. Wzrost zatrudnienia w regionie i przeciwdziałanie bezrobociu	Przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą	11-17
	Wzmocnienie instytucji biznesu	18-20
	Budowa infrastruktury lotniczej, dającej podstawę do dalszego rozwoju usług logistycznych.	57
1.4. Podniesienie standardów ochrony zdrowia i zmniejszenie różnic w dostępie do świadczeń zdrowotnych	Zapewnienie łatwiejszego dostępu do usług zdrowotnych	89-93

Źródło: opracowanie własne MBPR na podstawie Załącznika nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r. oraz Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do 2020 r. (aktualizacja), Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego, 2006, Warszawa.

Ryc. 22. Przestrzenne rozmieszczenie projektów realizowanych w ramach 2. celu pośredniego SRWM 2020 – Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu

Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r. oraz Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do 2020 roku.

Tabela 25. Realizacja 2. celu pośredniego SRWM 2020 – Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu

Kierunek działań SRWM	Poszczególne działania w obrębie kierunku działań SRWM 2020	Numerы indywidualnych projektów kluczowych
2.1. Rozwój MSP oraz wzrost ich innowacyjności i konkurencyjności	Wspieranie inwestycji w infrastrukturę, ułatwiających prowadzenie działalności gospodarczej i sprzyjających rozwojowi przedsiębiorstw oraz przygotowywanie terenów do lokalizacji działalności biznesowej, badawczo-rozwojowej i pochodnych	14-17
2.2. Wspieranie instytucji otoczenia biznesu, szczególnie w zakresie zwiększenia potencjału instytucjonalnego obsługi biznesu oraz zakresu i jakości usług	Zwiększenie potencjału instytucjonalnego obsługi biznesu	11-12
2.3. Rozwój nowoczesnych technologii z wykorzystaniem własnego potencjału B+RT	Podniesienie efektywności wykorzystania znaczącego potencjału badawczo-rozwojowego Mazowsza, współpracy oraz wzmocnienia powiązań nauki z gospodarką regionu i dostosowania oferty badawczej do potrzeb przedsiębiorstw oraz inwestycja w rozbudowę infrastruktury naukowo-badawczej, wspieranie działalności badawczo-rozwojowej przedsiębiorstw i zakup wyników badań ze sfery nauki oraz pomoc przedsiębiorstwom we wdrażaniu i komercjalizacji nowych produktów i technologii	1-10
2.4. Rozwój regionalnych sieci kooperacyjnych i przepływu nowoczesnych technologii.	Utworzenie i rozwój parków naukowo-technologicznych, inkubatorów technologicznych oraz układów kooperacyjnych (klastrów, gron przemysłowych)	18-20
2.5. Budowa systemu innowacyjnego w regionie	Podnoszenie standardów bazy badawczej, dydaktycznej i wdrożeniowej	1-12

Źródło: opracowanie własne MBPR na podstawie Załącznika nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r. oraz Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do 2020 r. (aktualizacja), Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego, 2006, Warszawa.

4.3. Cel pośredni 3 – Stymulowanie rozwoju funkcji metropolitalnych Warszawy

Większość indywidualnych projektów kluczowych realizowanych było w Obszarze Metropolitalnym Warszawy (OMW). Przyspieszają one osiągnięcie założeń 3. celu pośredniego – *Stymulowanie rozwoju funkcji metropolitalnych Warszawy*. Zgodnie z tym celem – *głównym atutem i czynnikiem rozwoju województwa mazowieckiego są funkcje i potencjał społeczno-gospodarczy metropolii stołecznej*. Dobór projektów sprzyja przyspieszeniu procesów metropolizacji Warszawy.

4.4. Cel pośredni 4 – Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych

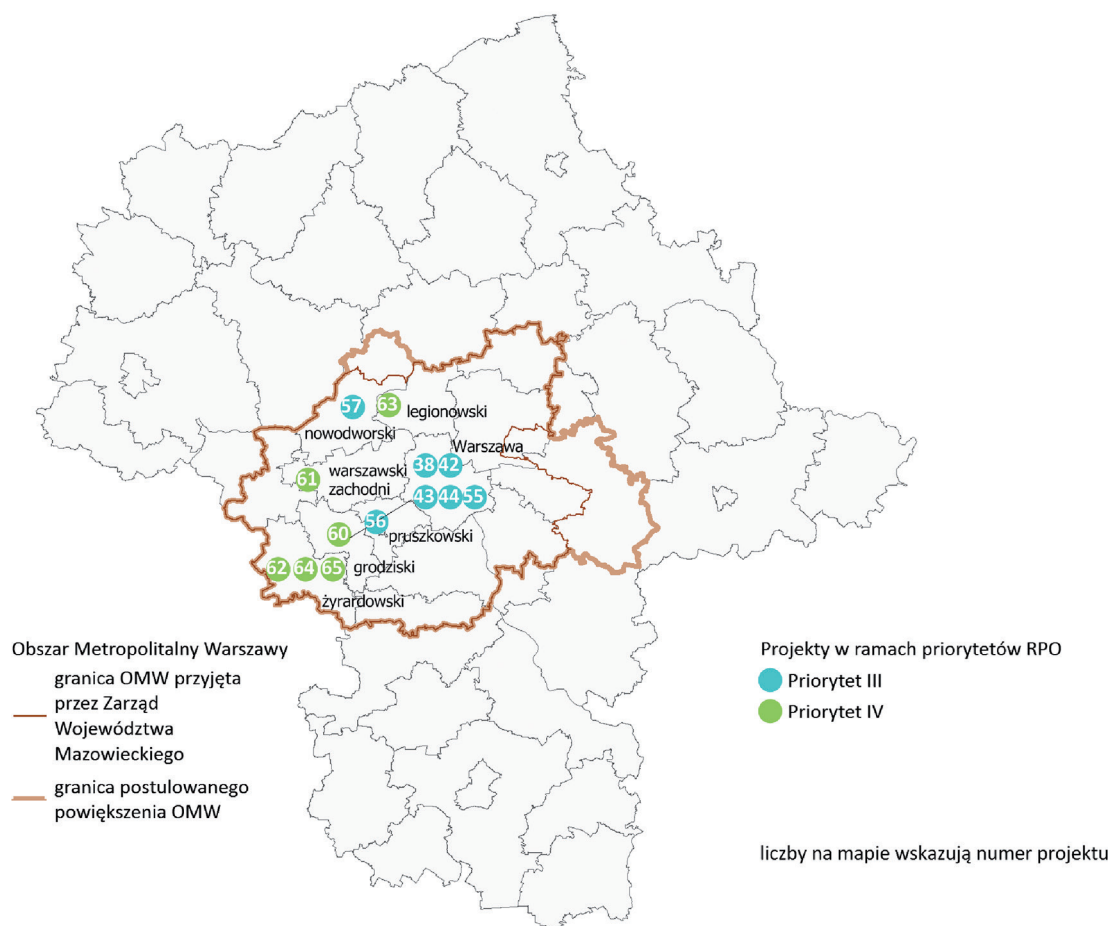
Wybrane indywidualne projekty kluczowe, zgodnie z 4. celem pośrednim – *Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych*, miały na celu w jak największym stopniu zapobiegać degradacji społecz-

no-gospodarczej obszarów pozametropolitalnych, zwłaszcza położonych na peryferiach województwa. Szczególnie duże znaczenie przypisano inwestycjom w infrastrukturę drogową oraz wyposażeniu mazowieckich spółek kolejowych w tabor.

4.5. Cel pośredni 5 – Rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz kształtowanie wizerunku regionu

W Wykazie indywidualnych projektów kluczowych dla RPO WM 2007-2013 zostało umieszczone wiele projektów realizujących piąty cel pośredni SRWM 2020 – *Rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz kształtowanie wizerunku regionu*. Wybrane projekty przyczyniły się do kształtowania pozytywnego wizerunku Mazowsza jako regionu o najwyższym potencjale rozwojowym w kraju oraz rozwiniętych i sprawnych strukturach instytucjonalnych administracji, ułatwiających efektywne dostosowywanie regionu do wyzwań cywilizacyjnych.

Ryc. 23. Przestrzenne rozmieszczenie projektów realizowanych w ramach 3. celu pośredniego SRWM 2020 – Stymulowanie rozwoju funkcji metropolitalnych Warszawy

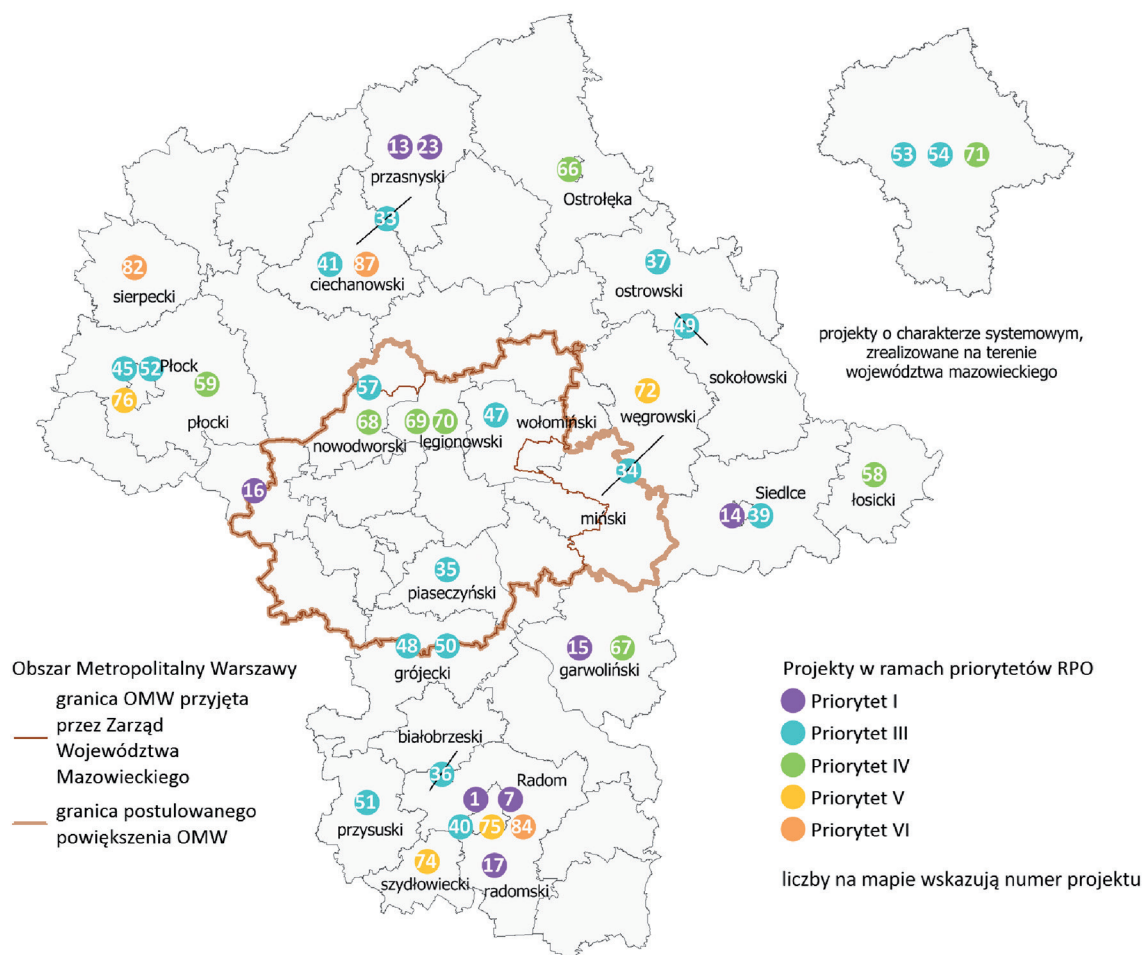
Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r. oraz Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do 2020 roku.

Tabela 26. Realizacja 3. celu pośredniego SRWM 2020 – Stymulowanie rozwoju funkcji metropolitalnych Warszawy

Kierunek działań SRWM	Poszczególne działania w obrębie kierunku działań SRWM 2020	Numery indywidualnych projektów kluczowych
3.1. Wzmocnienie powiązań Warszawy z otoczeniem regionalnym, krajowym i międzynarodowym	Poprawa powiązań drogowo-kolejowych w obszarze metropolitalnym Warszawy	38, 42-44
	Przystosowanie lotniska w Modlinie do przejęcia funkcji odciążających lotnisko w Warszawie (tanie loty, transport towarów, czarter, loty nocne)	57
3.2. Rozwój i poprawa standardów infrastruktury technicznej	Rozwój nowoczesnego transportu publicznego	55-56
3.3. Przeciwdziałanie degradacji krajobrazu i środowiska przyrodniczego OMW	Porządkowanie gospodarki ściekowej	60-65

Źródło: opracowanie własne MBPR na podstawie Załącznika nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r. oraz Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do 2020 r. (aktualizacja), Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego, 2006, Warszawa

Ryc. 24. Przestrzenne rozmieszczenie projektów realizowanych w ramach 4. celu pośredniego SRWM 2020 – Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych

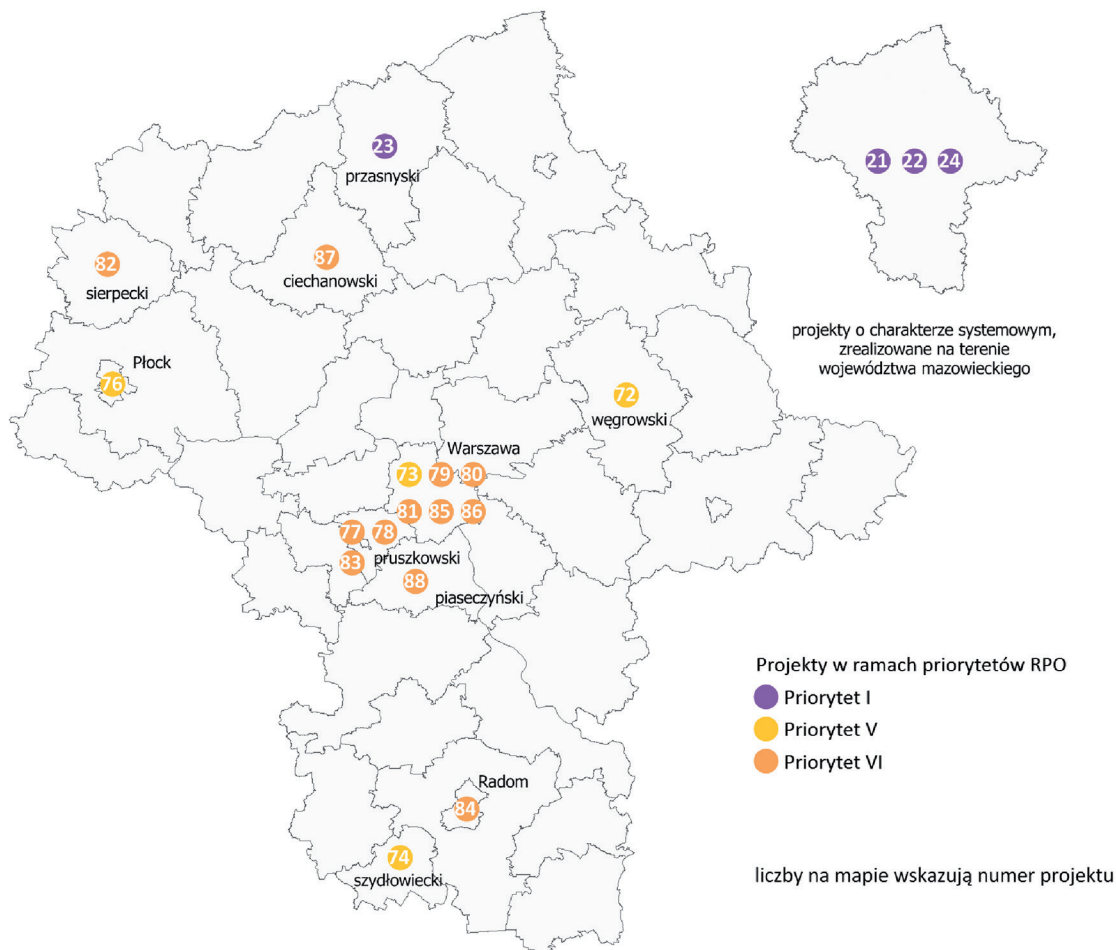
Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r. oraz Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do 2020 roku.

Tabela 27. Realizacja 4. celu pośredniego SRWM 2020 – Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych

Kierunek działań SRWM	Poszczególne działania w obrębie kierunku działań SRWM 2020	Numerы indywidualnych projektów kluczowych
4.1. Poprawa dostępności komunikacyjnej i transportu w regionie, w tym lotnictwa cywilnego w zakresie:	Podnoszenie standardów technicznych połączeń obwodowych w regionie	33
	Usprawnianie i uzupełnianie sieci dróg wojewódzkich	34-37, 41, 45, 47-52
	Budowa obwodnic miast w ciągach dróg krajowych	39-40
	Wspomaganie rozwoju regionalnego transportu kolejowego	53-54
	Otwarcie portu lotniczego Modlin	57
4.2. Wzmocnienie potencjału rozwojowego ośrodków subregionalnych i małych miast	Rozwój szkół wyższych w ośrodkach subregionalnych	1, 7, 14
	Wspieranie i tworzenie nowych zakładów przemysłowych, małych i średnich przedsiębiorstw	13-17, 23
	Rewitalizacja miast leżących w obszarze pozametropolitalnym	72, 74-76
	Poprawa poziomu usług publicznych i komunalnych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami	58-59, 66
4.4. Budowa i rozwój infrastruktury społecznej	Kształtowanie zaplecza instytucjonalnego i bazy materialnej dla rozwoju kultury i turystyki	82, 84, 87
4.5. Ochrona i rewitalizacja środowiska przyrodniczego dla zapewnienia trwałego i równoważonego rozwoju	Poprawa stanu bezpieczeństwa na wypadek klęsk żywiołowych i katastrof ekologicznych, m.in. poprzez rozbudowę i modernizację wałów przeciwpowodziowych	67-71

Źródło: opracowanie własne MBPR na podstawie Załącznika nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r. oraz Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do 2020 r. (aktualizacja), Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego, 2006, Warszawa.

Ryc. 25. Przestrzenne rozmieszczenie projektów realizowanych w ramach 5. celu pośredniego SRWM 2020 – Rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz kształtowanie wizerunku regionu

Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r. oraz Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do 2020 roku.

Tabela 28. Realizacja 5. celu pośredniego SRWM 2020 – Rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz kształtowanie wizerunku regionu

Kierunek działań SRWM	Poszczególne działania w obrębie kierunku działań SRWM 2020	Numerы indywidualnych projektów kluczowych
5.2. Poprawa i promocja atrakcyjności inwestycyjnej w regionie	Stosowanie różnorodnych form promocji, które powinny przyczynić się do zintegrowania środowisk kreujących innowacyjność	21-24
5.3. Promocja i zwiększanie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej regionu w oparciu o walory środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego	Rewitalizacja zespołów zabytkowych i wykorzystanie ich do rozwoju funkcji turystycznych	72-74, 76, 79-81, 86, 87
	Rozbudowanie zaplecza turystycznego (m.in. hoteli, pensjonatów, schronisk młodzieżowych)	83
	Wsparcie tworzenia lokalnych parków kulturowo-historycznych wokół istniejących zabytków architektury, umożliwiających rozwój funkcji turystycznych	78
	Tworzenie dogodnych warunków do rozwoju kompleksów wypoczynkowych, rekreacyjnych i balneologicznych wraz z zakładami geotermalnymi oraz ich promocja	82, 88
	Rozwój sieci szlaków turystycznych w obrębie województwa mazowieckiego, w tym sieci dróg o znaczeniu turystycznym, szlaków i ścieżek rowerowych oraz ich włączenie do sieci w sąsiednich województwach	84
	Powołanie Centrum Folklorystycznego, skupiającego najciekawsze i unikalne wytwory kultur regionalnych	77
5.4. Kształtowanie tożsamości regionu oraz kreowanie i promocja jego produktu	Promocja unikalnych zabytków architektury, miejsc pamięci narodowej oraz zamieszkania i pobytu wielkich twórców, identyfikujących się z regionem, zawarte w ramach kierunku	80, 85, 86

Źródło: opracowanie własne MBPR na podstawie Załącznika nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r. oraz Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do 2020 r. (aktualizacja), Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego, 2006, Warszawa.

Podsumowanie

W perspektywie finansowej 2007-2013, w ramach indywidualnych projektów kluczowych *Regionalnego programu operacyjnego województwa mazowieckiego*, zrealizowano wiele inwestycji przyczyniających się do podniesienia konkurencyjności i spójności województwa w skali krajowej i europejskiej. Wybrane do realizacji indywidualne projekty kluczowe były zgodne z polityką rozwoju, prowadzoną przez Samorząd Województwa Mazowieckiego, o czym świadczy ich zbieżność z celami i kierunkami działań określonymi w *Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do roku 2020*. Inwestycje dotyczyły dziedzin mających znaczenie dla rozwoju województwa mazowieckiego oraz obszarów wymagających wsparcia, przyczyniając się do realizacji celu nadrzędnego **Strategii: wzrostu konkurencyjności i równoważenia rozwoju społeczno-gospodarczego w regionie jako podstawy poprawy jakości życia mieszkańców**.

Na indywidualne projekty kluczowe, realizowane w ramach RPO WM 2007-2013, przeznaczono 50% środków z EFRR. Najwięcej środków przyznano na Priorytet III – *Regionalny system transportowy*, w którym na projekty kluczowe rozdysponowano ponad 1,6 mld zł, co stanowiło $\frac{3}{4}$ środków priorytetu. Dzięki środkom RPO Samorząd Województwa Mazowieckiego mógł zrealizować wiele inwestycji w zakresie rozbudowy i budowy dróg wojewódzkich. Inwestycje zrealizowane w Warszawie mogą stanowić istotny czynnik prowadzący do rozwoju funkcji metropolitalnych miasta. Również miasta regionalne i subregionalne miały swój udział w podziale środków: wybudowano m.in. obwodnice (Siedlce, Radom) i drogi śródmiejskie (Ciechanów, Płock). Realizacja projektów kluczowych przyczyniła się do zwiększenia spójności transportowej województwa mazowieckiego, zarówno w układzie międzynarodowym – poprzez budowę lotniska komunikacyjnego w Modlinie, jak i regionalnym – poprzez zakup taboru kolejowego obsługującego obszar Mazowsza. Inwestycje infrastrukturalne w zakresie transportu mają wpływ na przyspieszenie rozwoju społeczno-gospodarczego regionu oraz aktywizację obszarów pozametropolitalnych. W wielu przypadkach poprawiają komunikację ze stolicą kraju oraz ośrodkami regionalnymi i subregionalnymi.

Priorytet I – *Tworzenie warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości* – jest drugim ważnym obszarem wsparcia, w ramach którego na indywidualne projekty kluczowe przeznaczono niespełna 700 mln zł, stanowiących 38% alokacji na ten priorytet. Inwestycje w sektorze badawczo-rozwojowym przyczyniają się do zwiększenia powiązań między

światem nauki a biznesem. Przygotowywane obszary pod działalność gospodarczą oraz wzmocnione instytucje otoczenia biznesu generują zainteresowanie potencjalnych inwestorów. Środki w tym priorytecie lokowane były głównie w obszarach zdolnych do ich absorpcji, a więc tam, gdzie istniała już rozwinięta baza naukowa i przemysłowa, umożliwiającą wytwarzanie i absorpcję innowacji. Najwięcej inwestycji zrealizowano w Warszawie i obszarze metropolitalnym.

W Priorytecie II – *Przyspieszenie e-rozwoju województwa mazowieckiego* – rozdysponowano ponad 560 mln zł (68% środków na projekty kluczowe). Dzięki nim Samorząd Województwa mógł zrealizować projekty, obejmujące swym zasięgiem cały obszar województwa mazowieckiego, w zakresie poprawy dostępności do e-usług. Możliwa była modernizacja i rozbudowa sieci teleinformatycznej na potrzeby administracji i świadczenia usług społecznych (np. w obszarze ochrony zdrowia).

Na realizację indywidualnych inwestycji kluczowych w Priorytecie IV – *Środowisko, zapobieganie zagrożeniom i energetyka* – przeznaczono 200 mln zł (23% środków na realizację zadań w tym priorytecie). Wybrane przez Samorząd inwestycje, polegające głównie na budowie infrastruktury wodno-ściekowej oraz infrastruktury przeciwpowodziowej, mają wpływ na poprawę stanu środowiska przyrodniczego oraz poprawę bezpieczeństwa. Większość inwestycji zrealizowana została w Obszarze Metropolitalnym Warszawy.

Indywidualne projekty kluczowe realizowane w ramach Priorytetu VI – *Wykorzystanie walorów naturalnych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji* – pochłonęły 180 mln zł (30% alokacji priorytetu). Inwestycje, skoncentrowane głównie w Warszawie i OMW, zintensyfikowały rozwój turystyki i ochrony dziedzictwa kulturowego Mazowsza.

W ramach zadań realizujących Priorytet V – *Wzmacnianie roli miast w rozwoju regionu* – wskazano indywidualne projekty kluczowe przyczyniające się do rewitalizacji miast. Na projekty te wydano blisko 88 mln zł – 24% alokacji.

Ważne miejsce znalazły indywidualne inwestycje kluczowe w zakresie służby zdrowia i edukacji, zrealizowane w ramach Priorytetu VII – *Tworzenie i poprawa warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego*. Dofinansowanie projektów w infrastrukturę służącą ochronie zdrowia i edukacji wyniosło ponad 200 mln zł (31% alokacji). Środki te zostały przeznaczone na potrzeby specjalistycznych szpitali w Warszawie, Płocku i Radomiu oraz szkół wyższych w Warszawie, Siedlcach i Płocku.

Najwięcej inwestycji realizowano w Warszawie i jej obszarze metropolitalnym, o łącznej liczbie mieszkańców przekraczającej trzy miliony (ok. 57% mieszkańców województwa). Projekty zrealizowane w obszarze metropolitalnym cechowały się wyższym udziałem wkładu własnego. Duża liczba projektów zrealizowana została także w miastach regionalnych, tj. Płocku i Radomiu. W każdym z miast subregionalnych (Ciechanowie, Ostrołęce i Siedlcach) zrealizowano inwestycje kluczowe. Inwestycje w głównych miastach regionu realizowane były w ramach różnych osi priorytetowych. W pozostałych obszarach województwa były realizowane głównie projek-

ty transportowe i związane z ochroną środowiska i energetyką.

Efekty realizacji indywidualnych projektów kluczowych będzie można ocenić po zakończeniu i podsumowaniu perspektywy finansowej 2007-2013, a więc po 2015 roku, natomiast długofalowe efekty – dopiero po kilku, a nawet kilkunastu latach. Informacje o ostatecznym wykorzystaniu środków w ramach realizacji RPO 2007-2013 oraz przestrzennej alokacji inwestycji, w tym indywidualnych projektów kluczowych, zostaną zawarte w corocznym raporcie realizacji celów *Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do 2030 roku. Innowacyjne Mazowsze* za rok 2016.

Załącznik. Wykaz indywidualnych projektów kluczowych RPO WM 2007-2013

Nr projektu	Nazwa / Tytuł projektu	Beneficjent
1.	Stworzenie powiązań kooperacyjnych między sferą badawczą a przedsiębiorstwami w celu poprawy konkurencyjności regionu i zwiększenia spójności gospodarczej i społecznej	Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny im. K. Pułaskiego
2.	Wzmocnienie potencjału innowacyjnego ośrodka w Świerku w zakresie rozwoju technologii wykorzystujących promieniowanie	Narodowe Centrum Badań Jądrowych
3.	Centrum Badawcze Polskiej Akademii Nauk „Konwersja Energii i Źródła Odnawialne w gminie Jabłonna”	Instytut Maszyn Przepływowych im. Roberta Szwalskiego Polskiej Akademii Nauk
4.	Aparatura WCB (Weterynaryjne Centrum Badawcze)	Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
5.	Rozbudowa laboratoriów i stworzenie prototypów linii doświadczalnych dla innowacyjnych technologii, przygotowanych do wdrożenia przez grupy badawcze Instytutu Wysokich Ciśnień Polskiej Akademii Nauk	Instytut Wysokich Ciśnień Polskiej Akademii Nauk (IWC PAN)
6.	Warszawska Przestrzeń Technologiczna – Centrum Zarządzania Innowacjami i Transferem Technologii Politechniki Warszawskiej	Politechnika Warszawska
7.	Doposażenie Instytutu Eksploatacji Pojazdów i Maszyn Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. K. Pułaskiego w Radomiu w aparaturę naukowo – dydaktyczną z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz ochrony przed skażeniami motoryzacyjnymi środowiska	Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny im. K. Pułaskiego
8.	Centrum Innowacyjnych Technologii Lotniczych i Kosmicznych	Instytut Lotnictwa
9.	Mazowieckie Centrum Laboratoryjne Nauk Przyrodniczych UKSW – źródłem zwiększenia transferu wiedzy ze świata nauki do gospodarki dzięki wzmocnieniu infrastruktury badawczo-rozwojowej	Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
10.	Centrum grafenu i innowacyjnych nanotechnologii – etap I	Instytut Technologii Materiałów Elektronicznych
11.	Warszawska Przestrzeń Technologiczna – Centrum Przedsiębiorczości Smolna 6	Miasto Stołeczne Warszawa
12.	Warszawska Przestrzeń Technologiczna – Centrum Kreatywności Targowa 56	Miasto Stołeczne Warszawa
13.	Dyfuzja procesów rozwojowych na terenie Północnego Mazowsza poprzez kompleksowe uzbrojenie terenów inwestycyjnych w północnej części powiatu przasnyskiego – etap 1	Powiat Przasnyski
14.	Kompleksowe przygotowanie terenów inwestycyjnych w mieście Siedlce przy ul. Brzeskiej, włączonych do Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej	Miasto Siedlce
15.	Uzbrojenie Terenów Inwestycyjnych Garwolińskiej Strefy Aktywności Gospodarczej w Garwolinie – etap II	Powiat Garwoliński
16.	Kompleksowe przygotowanie terenów pod działalność inwestycyjną w gminie Teresin – etap II	Gmina Teresin
17.	Przygotowanie terenów pod utworzenie Centrum Dystrybucji i Przetwórstwa Rolnego	Gmina Przytyk
18.	Płocki Park Przemysłowo-Technologiczny I	Płocki Park Przemysłowo – Technologiczny Spółka Akcyjna
19.	Budowa Parku Naukowo-Technologicznego wraz z modernizacją infrastruktury towarzyszącej ośrodka w Świerku	Narodowe Centrum Badań Jądrowych
20.	Park Innowacyjny Celestynów Unipress – budowa infrastruktury technicznej	Instytut Wysokich Ciśnień Polskiej Akademii Nauk (IWC PAN)
21.	Przyspieszenie wzrostu konkurencyjności województwa mazowieckiego przez budowanie społeczeństwa informacyjnego i gospodarki opartej na wiedzy poprzez stworzenie zintegrowanych baz wiedzy o Mazowszu	Samorząd Województwa Mazowieckiego

22.	Mazowsze – promocja gospodarcza serca Polski	Samorząd Województwa Mazowieckiego
23.	Zwiększenie potencjału rozwojowego północnej części Mazowsza poprzez promocję gospodarczą terenów inwestycyjnych Przasnyskiej Strefy Gospodarczej	Powiat Przasnyski
24.	Mazowsze przyjazne dla biznesu	Agencja Rozwoju Mazowsza SA
25.	Internet dla Mazowsza	Samorząd Województwa Mazowieckiego
26.	Modernizacja i rozbudowa sieci teleinformatycznej Urzędu m.st. Warszawy	Miasto Stołeczne Warszawa
27.	e-zdrowie dla Mazowsza	Samorząd Województwa Mazowieckiego
28.	Rozwój e-usług i ich dostępu dla obywateli w ramach Mazowieckiej Sieci Społeczeństwa Informacyjnego „M@zowszanie”	Samorząd Województwa Mazowieckiego
29.	Rozwój elektronicznej administracji w samorządach województwa mazowieckiego, wspomagającej niwelowanie dwudzielności potencjału województwa	Samorząd Województwa Mazowieckiego
30.	Rozwój infrastruktury teleinformatycznej i e-usług w policji mazowieckiej	Komenda Wojewódzka Policji z siedzibą w Radomiu
31.	e-usługi w ochronie zdrowia	Szpital Kliniczny im. ks. Anny Mazowieckiej w Warszawie
32.	Elektroniczna Platforma Wymiany i Obiegu Dokumentów Administracji Rządowej Województwa Mazowieckiego (EPWiOD)	Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie
33.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 617, relacji Przasnysz – Ciechanów, na całej długości, tj. od km 0+000 do km 23+885	Samorząd Województwa Mazowieckiego
34.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 637, relacji Warszawa – Węgrów, na odcinku od km 44+000 do km 79+362	Samorząd Województwa Mazowieckiego
35.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 724, relacji Warszawa – Góra Kalwaria, wraz z przebudową mostu przez rzekę Jeziorkę w mieście Konstancin-Jeziorna	Samorząd Województwa Mazowieckiego
36.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 732, relacji Stary Gózd – Przytyk, na całej długości, tj. od km 0+000 do km 16+580	Samorząd Województwa Mazowieckiego
37.	Budowa drogi wojewódzkiej nr 627 na odcinku od km 57+722 do km 60+778 wraz z budową mostu przez rzekę Bug oraz rozbiórką starego mostu	Samorząd Województwa Mazowieckiego
38.	Budowa skrzyżowania drogi krajowej nr 2 z Trasą Siekierkowską.	Miasto Stołeczne Warszawa
39.	Budowa wewnętrznej obwodnicy miasta Siedlce	Miasto Siedlce
40.	Budowa obwodnicy południowej w Radomiu	Miasto Radom
41.	Poprawa regionalnego systemu transportowego przez budowę w Ciechanowie pętli łączącej drogi krajowe nr 50 i 60, drogi wojewódzkie 617 i 615 oraz siedem dróg powiatowych	Gmina Miejska Ciechanów
42.	Przebudowa ul. Modlińskiej na odcinku od Mostu Grota Roweckiego do mostu nad Kanałem Żerańskim	Miasto Stołeczne Warszawa
43.	Budowa ul. Nowolazurowej na odcinku od Al. Jerozolimskich do Trasy AK – Zadanie A: od Al. Jerozolimskich do ul. ks. Juliana Chrościckiego	Miasto Stołeczne Warszawa
44.	Modernizacja wiaduktu nad torami PKP w ciągu ul. Powązkowskiej	Miasto Stołeczne Warszawa
45.	Rozbudowa ulicy Otołińskiej w Płocku wraz z brakującą infrastrukturą	Miasto Płock
46.	Odbudowa dróg gminnych: G5, G9, G30, G37, G38, G39, G42, G45, uszkodzonych w wyniku powodzi 2010 r. na terenie gminy Słubice	Gmina Słubice
47.	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 631, relacji Nowy Dwór Mazowiecki – Warszawa; rozbudowa odcinka Zielonka – granica Warszawy do przekroju dwujezdniowego	Samorząd Województwa Mazowieckiego
48.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 728, relacji Grójec – Nowe Miasto nad Pilicą – granica województwa, odcinek od km 0+500 do km 20+809	Samorząd Województwa Mazowieckiego
49.	Budowa nowego przebiegu drogi wojewódzkiej nr 627, relacji Ostrołęka – Małkinia – Kosów Lacki – Sokołów Podlaski, na odcinku o długości ok. 15 km, od miasta Treblinka do miasta Kosów Lacki	Samorząd Województwa Mazowieckiego

50.	Budowa nowego przebiegu drogi wojewódzkiej nr 728 w Nowym Mieście nad Pilicą, odcinek od drogi wojewódzkiej nr 707 (ul. Kolejowa) do drogi wojewódzkiej nr 728 (ul. Tomaszowska)	Samorząd Województwa Mazowieckiego
51.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 727 na odcinku od km 0+000 do km 10+182,50	Samorząd Województwa Mazowieckiego
52.	Budowa łącznika pomiędzy Rondem Wojska Polskiego a węzłem obwodnicy północno-zachodniej „Bielska” wraz z budową węzła „Boryszewo”, na połączeniu trasy z ul. Otolińską, na terenie gminy Miasto Płock – etap I	Gmina Miasto Płock
53.	Zakup 11 nowych, dwukabinowych lokomotyw elektrycznych, przeznaczonych do prowadzenia składów pociągów pasażerskich zmiennokierunkowych, złożonych z wagonów typu push-pull, ze świadczeniem usług serwisowych w okresie czterech lat od daty przekazania każdej lokomotywy oraz przeszkoleniem pracowników zamawiającego	Koleje Mazowieckie – KM Sp. z o.o.
54.	Modernizacja elektrycznych zespołów trakcyjnych	Koleje Mazowieckie – KM Sp. z o.o.
55.	Budowa parkingów strategicznych „Parkuj i Jedź” (Park & Ride) – II etap	Miasto Stołeczne Warszawa
56.	Zakup kolejowego taboru pasażerskiego do obsługi połączeń regionalnych na linii Warszawskiej Kolei Dojazdowej w Warszawskim Obszarze Metropolitalnym	Warszawska Kolej Dojazdowa Sp. z o.o.
57.	Uruchomienie lotniska komunikacyjnego poprzez modernizację istniejącej infrastruktury oraz budowę nowej, związanej z obsługą samolotów i pasażerów, na terenie byłego lotniska wojskowego w Modlinie (Nowy Dwór Mazowiecki)	Mazowiecki Port Lotniczy Warszawa-Modlin Sp. z o.o.
58.	Kompleksowa kanalizacja Miasta i Gminy – jako realizacja programu ochrony środowiska wschodniego Mazowsza	Miasto i Gmina Łosice
59.	Uporządkowanie gospodarki ściekowej w zlewni jezior Ciechomiczkiego, Górskiego i Zdwojskiego w gminie Łąck – etap I	Gmina Łąck
60.	Budowa kanalizacji sanitarnej w gminie Żabia Wola oraz budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Żabia Wola	Gmina Żabia Wola
61.	Ochrona Kampinoskiego Parku Narodowego poprzez rozbudowę oczyszczalni ścieków Mokra Łąka w Truskawiu wraz z budową kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej w gminie Izabelin	Gmina Izabelin
62.	Budowa kanalizacji sanitarnej w gminie Wiskitki oraz budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Guzów	Gmina Wiskitki
63.	Dokończenie budowy ochronnego systemu kanalizacyjnego Zalewu Zegrzyńskiego na terenach Gmin Nieporęt i Serock – wchodzących w skład Aglomeracji Serock, w celu przeciwdziałania degradacji krajobrazu i środowiska przyrodniczego na Mazowszu	Gmina Nieporęt
64.	Budowa kanalizacji sanitarnej w gminie Mszczonów oraz rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w miejscowości Grabce Józefpolskie	Gmina Mszczonów
65.	Budowa kanalizacji sanitarnej w gminie Puszcza Mariańska oraz rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w miejscowości Bartniki	Gmina Puszcza Mariańska
66.	Stacja segregacji odpadów komunalnych miasta Ostrołęki i gmin powiatu ostrołęckiego	Miasto Ostrołęka
67.	Przebudowa wału przeciwpowodziowego kl. II w km 23+040 – 35+000 prawobrzeżnej doliny Wisły, na odcinku Bączki – Antoniówka Świerzowska, gmina Maciejowice, pow. garwoliński – etap I w km 30+900 do 35+000	Samorząd Województwa Mazowieckiego
68.	Przebudowa wału przeciwpowodziowego rzeki Wisły w km 541+400÷546+800, gmina Czosnów	Samorząd Województwa Mazowieckiego
69.	Udrożnienie ujściowego odcinka rzeki Bug, od ujścia do rzeki Narew do km 5+000 – etap I	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie
70.	Remont zapory bocznej Jeziora Zegrzyńskiego Kania-Popowo	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie
71.	Wsparcie systemu ratowniczo-gaśniczego na terenie województwa mazowieckiego poprzez zakup specjalistycznego sprzętu w zakresie zapobiegania i ograniczania skutków zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałania poważnym awariom	Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie
72.	Rewitalizacja Rynku Mariackiego w Węgrowie	Miasto Węgrów
73.	Skarbiec dziedzictwa kultury – Bazylika Archikatedralna i Muzeum Archidiecezji Warszawskiej	Parafia Archikatedralna św. Jana Chrzciciela w Warszawie

74.	Odnowa zabytkowych obiektów i przestrzeni publicznej w Szydłowcu, poprawa funkcjonalności i dostępności infrastruktury kulturalnej i turystycznej dla mieszkańców Mazowsza	Gmina Szydłowiec
75.	Centralny Ośrodek Szkolenia Inspekcji Transportu Drogowego – Rewitalizacja obiektów WITD w Radomiu	Mazowiecki Wojewódzki Inspektor Transportu Drogowego
76.	Rewitalizacja zabytkowych budynków dawnego kolegium i dawnej kolegiaty św. Michała w Płocku	Miasto Płock
77.	„Matecznik Mazowsze” – centrum folklorystyczne	Państwowy Zespół Ludowy Pieśni i Tańca „Mazowsze” im. Tadeusza Sygietyńskiego
78.	Zabytkowy Park Mazowsza wizytówką regionu	Państwowy Zespół Ludowy Pieśni i Tańca „Mazowsze” im. Tadeusza Sygietyńskiego
79.	Renowacja Kościoła Świętego Krzyża, wraz z zabudowaniami poklasztorными w Warszawie, jako ważnego obiektu dziedzictwa kultury narodowej	Parafia pw. Św. Krzyża w Warszawie
80.	Kompleksowa poprawa oferty kulturalnej i wzrost dostępności do kultury obiektów Muzeum Niepodległości w Warszawie poprzez rewitalizację i modernizację oddziału – Cytadeli Warszawskiej – w szczególności X Pawilonu, XI Pawilonu, Bramy Bielańskiej i dziedzińca	Muzeum Niepodległości w Warszawie
81.	Modernizacja z elementami przebudowy zabytkowego budynku Teatru Polskiego im. Arnolda Szyfmana w Warszawie	Teatr Polski im. Arnolda Szyfmana w Warszawie
82.	Budowa centrum kulturalno – rekreacyjnego w Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu	Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu
83.	Zaplecze noclegowe Matecznik Mazowsze wraz z adaptacją stajni na Karczmę Staropolską	Państwowy Zespół Ludowy Pieśni i Tańca „Mazowsze” im. Tadeusza Sygietyńskiego
84.	Zdarzyło się kiedyś nad wodą – trasa turystyczna w radomskim skansenie	Muzeum Wsi Radomskiej w Radomiu
85.	Budowa Muzeum – Miejsce Pamięci Palmiry	Miasto Stołeczne Warszawa
86.	Rewaloryzacja i adaptacja przedpola Pałacu w Wilanowie, barokowej perły mazowieckich rezydencji królewskich, dla potrzeb obsługi i recepcji turystycznej – etap I	Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie
87.	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Północnego Mazowsza – budowa oranżerii z funkcją konferencyjno – kulturalną na terenie Zabytkowego Zespołu Pałacowo-Parkowego Muzeum Romantyzmu w Opinogórze – etap II	Muzeum Romantyzmu w Opinogórze
88.	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury uzdrowskiej Konstancina-Zdrój	Uzdrowisko Konstancin Zdrój SA
89.	Modernizacja systemu neuronawigacji poprzez uzupełniający zakup oprogramowania do operacji prowadzonych obrazem w zakresie centralnego układu nerwowego	Mazowiecki Szpital Wojewódzki w Warszawie Sp. z o.o.
90.	Rozbudowa Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego w Płocku wraz z wyposażeniem	Wojewódzki Szpital Zespołowy w Płocku
91.	Budowa Pawilonu Ginekologiczno-Położniczego, z wykorzystaniem istniejącej konstrukcji, w Radomskim Szpitalu Specjalistycznym im. dr Tytusa Chałubińskiego wraz z jego wyposażeniem	Radomski Szpital Specjalistyczny
92.	Zwiększenie dostępności i jakości usług medycznych, świadczonych w Samodzielnym Publicznym Specjalistycznym Szpitalu Zachodnim im. Jana Pawła II w Grodzisku Mazowieckim, poprzez zakup specjalistycznego sprzętu medycznego wraz z niezbędnym wyposażeniem	Szpital Zachodni w Grodzisku Mazowieckim
93.	Zakup innowacyjnego sprzętu dla Mazowieckiego Szpitala Bródnowskiego Sp. z o.o.	Mazowiecki Szpital Bródnowski w Warszawie Sp. z o.o.
94.	Budowa budynku Wydziału Humanistycznego z Pracownią Rzeźby dla Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach przy ul. Żytniej – II etap.	Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach
95.	Budowa budynku dydaktycznego dla potrzeb Wydziału Lingwistyki Stosowanej oraz Wydziału Neofilologii Uniwersytetu Warszawskiego w rejonie ulic Lipowej – Dobrej – Wiślanej – Browarnej w Warszawie – etap I	Uniwersytet Warszawski
96.	Poprawa jakości infrastruktury dydaktyki Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Płocku	PWSZ w Płocku
97.	Rozbudowa i zakup wyposażenia Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Siedlcach	Samorząd Województwa Mazowieckiego

Słowniczek skrótów i pojęć

Beneficjent – podmiot gospodarczy, podmiot albo przedsiębiorstwo publiczne lub prywatne, odpowiedzialne za inicjowanie lub inicjujące i realizujące operacje

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego – fundusz strukturalny UE, mający na celu przyczynianie się do korygowania podstawowych dysproporcji regionalnych

EFS – Europejski Fundusz Społeczny – fundusz strukturalny UE, mający na celu rozwój zasobów ludzkich oraz przeciwdziałanie bezrobociu, promujący spójność gospodarczą i społeczną

FS – Fundusz Spójności – ma na celu zmniejszanie różnic w poziomie gospodarczo-społecznym krajów i regionów Unii Europejskiej

EWT – Europejska Współpraca Terytorialna – służy wspieraniu, promocji oraz realizacji wspólnych projektów o charakterze międzynarodowym, w obrębie Unii Europejskiej. Realizowana przez programy operacyjne, dotyczące współpracy transgranicznej, transnarodowej i międzyregionalnej.

IZ – Instytucja zarządzająca – właściwy minister albo inny organ administracji publicznej, odpowiedzialny za przygotowanie i nadzorowanie realizacji programu operacyjnego

IWIPK RPO WM – Indykatorywny wykaz indywidualnych projektów kluczowych Regionalnego programu operacyjnego województwa mazowieckiego 2007-2013

JESSICA – Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas – inicjatywa ta jest instrumentem inżynierii finansowej, opracowanym przez Komisję Europejską, Europejski Bank Inwestycyjny oraz Bank Rozwoju Rady Europy, mającym na celu wsparcie na rzecz trwałych inwestycji w obszarach miejskich.

JST – jednostka samorządu terytorialnego

MSP – małe i średnie przedsiębiorstwa

NSRO/NSS – Narodowe strategiczne ramy odniesienia/Narodowa strategia spójności – podstawowy dokument przygotowywany przez kraj członkowski UE w celu określenia krajowych priorytetów wydatkowania funduszy unijnych oraz środków krajowych w latach 2007-2013

OMW – Obszar Metropolitalny Warszawy

PZPWM – Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego – dokument wyznaczający cele i kierunki rozwoju regionalnego w układzie przestrzennym, opracowany w 2004 roku

RPO – Regionalny Program Operacyjny

RPO WM 2007-2013 – Regionalny program operacyjny województwa mazowieckiego 2007-2013

SRK – Strategia rozwoju kraju 2007-2015 – wieloletni dokument strategiczny rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, stanowiący punkt odniesienia dla innych strategii i programów rządowych i samorządowych

SRWM 2020 – Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do roku 2020 – dokument określający spójną koncepcję działania na rzecz długotrwałego, zrównoważonego rozwoju regionu, opracowany w 2006 r.

Strategia lizbońska – społeczno-gospodarczy plan rozwoju Unii Europejskiej, realizowany w latach 2000 -2010, uzupełniony w 2001 r. o wymiar środowiskowy

TEN-T – Transeuropejska Sieć Transportowa (ang. Trans-european Transport Network)

TIK – technologie informacyjno-komunikacyjne

UE – Unia Europejska

Bibliografia

Dokumenty

Narodowe strategiczne ramy odniesienia na lata 2007-2013. Wytoczne MRR w zakresie jednolitego systemu zarządzania i monitoringu projektów indywidualnych zgodnych z art. 28 ust. 1 Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, 12 sierpnia 2008 r., Warszawa.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego, Samorząd Województwa Mazowieckiego, 2004, Warszawa.

Polska, Narodowe strategiczne ramy odniesienia 2007-2013, wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie, Narodowa strategia spójności, Dokument zaakceptowany decyzją Komisji Europejskiej zatwierdzającą pewne

elementy *Narodowych strategicznych ram odniesienia*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Warszawa, maj 2007 r.

Regionalny program operacyjny dla województwa mazowieckiego na lata 2007-2013, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, październik 2007, Warszawa.

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do roku 2020. (aktualizacja), 2006, Warszawa, Dokument przyjęty Uchwałą Nr 78/06 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 29 maja 2006 roku.

Szczegółowy opis priorytetów regionalnego programu operacyjnego województwa mazowieckiego 2007-2013 (Uszczegółowienie RPO), Zarząd Województwa Mazowieckiego, wrzesień 2014, Warszawa.

Zasady modyfikacji projektów kluczowych i Indyktywne wykazu indywidualnych projektów kluczowych RPO WM 2007-2013.

Akty prawne

Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999.

Rozporządzenie (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1783/1999.

Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, Dz. U. z 2014 r. poz. 1649.

Spis tabel

Tabela 1.	Podział środków EFRR na poszczególne regionalne programy operacyjne w perspektywie finansowej 2007-2013	8
Tabela 2.	Cele i priorytety Regionalnego programu operacyjnego województwa mazowieckiego 2007-2013	10
Tabela 3.	Zgodność Priorytetów RPO WM 2007-2013 ze Strategią rozwoju województwa mazowieckiego do roku 2020	11
Tabela 4.	Podział środków na poszczególne priorytety RPO WM 2007-2013 (w euro)	12
Tabela 5.	Działanie 1.1. Wzmocnienie sektora badawczo-rozwojowego	17
Tabela 6.	Działanie 1.3. Kompleksowe przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą	18
Tabela 7.	Działanie 1.4. Wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu	19
Tabela 8.	Działanie 1.7. Promocja gospodarcza	20
Tabela 9.	Działanie 2.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu informacyjnemu	22
Tabela 10.	Działanie 2.2. Rozwój e-usług	23
Tabela 11.	Działanie 3.1. Infrastruktura drogowa	25
Tabela 12.	Działanie 3.2. Regionalny transport publiczny	26
Tabela 13.	Działanie 3.3. Lotniska i infrastruktura lotnicza	26
Tabela 14.	Działanie 4.1. Gospodarka wodno-ściekowa	28
Tabela 15.	Działanie 4.2. Ochrona powierzchni ziemi	29
Tabela 16.	Działanie 4.4. Ochrona przyrody, zagrożenia, systemy monitoringu	29
Tabela 17.	Działanie 5.2. Rewitalizacja miast	31
Tabela 18.	Działanie 6.1. Kultura	33
Tabela 19.	Działanie 6.2. Turystyka	34
Tabela 20.	Działanie 7.1. Infrastruktura służąca ochronie zdrowia i życia	36
Tabela 21.	Działanie 7.2. Infrastruktura służąca edukacji	37
Tabela 22.	Udział indywidualnych projektów kluczowych w środkach z EFRR przeznaczonych na RPO 2007-2013 według priorytetów	37

Tabela 23. Przeciętna wartość projektów i dofinansowania z EFRR w priorytetach RPO WM 2007-2013	38
Tabela 24. Realizacja 1. celu pośredniego SRWM 2020 – Rozwój kapitału społecznego	45
Tabela 25. Realizacja 2. celu pośredniego SRWM 2020 – Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu	46
Tabela 26. Realizacja 3. celu pośredniego SRWM 2020 – Stymulowanie rozwoju funkcji metropolitalnych Warszawy	47
Tabela 27. Realizacja 4. celu pośredniego SRWM 2020 – Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych	48
Tabela 28. Realizacja 5. celu pośredniego SRWM 2020 – Rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz kształtowanie wizerunku regionu	49

Spis rycin

Ryc. 1. Środki z EFRR w ramach RPO na 1 mieszkańca	9
Ryc. 2. Podział środków przeznaczonych na poszczególne osie priorytetowe RPO WM 2007-2013	12
Ryc. 3. Procedura wyboru indywidualnych projektów kluczowych w ramach RPO WM 2007-2013	13
Ryc. 4. Wartość i liczba realizowanych projektów kluczowych wg priorytetów	15
Ryc. 5. Indywidualne projekty kluczowe, realizowane w ramach priorytetu I RPO WM 2007-2013	15
Ryc. 6. Indywidualne projekty kluczowe realizowane w ramach priorytetu II RPO WM 2007-2013	21
Ryc. 7. Indywidualne projekty kluczowe realizowane w ramach priorytetu III RPO WM 2007-2013	24
Ryc. 8. Indywidualne projekty kluczowe realizowane w ramach priorytetu IV RPO WM 2007-2013	27
Ryc. 9. Indywidualne projekty kluczowe realizowane w ramach priorytetu V RPO WM 2007-2013	30
Ryc. 10. Indywidualne projekty kluczowe realizowane w ramach priorytetu VI RPO WM 2007-2013	32
Ryc. 11. Indywidualne projekty kluczowe realizowane w ramach priorytetu VII RPO WM 2007-2013	35
Ryc. 12. Klasyfikacja indywidualnych projektów kluczowych wg wartości	38
Ryc. 13. Wartość indywidualnych projektów kluczowych	39
Ryc. 14. Poziom dofinansowania indywidualnych projektów kluczowych w RPO WM	40
Ryc. 15. Przeciętne dofinansowanie projektów w działaniach RPO WM	40
Ryc. 16. Wartość indywidualnych projektów kluczowych według typu obszaru województwa mazowieckiego	41
Ryc. 17. Wartość indywidualnych projektów kluczowych w głównych miastach województwa mazowieckiego	41
Ryc. 18. Wartość indywidualnych projektów kluczowych w głównych miastach województwa mazowieckiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca	41
Ryc. 19. Wartość indywidualnych projektów kluczowych w powiatach województwa mazowieckiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca	42
Ryc. 20. Przestrzenne rozmieszczenie projektów z Indykatywnej listy projektów kluczowych, realizowanych w ramach RPO WM 2007-2013	43
Ryc. 21. Przestrzenne rozmieszczenie projektów realizowanych w ramach 1. celu pośredniego SRWM 2020 – Rozwój kapitału społecznego	44
Ryc. 22. Przestrzenne rozmieszczenie projektów realizowanych w ramach 2. celu pośredniego SRWM 2020 – Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu	45
Ryc. 23. Przestrzenne rozmieszczenie projektów realizowanych w ramach 3. celu pośredniego SRWM 2020 – Stymulowanie rozwoju funkcji metropolitalnych Warszawy	47
Ryc. 24. Przestrzenne rozmieszczenie projektów realizowanych w ramach 4. celu pośredniego SRWM 2020 – Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych	48
Ryc. 25. Przestrzenne rozmieszczenie projektów realizowanych w ramach 5. celu pośredniego SRWM 2020 – Rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz kształtowanie wizerunku regionu	49

Streszczenie

Regionalny program operacyjny województwa mazowieckiego 2007–2013 jest dokumentem służącym realizacji celów *Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do roku 2020*. Wyznacza także kierunek i sposób wykorzystania środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

W opracowaniu przedstawiono przestrzenne rozmieszczenie projektów, wybranych w trybie indywidualnym przez Zarząd Województwa, które zostały ujęte w *Indykatywnym wykazie indywidualnych projektów kluczowych Regionalnego programu operacyjnego województwa mazowieckiego 2007-2013*. W ramach indywidualnych projektów kluczowych zrealizowano wiele inwestycji przyczyniających się do podnoszenia konkurencyjności województwa w układzie krajowym

i europejskim oraz przyczyniających się do zwiększenia spójności w wymiarze społeczno-gospodarczym i przestrzennym. Inwestycje skoncentrowane zostały na dziedzinach mających kluczowe znaczenie dla rozwoju województwa mazowieckiego oraz w obszarach wymagających wsparcia. Ze względu na charakter indywidualnych projektów kluczowych – szanse realizacji miały tylko te, które charakteryzowały się największym przestrzennym zasięgiem oddziaływania i wykazywały duże efekty synergiczne na inne sfery społeczno-gospodarcze. Efekty zakończonych indywidualnych projektów kluczowych będzie można ocenić po zakończeniu i podsumowaniu perspektywy finansowej 2007-2013, czyli po 2015 roku, natomiast długofalowe efekty – po kilku, a nawet kilkunastu latach.

Abstract

The *Regional Operational Program of Mazovia 2007-2013* is a document serving to implement the goals of the *Development Strategy of the Mazowieckie Voivodeship 2020*. The operational program also indicates how funds from the European Regional Development Fund are to be used in Mazovia.

This monograph presents the spatial distribution of projects selected individually by the Board of the Mazowieckie Voivodeship to be included in the *List of Individual Key Projects of the Regional Operational Program of Mazovia 2007-2013*. The implementation of individual key projects resulted in the realization of various undertakings serving to

increase Mazovia's national and European competitiveness as well as its socioeconomic and spatial cohesion. The projects dealt with thematic areas of key importance to the development of Mazovia and those in which support was necessary. From among the propositions of individual key projects were chosen those which had the largest area of influence and a significant synergetic effect in other social and economic spheres. It will be possible to assess the short-term effects of the implementation of individual key projects once the 2007-2013 perspective ends, i.e. after 2015. The long-term effects should be visible several years later.

Adres redakcji:
Mazowieckie Biuro
Planowania Regionalnego
w Warszawie
ul. Solec 22
00-410 Warszawa
redakcja@mbpr.pl
tel. (22) 518 49 33